

Skauting jako příprava na mimořádné situace

Bc. Natálie Věžníková

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Natálie Věžníková
Osobní číslo: L22671
Studijní program: N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Skauting jako příprava na mimořádné situace

Zásady pro vypracování

- Zpracujte teoretický vstup do řešené problematiky.
- Charakterizujte skauting s ohledem na připravenost na mimořádné situace.
- Proveďte průzkum vědomostí o postupu při vzniku mimořádných situací u dětí ve věku 11-14 let.
- Diskutujte získané výsledky.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BADEN-POWELL, Robert. *Scouting For Boys 1908 Version (Legacy Edition)*. 2nd ed. Doublebit Press. 2020. ISBN 1643890603.
 2. PAULÍK, Karel. *Psychologie lidské odolnosti*. 2.přepřacované a doplněné vydání. Grada. 2017. ISBN 978-80-247-5646-2.
 3. SVOJŠÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví*. 2. vydání. Praha: TDC. 2021. ISBN 978-80-7501-158-9.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Pavel Tomášek, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spolaautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 23.4.2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Natálie Věžníková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá tématem Skauting jako příprava na mimořádné situace. V teoretické části je představena historie skautingu a jeho základní pilíře, které poskytují kontext pro pochopení jeho hodnot. Dále se zabývá problematikou narůstajících výzev v moderním světě a zdůrazňuje potřebu rozvoje psychické odolnosti a připravenosti na mimořádné situace. Tato práce zkoumá potenciál skautské výchovy ve formování odolných jedinců pro současnost a budoucnost. Kombinuje teorii s praktickou analýzou vlivu skautingu na připravenost na mimořádné situace u dětí ve věku 11–14 let, poskytujíc komplexní pohled na téma s důrazem na aktuální význam a budoucí dopady. Pro ověření hypotézy o přínosu skautské výchovy pro děti ve věku 11–14 let bylo provedeno dotazníkové šetření, jehož výsledky jsou diskutovány v kontextu dosažených výsledků a přínosů pro skautskou výchovu.

Klíčová slova: mimořádné situace, připravenost, resilience, skauting, skautská výchova.

ABSTRACT

This thesis deals with the topic of Scouting as preparation for extraordinary situations. In the theoretical part, the history of Scouting and its fundamental principles are introduced, providing a context for understanding its values. It further addresses the challenges of the modern world and emphasizes the need for developing psychological resilience and readiness for extraordinary situations. The thesis explores the potential of Scouting education in shaping resilient individuals for the present and future. It combines theory with practical analysis of the impact of Scouting on preparedness for extraordinary situations in children aged 11–14, providing a comprehensive view of the topic with an emphasis on its current significance and future implications. To verify the hypothesis regarding the benefits of Scouting education for children aged 11–14, a questionnaire survey was conducted, and the results are discussed in the context of the achieved outcomes and benefits for Scouting education.

Keywords: Emergency Situations, Preparedness, Resilience, Scouting, Scouting Education.

V první řadě bych touto cestou ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce panu Ing. Pavlu Tomáškoví, Ph.D., za odborné vedení, aktivní komunikaci, poskytnutí cenných rad, ale především za věnovaný čas při tvorbě této práce.

Dále bych chtěla poděkovat vedoucímu skautského střediska Vranovice panu Janu Kříži, za strávený čas při konzultacích a podpoře při získávání dat formou dotazníkového šetření. Díky patří také skupině skautských vedoucích Oliveru Švecovi a Pavlu Hulmanovi, jež přispěli k tvorbě SWOT analýzy.

Své poděkování bych chtěla především věnovat mému partnerovi, rodině a přátelům.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CÍL PRÁCE, POUŽITÉ METODY A OMEZENÍ PRÁCE.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 SKAUTING.....	15
1.1 HISTORIE A VZNIK Hnutí	16
1.2 ZÁKLADNÍ PILÍŘE SKAUTINGU	18
1.2.1 Myšlenky, na kterých stojí skauting.....	20
1.2.2 Prvky definující skauting	21
1.2.3 Skautský slib, zákon, heslo	23
1.3 KOMPETENCE SKAUTSKÉ VÝCHOVY	26
1.3.1 Skautský přístup ke vzdělání.....	28
1.3.2 Trendy ve skautské výchově	29
2 OBECNÁ PŘÍPRAVA OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE.....	32
3 SKAUTING ANEB ZVYŠOVÁNÍ PSYCHICKÉ ODOLNOSTI A PŘÍPRAVENOSTI NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE	37
3.1 DEFINICE RESILIENCE A JEJÍ VZTAH KE SKAUTINGU.....	37
3.2 VÝZNAM ZVYŠOVÁNÍ PSYCHICKÉ ODOLNOSTI U DĚTÍ VE VĚKU 11–14 LET	40
3.3 SKAUTSKÁ VÝCHOVA, JAKO PŘÍPRAVA NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE	42
3.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	45
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	47
4 ZHODNOCENÍ PŘÍPRAVENOSTI VYBRANÉ SKUPINY OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE	48
4.1 ANALÝZA SKAUTSKÉ VÝCHOVY S OHLEDEM NA PŘÍPRAVENOST NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE	49
4.2 ANALÝZA VNITŘNÍHO A VNĚJŠÍHO PROSTŘEDÍ SKAUTSKÉ VÝCHOVY.....	50
4.3 VYHODNOCENÍ ANALÝZY SKAUTSKÉ VÝCHOVY S OHLEDEM NA PŘÍPRAVENOST NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE	57
4.4 PŘÍPRAVA SKAUTŮ NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE V OKOLNÍCH STÁTECH	59
4.5 OBECNÁ PŘÍPRAVA VYBRANÉ SKUPINY OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE.....	64
5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	67
5.1 VÝZKUMNÉ PROBLÉMY A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	69
5.2 ODPOVĚDI RESPONDENTŮ	70
5.3 ZÁVĚR DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	77
5.4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	78
6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	82

ZÁVĚR	84
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	86
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	92
SEZNAM OBRÁZKŮ	93
SEZNAM TABULEK.....	94
SEZNAM PŘÍLOH.....	95

ÚVOD

Ve světě, který se neustále potýká s nečekanými výzvami a mimořádnými situacemi, nabývá otázka psychické odolnosti a připravenosti na mimořádné situace stále většího významu. Tato diplomová práce se zaměřuje na tuto problematiku prostřednictvím skautské výchovy, která disponuje bohatou historií, hlubokými kořeny a jeví se nejen jako vhodný prostředek k formování charakteru mládeže, ale také jako klíčový faktor při připravenosti na mimořádné situace.

Historie a vznik skautingu jsou klíčovými prvky, které pomáhají lépe porozumět kontextu tohoto výchovného hnutí. V teoretické části se uvádí myšlenky a hodnoty stojící za tímto hnutím a jak se vyvíjí v průběhu času. Základem skautingu jsou specifické myšlenky a prvky, které tvoří jeho podstatu. Tato část úvodu se zaměřuje na to, co dává skautingu jeho jedinečný charakter a co ho odlišuje od jiných výchovných organizací. Kompetence skautské výchovy je klíčovým faktorem pro rozvoj mladých jedinců, která má za cíl vychovat všestranného jedince. V práci se uvádí i jakým způsobem skautská výchova přistupuje ke vzdělávání, jaké trendy ovlivňují výchovu mladé generace a jakým způsobem skauting přispívá k rozvoji kompetencí dětí a mládeže.

V práci se uvádí i nejčastější mimořádné situace na území České republiky, ke kterým jsou sepsány správné kroky při řešení vzniku daných mimořádných situací. Důležitost klade i na rodinnou připravenost neboli připravenost všech členů domácnosti v případě neočekávaných mimořádných situací.

Tato práce je zaměřená na věkovou skupinu 11–14 let. Uvedené věkové rozpětí je stanoveno na základě výběru družiny skautů a skautek, kterým odpovídá daný věk. V tomto období je příprava na mimořádné situace na místě, dítě přechází do staršího školního období neboli puberty a s ní přichází i větší apelace na osamostatnění se od rodičů.

Důraz na zvyšování psychické odolnosti a připravenosti na mimořádné situace se stává stěžejním bodem této práce, tudíž je definován pojem resilience a je zkoumán jeho vztah ke skautingu. Také je uvedeno, jak může skautská výchova pomoci ve zvyšování psychické odolnosti, zejména u dětí ve věku 11–14 let a jak může být skauting chápán jako prostředek k připravenosti na mimořádné situace.

Výběr tématu této diplomové práce proběhl na základě aktuální potřeby společnosti vyrovnávat se s nečekanými událostmi a mimořádnými situacemi. Skauting, jako osvědčený systém výchovy a vzdělávání, se jeví jako přirozeným a účinným prostředkem pro posilování dovedností, které jsou klíčové k úspěšné reakci na mimořádné situace. Důraz na tuto perspektivu vychází z přesvědčení, že skauting není pouze prostředkem k zábavě a dobrodružství, ale má hlubší význam v kontextu přípravy na současné výzvy, s nimiž se mladá generace potýká, což byla hlavní myšlenka, na kterou chtěla autorka poukázat. Jedním z dílčích cílů práce je poskytnout čtenářům osvětu v tomto směru. Tato práce se v praktické části zaměřuje na analýzu vlivu skautské výchovy na připravenost na mimořádné situace s cílem poukázat na silné stránky a příležitosti skautské výchovy, ale zároveň i upozornit na možné hrozby a slabé stránky. Tato analýza byla sestavena na základě rozhovorů s vedoucími skautu ve městě Pohořelice.

Cílem této práce je objasnit, zda skauting přispívá k lepší připravenosti dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace, k naplnění tohoto cíle byl vytvořen dotazník a na základě odpovědí od respondentů bylo provedeno porovnání odpovědí od dětí navštěvující skautskou družinu a od dětí nenavštěvující skautskou družinu (dále v textu označováni jako „neskauti“ – osoby, které nejsou členy skautského hnutí a nejeví zájem o účast na jeho výchovných aktivitách). V závěru práce je uvedena diskuse získaných poznatků, přičemž je vytvořeno určité doporučení pro skupinu, která vykazuje patřičné nedostatky.

CÍL PRÁCE, POUŽITÉ METODY A OMEZENÍ PRÁCE

V rámci metodologie této diplomové práce bylo využito kombinace teoretických a praktických přístupů. Analýza literatury byla použita k porozumění teoretických konceptů, zatímco v praktické části byly aplikovány empirické metody, jako je dotazník a analýza dat. Omezující podmínky byly pečlivě stanoveny s cílem jasně vymezit rozsah studie a zabezpečit tak přesnost a relevantnost výsledků. Celkově byla navržená metodologie tak, aby efektivně přispěla k dosažení stanovených cílů práce.

Hlavní cíl práce

Objasnit, zda skauting přispívá k lepší reakci a připravenosti dětí, ve věku 11–14 let, na mimořádné situace.

K naplnění hlavního cíle bylo provedeno („dílčí cíle“):

- Provedení SWOT analýzy skautské výchovy s ohledem na připravenost při vzniku mimořádné situace, stanovením vah vybraným expertním týmem pomocí Saatyho metody.
- Provedení kvantitativního dotazníku a následující porovnání odpovědí od skautů a „neskautů“ a závěrečné vyhodnocení získaných dat.

Použité metody

Ke zpracování této práce bylo využito několik vědeckých metod, které vedly k naplnění stanoveného cíle.

- **Metoda abstrakce**
 - Tuto metodu lze popsat jako myšlenkový proces, při kterém se identifikují a oddělují podstatné informace, vlastnosti nebo prvky od těch, které jsou považovány za nepodstatné, umožňuje lepší analytický a konstrukční přístup k danému tématu. V práci byla tato metoda použita již při prvotních krocích, a to při sestavení obsahu práce, poté u představení historie skautingu a k sestavení dotazníkového šetření.
- **Dotazník**
 - Účel dotazníkového šetření v této práci je získávání kvantitativních informací. V dotazníku byly položeny otázky otevřené, uzavřené nebo polozavřené.

Respondenti mohou reagovat pomocí volných, alternativních nebo selektivních odpovědí.

- **Metoda analýzy**

- Analýza se soustředí na identifikaci klíčových prvků, které mají významný dopad nebo jsou klíčové pro daný kontext. Poskytuje hlubší pohled do struktury a významu zkoumané oblasti a napomáhá odhalit klíčové souvislosti. V rámci práce byla tato metoda použita jak v teoretické části, tak i v praktické, kde se především využila u tvorby SWOT analýzy skautské výchovy, kde byla analyzována skautská výchova s ohledem na připravenost dětí na mimořádné situace. Dále byla využita Saatyho metoda, což je matematická analýza, která poskytla výpočet váhových vektorů. Pro každou úroveň hierarchie jsou vypočteny váhové vektory, které určují relativní důležitost prvků na dané úrovni.

- **Rozhovor**

- Rozhovor probíhal za účelem získání informací k tvorbě SWOT analýzy a následné stanovení vah Saatyho metodou, dále probíhaly dlouhé rozhovory s vedoucími skautu v Pohořelicích za účelem získání dat použitelné při tvorbě teoretické i praktické části.

- **E-mailová korespondence**

- E-mailová korespondence probíhala v rámci získávání dat ke komparaci způsobu přípravy na mimořádné situace v okolních státech. Bylo vytvořeno 10 otázek, které byly odeslány do dvou skautských středisek z každého okolního státu. Na základě vyhodnocení získaných odpovědí byla vytvořena podkapitola v praktické části zabývající se porovnávání okolních států na způsoby připravenosti skautů na mimořádné situace.

- **Metoda indukce**

- Indukce se zaměřuje na odvozování obecných závěrů na základě opakovaných pozorování nebo experimentů. Toto odvozování obecných pravidel z konkrétních faktů je vlastní indukcí. Tato metoda byla použita v teoretické části především ke kapitole, která popisuje, jaký význam nese zvyšování resilience u dětí ve věku 11–14 let.

- **Metoda komparace**
 - Porovnávací metoda, v práci byla především využita v nejdůležitější části práce a tj. dotazníkové šetření, kde proběhla komparace odpovědí skautů a „neskautů“.
- **Metoda pozorování**
 - Tato metoda stojí na základě pozorování, ze kterého jsou získány poznatky. Autorce bylo umožněno dostavit se na schůzku skautů a z tohoto setkání získat cenné poznatky.
- **Metoda syntézy**
 - Kombinují se různé prvky k vytvoření nových a komplexnějších celků. Tato metoda byla v práci využita k vytvoření celku z teoretické a praktické části a tím poskytla vyhodnocení práce.

Omezení práce

Tato práce byla napsaná s následujícím omezením. K naplnění cíle práce byla vybraná věková skupina dětí ve věku 11–14 let. Dotazník omezoval výběr dětí v této věkové skupině a dalším faktorem bylo, zda jsou či nejsou skauti. Dotazník byl tvořen kvantitativní formou především k získání vyššího počtu odpovědí a k zajištění anonymity. Dále jisté omezení bylo stanoveno územím, kde byl dotazník distribuován. Město Pohořelice a okolí, které leží v Jihomoravském kraji má nejvyšší počet skautů a skautek, bylo vybráno na základě bydliště autorky a dobré spolupráce nejen s místními skauty, kteří poskytli potřebné informace k vytvoření této práce, ale i s místní základní školou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SKAUTING

První kapitola slouží jako úvod a poskytnutí základních informací o skautingu, významu pro společnost a o jeho dopadu na kolektivní život. K pochopení skautingu bude nutné pohlédnout do zahraniční i české historie. Dále se první kapitola zaměří na základní pilíře skautingu a také na kompetenci skautské výchovy.

Důležité je upozornit, že definice skautingu má více podob, záleží, z jakého pohledu se na skauting jako takový bude nahlížet. Skauting se označuje jako celosvětové výchovné hnutí, které bylo založeno na základech zkušeností z vojenské služby, obsahující žití v přírodě, fyzický rozvoj a vytváření etických kvalit. Tato metoda se setkala s nevídaným úspěchem, a tak se během krátké doby globálně rozšířila (World Organization of the Scout Movement, 1992). Skauting může být také chápán jako výchovný systém, který slučuje výchovu v rodinném kruhu se vzděláváním ve školském systému a nabízí mladé společnosti příležitosti k sebepoznání a sebezdokonalování (Musilová, 2022a).

Lidstvo stále uvažuje, jak pojmout výchovu a jak ji správně uskutečnit. Ideál, ke kterému se skautskou výchovou děti vedou, má za cíl vychovat člověka, který bude vyzrálý, vzdělaný, tvořivý, týmový a kultivovaný jedinec. Řádná výchova se později mění na osobní vědomý rozvoj (Břicháček, 1991). Je to inventivní systém výchovy, členové skautu nosí stejnokroj a ve většině případů jsou oddělené dívčí a chlapecké oddíly. Činnost je zaměřena jak na děti, tak i na dospělé. Skauting přispívá k tomu, že se stane životním stylem. Prostřednictvím svých výchovných metod a celoživotního vzdělávání poskytuje předávání informací, o postupech, nejen k úspěšnému zvládnutí nepříjemných životních událostí ale i mimořádných situací, které mohou potkat kohokoliv bez jakéhokoliv varování (Břicháček a Havlová, 2001).

Způsob života a životní postoj člověka, který se odhodlal a zavázal slibem skauta, by se jím měl řídit po zbytek života. Ve skautingu se dbá na osvojení si základních principů, aby se děti samy chtěly vzdělávat, budovat a upevňovat morální hodnoty. Je otevřen všem bez rozdílu původu rasy, třídy nebo vyznání. Skauting nenahrazuje rodinné, školní, náboženské či jiné společenské organizace (Musilová, 2022a). Dle skautů by měla být společnost založena na základních principech, zahrnující slib a zákon skautů.

Čestnost, oddanost, pomoc druhým a dodržování skautských ideálů je obsahem slibu sloužící jako morální a etický kodex, který napomáhá jedinci usměrňovat chování v různých situacích (Svojsík, 2021). Skautskému fenoménu, v rámci předávání informací o skautské činnosti především pro vůdce a členy skautingu (a nejen pro ně), se věnují autoři jako např. Zapletal (1995), Břicháček (2001), Svojsík (2021). V této době je tudíž nutné dbát na vzdělání a učenlivost všech, všemu a všestranně.

Jelikož je skauting mezinárodní hnutí, skauti a skautky mají bratry a sestry v mnoha zemích světa. Všechny spojuje základní myšlenky, na kterých je skauting stavěný a rozdíly jednotlivých zemí jsou nepatrné. Toto hnutí skauty a skautky globálně spojuje, byť mluví každý jiným jazykem. Skauti si mezi sebou mohou plně důvěřovat a obvykle se brzy spřátelí (Scouts UK, 2019).

1.1 Historie a vznik hnutí

K pochopení skautského hnutí, jejich výchovných metod a idejí je třeba nahlédnout do historie, ze které doteď hnutí čerpá. Skauting především získává hodnoty z křesťanské víry, která obsahuje důstojnost, lidskou svobodu, pomoc potřebným či odpovědnost za své činy. Zakladatelé skautingu, Ernest Thompson Seton a Robert Baden-Powell, sdíleli společný pohled na možné formy výchovy mládeže, avšak jejich metody se lišily. V Čechách je za zakladatele skautingu považován Antonín Benjamin Svojsík (Junák – český skaut, z. s., © 2023b), proto tato kapitola bude rozdělena na skautské hnutí v zahraničí, v Čechách a na skautské hnutí v současnosti.

Skautské hnutí v zahraničí

Zakladatelé skautského hnutí, Ernest Thompson Seton a Robert Baden-Powell, měli odlišné pohledy na výchovu mládeže a metody práce s dětmi. Seton zdůrazňoval duchovní hodnoty spojené s přírodou a vytvořil hnutí Woodcraft Indians, kde chlapečci prožívali život indiánů prostřednictvím her a přírodního života. Jeho myšlenka spočívala v tom, že dětem je lepší nechat si své cíle dosáhnout samy než jim usnadňovat práci (Svojsík, 2021). Naopak Baden-Powell vycházel z vlastních zkušeností z africké mise a inspiroval se způsobem života domorodců, kteří žili v souladu s přírodou a měli pevnou ukázněnost a důvěru ve skupinu. Jeho cílem bylo vytvořit komplexní výchovný program, který zahrnoval tělesnou, sociální, duchovní a mravní výchovu (Šantora et al., 2012).

Baden-Powell v roce 1907 zorganizoval tábor s prvky, na kterých stojí skautské hnutí dodnes, a o rok později vydal knihu „Scouting for Boys“, později známou jako „Skautská bible“. Tímto se datuje oficiální založení skautingu (Baden-Powell, 2020). Skautské hnutí se rychle rozšířilo do mnoha zemí, a po úspěchu mezi chlapci vzniklo i dívčí hnutí pod názvem Girl Guides (Svojsík, 2021).

I když Seton založil hnutí Woodcraft Indians a byl považován za inspirátora Baden-Powella, jejich výchovné metody a filozofie se lišily. Seton se zaměřoval na duchovní hodnoty spojené s přírodou prostřednictvím indiánské symboliky, zatímco Baden-Powell se snažil o komplexní výchovu zahrnující různé aspekty života. Organizace Woodcraft Indians, založená Setonem, neměla takový masový úspěch jako skauting, i když Seton byl považován za inspirátora Baden-Powella (Šantora et al., 2012).

Skautské hnutí v Čechách

Antonín Benjamín Svojsík se stal klíčovou postavou českého skautingu. Po návratu z Anglie v roce 1911 byl nadšený z konceptu skautského hnutí a rozhodl se přizpůsobit tuto filozofii pro výchovu mládeže v Čechách. Svojsík začal pracovat na české verzi „Skautské bible“, volně překládal Baden-Powellovu knihu „Scouting for Boys“ a společně se svým týmem vydal knihu „Základy junáctví“, shrnující principy skautingu pro místní prostředí. Organizoval první skautský tábor v roce 1912, což změnilo způsob, jakým mládež trávila prázdniny (Šantora et al., 2012).

Roku 1914 vznikl samostatný spolek Junák-český skaut. Původní myšlenka Svojsíka byla začlenit skauting do národní instituce Sokola, avšak tato myšlenka nebyla uskutečněna. Skautské hnutí mezi dívkami podporovaly osobnosti jako Anna Berkovcová, Popelka Biliánová a Vlasta Štěpánová-Kosová, které vytvářely výchovné systémy pro skautky a organizovaly jejich letní tábory. První dívčí tábor skautek proběhl v roce 1915 (Junák – český skaut, z. s., © 2023b).

První světová válka poskytla skautům příležitost k vlastenecké službě. Skauti plnili různé úkoly pro podporu válečného úsilí, starší skauti odešli na frontu a mladší chlapci plnili úkoly např. jako posílčci, hlídali mosty a železnice, pomáhali v nemocnicích nebo působili jako náletoví komunikátoři a stali se tak součástí vzniku první republiky (Vlček, © 2023). Skauti se aktivně podíleli na vzniku první republiky, kdy jako listonošové v prvních dnech a týdnech nového období zajišťovali rychlé a spolehlivé doručování pošty mezi úřady. Tím vznikly první poštovní známky s motivem skautingu na světě.

Skautské hnutí zažilo v období první republiky významný rozkvět, přičemž mnoho členů získalo významné pozice či proslulo, jako např. prezident Edvard Beneš nebo básník Jiří Wolker (Junák – český skaut, z. s., © 2023b).

Druhá světová válka způsobila zastavení rozkvětu a skautské hnutí bylo zakázáno, někteří skauti se zapojili do odboje. Po válce se skautské hnutí obnovovalo, avšak komunistický režim po roce 1948 vedl opět k útlaku skautů, až byl Junák roku 1950 zrušen a nahrazen pionýrskými oddíly (Šantora et al., 2012).

Po sametové revoluci v roce 1989 se skautské hnutí znovu obnovilo. Organizace Junák byla opětovně založena a bývalí členové skautů sehráli významnou roli v obnovení činnosti. Následně se skautská činnost rozproudila v mnoha oblastech, což obnovilo ideovou, názorovou a náboženskou svobodu (Junák – český skaut, z. s., © 2023b).

Skautské hnutí v současnosti

Obnovení činnosti skautské organizace bylo provedeno na Junáckém sněmu, který se konal na pražských Vinohradech po roce 1990. Se vznikem demokracie se čeští skauti rozhodli pro obnovení a renovaci skautských středisek. Zájem o členství ve skautském hnutí stále rostl a po rozdělení Československa a vzniku samostatné České republik vznikaly nové oddíly ve všech krajích (Junák – český skaut, Skautský institut, z. s., © 2023).

Na XI. Valném sněmu Junáka byl přijat dokument, nazývajícím se „Charta českého skautingu 21.století“, kde byly ukotveny ideové základy organizace Junák. Tento dokument byl impulzem ke změnám a modernizace skautské volnočasové aktivitě. Nová forma výchovného programu umožňuje připravit se jak na současný, tak i na budoucí život ve společnosti. Skauting však stále zachovává tradiční hodnoty, na kterých bylo toto hnutí stavěno (Junák – český skaut, Skautský institut, z. s., © 2023).

Počet členů skautu po celém světě se uvádí 50 miliónů a přes 70 tisíc členů v ČR. Na území ČR je hnutí skautů hodnoceno jako největší výchovná organizace, o jejichž členství zájem každoročně stoupá (Junák – český skaut, z. s., © 2023a).

1.2 Základní pilíře skautingu

Skauting je zakořeněn v hlubokých principech a hodnotách, které posilují vztah k sobě samému, okolí a světu ve kterém žijeme. Je to více než jen program zaměřený na zábavu.

Skautské hnutí si klade za cíl vytvářet aktivity, které podporují dodržování etického kodexu mládeže a vychovávají k hodnotám, které mají trvalý význam (Zajíc, 2000).

Skauting vede mládež, jak vést život, jak rozvíjet vlastní charakter a vztahy s okolím na základě hodnot, které zůstávají silné a relevantní po celý život. Principy skautingu odrážejí skutečné životní hodnoty, jako je zdraví, přátelství, vzájemná tolerance, láska k sobě samému a k přírodě. Materiální bohatství může přijít a odejít, ale tyto skutečné hodnoty zůstávají a jsou základem pro život plný smyslu a vzájemného respektu (Junák – český skaut, středisko Hostinné, 2016). Skauting představuje prostředek nejen k prožití dobrodružství, ale především jak formovat charakter mládeže, připravovat je na výzvy života a učit je hodnotám, které mají trvalý význam (Svojsík, 2021).

Definování skautingu jako komunity zakořeněné v hlubokých principech a hodnotách má zásadní význam, zvláště pokud se na skauting nahlíží jako na organizaci zabývající se i přípravou na mimořádné situace. Klíčové důvody v bodech, proč je důležité tuto perspektivu zahrnout do práce zabývající se skautingem přinášející přípravu na mimořádné situace (Břicháček a Havlová, 2001):

- **Zásady při řešení mimořádných situací:** Poskytuje pevné základy pro jednání v mimořádných situacích. Solidarita, spolupráce a ochota pomáhat druhým se stávají klíčovými prvky při řešení krizových situací.
- **Etický kodex a morální principy:** Skautské hodnoty jako loajalita, služba, tolerance a láska k přírodě poskytují morální kompas pro jednání v obtížných či mimořádných situacích.
- **Příprava na nepředvídatelné události:** Skautské dovednosti a znalosti přírody, které jsou součástí skautské výchovy, mohou být klíčové v nepředvídatelných situacích, jako jsou katastrofy nebo ztráta orientace v přírodě.
- **Posilování resilience a schopnosti adaptace:** Skautské prostředí poskytuje příležitosti pro rozvoj odolnosti, rychlého myšlení a schopnosti přizpůsobit se novým a náročným situacím, což jsou dovednosti klíčové při vzniku i řešení mimořádných situací.
- **Formování charakteru a odpovědnosti:** Skauting klade důraz na etické hodnoty a službu druhým, pomáhá formovat charakter mladých lidí, kteří se stávají zodpovědnými občany schopnými pomáhat.

Po úvodní části následuje pohled do základních myšlenek, které utvářejí skautské hnutí. Tato část rozebírá hlavní principy a hodnoty, na kterých skauting stojí. Následující části detailně popisují prvky, které dávají skautingu jeho identitu. Zahrnují oblasti jako dobrovolnictví, vztah k přírodě, osobní rozvoj a týmovou práci.

1.2.1 Myšlenky, na kterých stojí skauting

Hlavní myšlenkou skautingu a její výchovy je, vychovat jedince, který jeví zájem o vytvoření a zároveň i dodržování etických hodnot. Zakládá si na způsobu sebevýchovy tzv. „výchovou zevnitř“. Každý člen hraje ve svém výchovném procesu tu nejdůležitější roli, a to roli vychovatele, kterou je on sám (Baden-Powell, 2020). Ideálem tohoto výchovného procesu je osobnost fyzicky zdatná, psychicky stabilní, která nalézá sama cestu ve světě, dělá uvědomělá svobodná rozhodnutí a překonává materiální hodnoty svým myšlením a jednáním. K tomuto ideálu by měli skauti směřovat po celý život (Svojsík, 2021).

K získání požadovaného cíle je zapotřebí dodržování a respektování základních principů, které skauting definují. Skauting má své kořeny v křesťanské výchově, a klade důraz na jedince ve třech základních životních principech (Junák – český skaut, středisko Hostinné, z. s.):

- *„Závazek k sobě samému. Rozvoj svých vědomostí, dovedností a morálních principů, nést zodpovědnost za vlastní činy, včetně respektu k sobě, sebedůvěry, a akceptace vlastních kvalit i nedostatků.*
- *Závazek k druhým. Úcta k druhým lidem, konat dobré skutky, napomáhat slabším a nemocným, přispět k lepšímu světu a rozvoji společnosti.*
- *Závazek k Bohu. Duchovní vztah k hodnotám pravdy, krásy, svobody, odpovědnosti, lásky a uvědomění si křehkosti života a hledání jeho smyslu.“*

V oddílech se setkávají děti a mládež s různým nadáním, různého náboženského vyznání, národnosti či rasy. Posláním této výchovné organizace je především úspěšné začlenění do společnosti a doplnění či uspokojení potřeb v případě, kdy nejsou rodinou či školou poskytnuty (Šantora et al., 2012).

Zajišťuje pocit sounáležitosti a bezpečí, protože bez tohoto pocitu hrozí nebezpečí začlenění se do skupin vykazující riziková chování. Skauting je otevřen všem a každému poskytuje příležitost „někam patřit“. Učí se spolupráci, že má význam se vzdělávat, zapojovat se do společnosti a dělat „svět lepší“ (Musilová, 2022a).

1.2.2 Prvky definující skauting

Skauting je hnutí tvořené velkou skupinou členů, kteří přijímají a sdílejí stejné životní hodnoty. Skutečná síla skautingu je zakořeněna v jejich odhodlání, je přijatelný kdekoliv, kde jsou jeho členové rozhodnutí k dosažení svého poslání, bez ohledu na původ, náboženské vyznání, pohlaví či rasu (Baden-Powell, 2020).

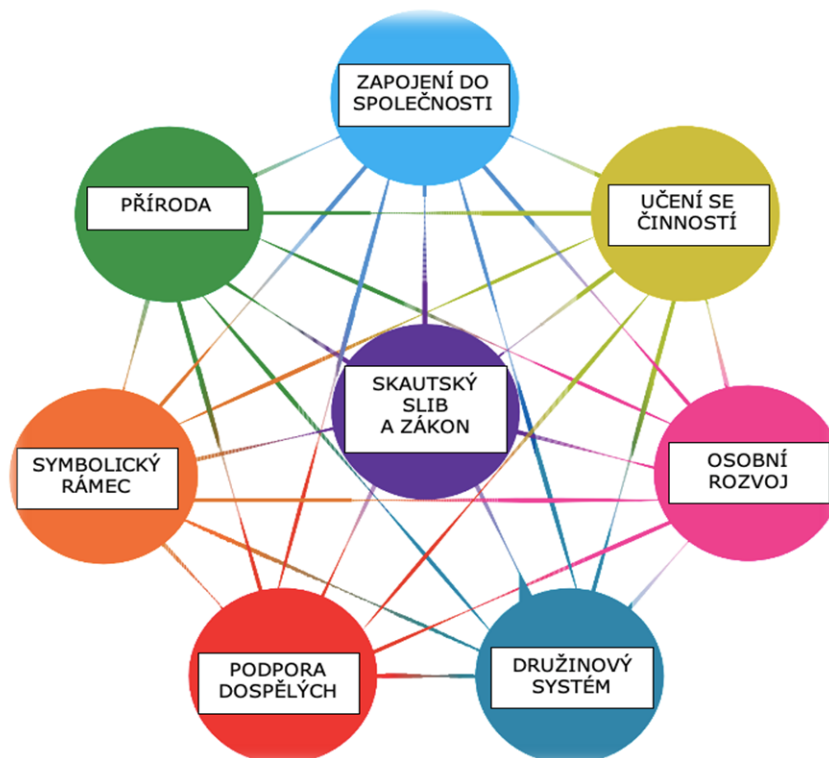
Prvky definující skauting v bodech (The Scout Association, 2020):

- **Nezávislost.** Ztráta této specifické identity by mělo na organizaci negativní dopad, jakákoliv spolupráce s jinými organizacemi je vhodná tehdy, pokud bude vést k podpoře výchovného poslání.
- **Apolitičnost.** Nesmí být spjato s žádnými politickými stranami, došlo by tak ke ztrátě nezávislosti hnutí.
- **Dobrovolnost.** Není vyvíjen žádný nátlak na mládež, aby se stali členy hnutí, členství je čistě dobrovolné, atraktivita spočívá v udržení trendů pro mladé lidi v současné dynamické době.
- **Otevřenost vůči všem.** Přijetí všech, kteří jsou ochotni se učit a rozvíjet se skrze skautské metody a hodnoty.
- **Mládež.** Hnutí provází mladé lidi během přechodu z dětství do dospělosti, pomáhá jim rozvíjet dovednosti, chování, hodnoty a postoje, které jsou klíčové pro aktivní účast v společnosti, a to v prostředí zajišťujícím bezpečí a podporu.

Skautská metoda se skládá z propojených prvků, které definují jádro skautského dění a odlišují ho od ostatních organizací či jiných aktivit ve volném čase.

Skauting, dle Zajíce (2000), zahrnuje několik klíčových prvků, které tvoří základní pilíře tohoto hnutí.

Níže (viz Obrázek 1) lze vidět propojení všech prvků skautingu, jejich popis a význam je uveden pod obrázkem.

Obrázek 1: Propojené prvky, definující jádro skautského dění (Musilová, 2021)

Prvním z prvků je slib a zákon, kde jednotlivci dobrovolně slibují dodržování skautského zákona s cílem stát se lepším člověkem. Dalším významným aspektem je učení se činností prostřednictvím praktického získávání dovedností a návyků vlastní zkušeností. Skauti tak preferují efektivní formu učení prostřednictvím vlastní praxe. Důležitou roli ve skautském programu hraje vzdělávání v přírodě, které poskytuje jedinečnou možnost učení a relaxace. Táboření, výpravy do přírody, turistika a sportovní aktivity jsou typické prvky skautského života. Vedoucí skupin hrají klíčovou úlohu při zajištění aktivity ve skupině a slouží jako vzory a autority pro mladší členy, přispívající k vytvoření příjemné atmosféry plné přátelství, vzájemné důvěry a respektu v kolektivu. Organizační struktura skautského hnutí je tvořena družinovým systémem, kde se malé skupiny, tzv. družiny, sdružují do oddílu pod vedením vůdce a nejméně tři oddíly se sdružují do středisek (Musilová, 2021).

Družiny jsou děleny dle věkových stupňů. Nejmladší skupinou jsou vlčata a světlušky (6–10 let) následně se pokračuje do skupiny skauti a skautky (11–14 let) a rangers a roveři je určena pro nejstarší skauty (věk 15+). Toto výchovné hnutí má tedy jasně dané návazné skupiny, které jsou nepodmíněně přínosné k naplnění cílů této výchovy (Břicháček a Havlová, 2001).

Symbolický rámec, zahrnující lilie, trojlístek a unikátní znaky oddílů, slouží k identifikaci a posílení sounáležitosti mezi členy skupiny. Skautský proces také podporuje osobní rozvoj mladých jedinců, posiluje jejich dovednosti, sebevědomí a schopnost porozumět sobě samým a okolnímu světu. Zároveň skautská organizace aktivně podporuje zapojení mladých lidí do společenského dění (Musilová, 2021).

Shrnutí těchto prvků poukazuje na neustále se vyvíjející skautské hnutí, které musí být dynamické, aby bylo schopné plnit potřeby mladých lidí. Přizpůsobit se a změnit svůj přístup na všech úrovních a být flexibilní k naplnění dosáhnout svého cíle, neboť nežijeme stále ve stejné době ale v rychle se měnící společnosti. Tato dvojí potřeba (dosáhnout svého cíle a být flexibilní době) je základní charakteristika skautingu. Neplnění této duality může vést ve hnutí k chaosu a napáchání škody (Junák – český skaut, z. s., © 2023d).

1.2.3 Skautský slib, zákon, heslo

Slib a heslo skauta jsou klíčovými aspekty skautské identity a hodnot. Slib představuje závazek k principům, které formují charakter skauta a jeho vztah k okolnímu světu. Heslo pak shrnuje hlavní hodnoty a cíle, jež skauti sledují ve svém životě a v rámci skautského hnutí. Tyto prvky hrají důležitou roli v definování skautské identity a zdůrazňují hloubku skautských principů (Musilová, © 2023).

Skautský slib

Složení slibu představuje pro každého skauta slavnostní a nejdůležitější událost v životě. Tento akt je především osobní přísahou žít co nejlépe dle obecně lidských hodnot. Vědomě a dobrovolně se složením skautského slibu zavazuje dodržovat skautský zákon a z tohoto rozhodnutí přijímá zodpovědnost. Jedinec musí být pečlivě připravený a psychicky zralý, aby byl schopen plnit slib, kterému se zavazuje (Junák-středisko Hostinné, 2016). Přijetí nového člena do skautské komunity se většinou uskutečňuje při ohni, který se slavnostně zapaluje na letním táboře, u kterého se shromažďují i ostatní členové oddílu (Břicháček et al., 1998).

Každá organizace si zformulovala svoje znění slibu, avšak všechny pochází z původního slibu navrženého R. Baden-Powellem. Zde je srovnání, jak zní původní slib a jak zní slib Junáka.

Původní slib dle R. Baden-Powella (Baden-Powell, 2020, s. 36):

„On my honour I promise that I will do my best:

To do my duty to God and the King.

To help other people at all times.

To obey the Scout Law.“

Skautský slib Junáka (Břicháček a Havlová, 2001, s. 23):

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,

plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,

duší i tělem být připraven(a) pomáhat vlasti i bližním.“

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: *„K tomu mi pomáhej Bůh.“*

Slib není smlouva, tudíž záleží na svědomí každého jedince, jak se k plnění slibu postaví a jak ho bude plnit. Po složení slibu se jedinec považuje za právoplatného člena skautského oddílu a je povinen slib dodržovat (Břicháček a Havlová, 2001). Složení slibu zavazuje k plnění vyplývajících povinností a k sebekázní, jenž nejde odvolat ani zrušit, musí se jím řídit po zbytek života. Slib je tak závazný, že z něj plyne *„jednou skautem, navždy skautem“* (Musilová, © 2023).

Složení skautského slibu v životě skauta většinou probíhá okolo 12. roku života, kdy je dítě již schopno rozumově pochopit, co slib obsahuje a jaké chování je od něj vyžadováno. Mladší děti (vlčata, světlušky) mají také svůj slib a zákony, ve chvíli, kdy jsou schopni rozumově pojmut, co znamená něco slíbit a řídit se jím. Rozdíl od skautského slibu je ten, že je to pouze příslib jejich snahy. Starší členové skautu si mohou své sliby při různých slavnostních příležitostech, na důkaz své oddanosti, znovu obnovit (Břicháček et al., 1998).

Skautský zákon

Skautský zákon je jakýsi soubor principů, podobný desateru, který by měl každý skaut cítit a dodržovat. Tento zákon je brán jako *vzor* či *ideál* skauta, kterému by se každý člen měl alespoň trochu přiblížit. Napomáhá nám určit, zda se zákony daří plnit či nikoliv (Břicháček, 1991).

Skautský zákon či desatero zní takto (Břicháček a Havlová, 2001, s. 22):

1. *„Skaut je pravdomluvný.*
2. *Skaut je věrný a oddaný.*
3. *Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.*
4. *Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.*
5. *Skaut je zdvořilý.*
6. *Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.*
7. *Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.*
8. *Skaut je veselý myslí.*
9. *Skaut je hospodárný.*
10. *Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.“*

Pro družinu skautů a skautek (děti ve věku 11–14 let) představují slib a skautský zákon zásadní směrnice, jež formují jejich chování nejen v rámci skautských aktivit, ale i mimo ně. Tato skupina mladých skautů a skautek je schopna samostatně interpretovat význam slibu a zásad a aplikovat je ve svém každodenním životě. Tyto principy nejsou jen nedílnou součástí jejich skautské výchovy, ale v mimořádných situacích fungují jako opora a vedení při rozhodování a jednání. Jsou to základní hodnoty, které formují jejich charakter a pomáhají jim reagovat na různé životní výzvy s odpovědností a respektem.

Skautské heslo

Skautské heslo *„Bud' připraven!“* (Břicháček a Havlová, 2001, s. 25) je výzvou pro každého skauta, aby se přizpůsobil různým situacím, systematicky sbíral zkušenosti a aktivně přispíval k ochraně tradic, hodnot a přínosu pro společnost. Jde o základní princip, který formuje skautskou identitu a podněcuje k aktivnímu přístupu v rámci osobního rozvoje a společenského působení (Břicháček a Havlová, 2001).

Opomenout se nesmí ani denní pokyn skautů a skautek: „*Alespoň jeden dobrý skutek denně*“ (Břicháček a Havlová, 2001, s. 26). Význam toho denního příkazu je bezvýhradná pomoc ostatním, kteří ji skutečně potřebují, odměnou je radost z prokázané dobroty (Břicháček a Havlová, 2001). A také platí, že dobré skutky jsou vykonány tak, že o nich ve většině případů nikdo ani neví. Jediná odměna je vnitřní uspokojení (Musilová, 2022a).

Souhrnem této podkapitoly je, že skautský slib, zákon a heslo poukazuje, jak jsou tyto prvky neoddelitelnou součástí skautské identity. Slib a zákon nejsou pouhými frázemi, ale jsou jádrem chování skautů a skautek, pomáhají jim při formování charakteru a řešení běžných i mimořádných situací. Skautské heslo „*Bud' připraven!*“ zvyrazňuje důležitost připravenosti na různé výzvy, což je zásadní i při vzniku a řešení mimořádné situace.

1.3 Kompetence skautské výchovy

Tato část se zaměřuje na klíčové schopnosti, jež skauti získávají prostřednictvím svého členství v tomto hnutí a jak tyto dovednosti ovlivňují jejich osobní rozvoj a zapojení do společnosti.

Každá věková kategorie má své kompetence, konkrétní cíle jsou rozepsány pro skauty a skautky, vlčata, světlušky a žabičky. Jsou nápomocny ke kontrole, že v oddílu nic nechybí nebo ke zjištění v čem by se měli skauti/skautky rozvíjet hlouběji. Oddíl však lze fungovat i bez kompetence, je ale dobré vědět že existují a k čemu nám napomáhají (Musilová, 2022b). Celkově vzato, skautská výchova prostřednictvím kompetencí a výchovného programu nabízí komplexní pohled na rozvoj mladých jedinců, podporující nejen jejich osobní dovednosti a vztahy, ale i jejich schopnost chápat a interagovat s okolním světem (Musilová, © 2023).

Následující popis uvádí strukturu výchovného programu (viz Obrázek 2), která je rozčleněna do šesti klíčových oblastí. První tři se týkají rozvoje dovedností, osobnosti a sociálních vztahů. Zbývající tři oblasti se věnují porozumění okolí, světa mimo domov a vztahu k přírodě.

KOMPETENCE SKAUTSKÉ VÝCHOVY

OBLAST	PODOBLAST	KOMPETENCE
Co umím a znám	Praktický život	V běžném životě je samostatný a zvládne se postarat o sebe i ostatní.
	Fyzická zdatnost	Je fyzicky zdatný, pohyb ho baví.
	Buď připraven	Je připraven na různé situace včetně krizových.
	Hledání řešení	Umí řešit problémy, kriticky pracovat s informacemi, učí se z řešení problému.
	Tábornická praxe Tvořivost a zručnost	Uplatní se při táboření oddílu. Rád se rozvíjí v tvořivosti a zručnosti.
Kdo jsem	Já a můj život	Rozvíjí a prohlubuje vlastní sebepoznání a duchovní život.
	Moje svědomí	Naslouchá svému svědomí, které je formováno na základě skautského slibu a zákona.
	Osobní rozvoj	Cíleně se rozvíjí se v různých schopnostech (rozumové, emoční apod.).
Moje kamarádství	Vztahy	Navazuje, udržuje a rozvíjí kvalitní vztahy.
	Komunikace mezi lidmi, vyjadřování	Komunikuje s ostatními s cílem navázání kvalitních vztahů. Umí se vhodně vyjadřovat.
	Pomoc druhým	Pomáhá druhým.
Můj domov	Moje rodina	Chápe rodinu jako důležitou a je jejím aktivním členem.
	Moje parta	Umí skautsky žít ve skupině neskautských vrstevníků.
	Družina jako tým	Umí být platným členem týmu.
Svět okolo nás	Já v demokracii	Je aktivním občanem v demokratickém společenství.
	Propojený svět	Uvědomuje si propojenost světa a svou roli v něm.
	Rozmanitost světa	Oceňuje rozmanitost a vnímá ji jako příležitost.
	Příběhy našeho světa	Skrze příběhy světa nachází nové porozumění.
Příroda kolem nás	Pobyt v přírodě	Rád pobývá v přírodě a umí se v ní chovat.
	Vnímání přírody	Prožívá krásu a jedinečnost přírody, vnímá a poznává příběhy krajiny.
	Poznávání přírody	Učí se porozumět přírodě a krajíně kolem sebe.
	Hodnota přírody	Uvědomuje si hodnotu přírody, rozvíjí a kultivuje svůj vztah k přírodě.
	Setrné chování	Chová se šetrně a ví proč.

Obrázek 2: Kompetence skautské výchovy – systematický rámec pro rozvoj dovedností a hodnot (Junák – český skaut, z. s., © 2023c)

Je důležité zdůraznit tuto strukturu, neboť poskytuje systematický rámec pro rozvoj dovedností a hodnot, které ovlivňují skauty nejen v jejich skautské činnosti, ale mají vliv i v jejich každodenním životě.

1.3.1 Skautský přístup ke vzdělání

Skautské hnutí je založeno na principu výchovy skrze činnost a zážitkové učení, což tvoří jádro skautského přístupu ke vzdělávání. Tento přístup není omezen pouze na formální učení, ale rozvíjí se skrze širokou škálu aktivit a programů, které podporují rozvoj dovedností, hodnot a osobnostního růstu. Skautský přístup ke vzdělávání se zaměřuje spíše na žáka a na to, co má zvládat než na obsah učiva, které má být odprezentováno (Peroutka, 2022). Skautské vzdělávání nám umožňuje nejen získávat znalosti a dovednosti, ale také formovat charakter a soubor hodnot, které mladí lidé přijímají a nesou si s sebou do svého dospělého života. Tento způsob vzdělávání zajišťuje u mládeže nejen získání vědomostí, ale stávají se občany, kteří se řídí hodnotami jako jsou služba, společenská odpovědnost a respekt vůči ostatním (Musilová, 2022b).

Nenásilné integrování základních hodnot jako je respekt, solidarita a osobní odpovědnost, jsou začleněny do vzdělávacích programů a aktivit, aby posilovaly etické a morální učení, a to nejen teoreticky na schůzkách družiny, ale i prakticky v každodenním životě. Hodnoty nejsou předávány pouze abstraktně či teoreticky, ale jsou předávány prostřednictvím skutečných situací a rozhodnutí, se kterými se skauti setkávají nejen během svého skautského života (Břicháček a Havlová, 2001). Např. při týmových aktivitách se diskutuje o tom, jakým způsobem mohou respektovat názory ostatních, jak efektivně spolupracovat a jak být odpovědný nejen za sebe, ale i za ostatní.

Táborové aktivity, dobrovolnické projekty a dobrodružné výlety umožňují skautům pohybovat se v přirozeném prostředí, ve kterém mohou využít své znalosti a dovednosti z knih či přednášek v reálném životě (Hlavinka, 2022). Při pobytech v přírodě se skauti učí budovat přístřešky, rozdělovat oheň, orientovat se v terénu a řešit případné problémy, které mohou vzniknout během jejich venkovních aktivit. Tyto dovednosti jsou klíčové pro přežití a pohodlí v přírodě, ale také přispívají k rozvoji týmové spolupráce, komunikace a schopnosti řešit problémy. Takový způsob vzdělávání poskytuje prostor pro učení se z chyb a osobního růstu prostřednictvím konkrétních situací, což je podstatné pro úspěšné nenásilné vzdělávání (Peroutka, 2022).

Dobrovolnické projekty, zaměřené na pomoc komunitám či životnímu prostředí, umožňují skautům porozumět významu sociální odpovědnosti. Skauti se podílí na různých dobrovolnických aktivitách, jako je úklid veřejných prostor, zasazování stromů, organizace charitativních událostí nebo pomoc starším členům komunity.

Účast v těchto dobrovolnických činnostech umožňuje skautům vidět konkrétní výsledky svého úsilí a uvědomit si, jak jejich činy mohou pozitivně ovlivnit svět kolem nich (Hlavinka a Procházka, 2020).

Rozvoj charakteru a vůdcovství je přirozené pro skautský vzdělávací model, učí se být vůdčí osobností prostřednictvím příkladu, mentorství a příležitostí vést a inspirovat své vrstevníky. Hnutí je přesvědčené, že zkušenostní učení a praxe mají dlouhodobý dopad na formování osobnosti a schopností jednotlivce reagovat na krizové situace (Hlavinka, 2022).

1.3.2 Trendy ve skautské výchově

Skauting usiluje nejen o zájem mladých lidí každé věkové kategorie, kterým poskytuje pestrý a lákavý program ale podporuje i všestranný individuální rozvoj každého člena skautu, který by měl být založený na jeho vnitřní motivaci. Revoluce výchovného systému se uskutečnila po Valném sněmu v Třebíči roku 2005, kdy Junák od roku 2001 pracoval na tzv. Novém programu a s jeho pomocí přešel na kompetenční model skautingu založeného na výcviku a dovednostech k modernějšímu kompetenčnímu modelu (Káňa, 2019).

Obrázek 3: Skautský kompetenční model (Junák – český skaut, z. s., © 2023)

Skautský kompetenční model, viz Obrázek 3, obsahuje čtyři základní „měkké“ kompetence, které jsou obecně užitečné (zobrazené modře). Dvě další kompetence (zobrazené žlutě a zeleně) jsou specifické pro poslání a identitu Junáka (Junák – český skaut, z. s., © 2023d). Tyto kompetence nejsou univerzálně použitelné ve všech činnostech, avšak jsou klíčové pro úspěšné vykonávání rolí činovníků.

Tento krok byl učiněn k udržení trendu v pedagogice, který apeluje na posilování kompetencí a schopností učení se namísto pouhého získávání informací a dovedností. Tímto způsobem se skautská organizace přizpůsobila moderním vzdělávacím trendům a potřebám mladých lidí, kteří chtějí dosáhnout úspěchu v různých oblastech života (Káňa, 2019). Důležité je však zmínit, že kompetenční model je nastaven až do roverského věku (15–24 let), aby skautská výchova byla pro život účinná, musí člen setrvat a neodcházet z oddílu, jak se může stát při přechodu na střední školu (Káňa, 2019).

Ve skautské výchově existuje několik trendů, které lze pozorovat a těmi jsou:

Udržitelnost. Skautská organizace se stále více zabývá otázkami udržitelnosti, nezačleňují je nejen do jednotlivých aktivit, ale i jako klíčovou hodnotu celého hnutí. Skauti jsou vedeni nejen k péči o životní prostředí, ale jsou do ní i aktivně zapojeni. V praxi to vypadá tak, že se učí, jak minimalizovat svůj ekologický dopad při táboření, využívají recyklaci a skládky odpadu, a dokonce se učí plánovat a provádět projekty na ochranu přírody ve svém okolí (Rejsková, 2021).

Technologie. Skauti si zachovávají lásku k přírodě a venkovním aktivitám, ale také jsou otevřeni k využívání moderních technologií pro doplnění svých aktivit. Skauti využívají navigaci, záznam tras a sdílení informací během výprav, které nejen usnadňuje plánování a organizaci, ale také umožňuje efektivnější a bezpečnější průběh aktivit v terénu. Online zdroje umožňují získání bohatých zdrojů informací ke vzdělávání skautů. Integrace technologií do skautských programů umožňuje také spojení mezi jednotlivými skautskými skupinami nebo dokonce mezinárodní spolupráci (Socha, 2022).

Inkluzivita. Inkluzivitu v rámci skautingu si lze představit také jako aktivní přístup k vytvoření prostředí, kde se lidé cítí vítáni a respektováni. Nezáleží na jejich pohlaví, rase, náboženství či schopnosti, skautské hnutí vytváří prostor, který podporuje rozmanitost a zároveň respektuje jedinečnost každého člena. Genderová rovnost je důležitou součástí inkluzivity, skauti usilují o odstraňování překážek spojené s tradičními genderovými rolami a umožňují stejné příležitosti bez ohledu na pohlaví. Skautské organizace usilují, aby programy byly přístupné a přizpůsobené i pro zdravotně postižené členy (Brzobohatý, 2022).

Podpora duševního zdraví. Zvýšené povědomí o duševním zdraví v rámci skautských programů odráží důležitost péče o emoční a duševní pohodu členů. Skauti se stále více zaměřují na poskytování klidného prostředí, kde se může mládež poučit o duševním zdraví, porozumět svým emocím a získat dovednosti ke zvládnutí stresu a nátlaku. Programy zaměřené na duševní zdraví mohou být prezentovány jako např. workshopy o emocionální inteligenci, techniky pro zvládnutí stresu, cvičení na uvolnění mysli a těla. Důraz na duševní pohodu odráží posun od tradiční pouze fyzické přípravy k celkovému zdraví a pohodě (Žampachová, 2022).

Sociální zapojení. Skauti jsou důležitými členy komunity, angažují se v širokém spektru dobrovolnických aktivit a projektů, které mají pozitivní vliv na okolní prostředí. Skauti se často podílejí na dobrovolnických činnostech jako je např. úklid veřejných prostor, údržba zeleně, podpora místních charit či pomoc v domově pro seniory. Důležitou součástí je také aktivní účast v projektech, které pomáhají k řešení sociálních problémů, jako je např. bezdomovectví, absence základních potravin nebo nejednotnost ve vzdělávání (Brzobohatý, 2022). Skauti rozvíjí empatii a schopnost porozumění potřebám druhých, což jim napomáhá ke splnění denního pokynu: „*Alespoň jeden dobrý skutek denně*“ (Břicháček a Havlová, 2001, s. 23).

Škála dovedností. Skautský program se zaměřuje na širokou škálu dovedností, aby splňoval potřeby a výzvy současné společnosti. K tradičním dovednostem skautu získávají i takzvané „měkké dovednosti“ (soft skills), technické znalosti a podnikavost. Soft skills, jako je týmová spolupráce, komunikace, kritické myšlení, řešení problémů, vedoucí dovednosti a empatie, se staly klíčovými prvky k fungování v moderní společnosti. Technické vzdělávání je zapojeno do vzdělávacího programu, aby skauti měli možnost získat komplexní a aktuální vzdělání (Socha, 2022).

Závěr první kapitoly otevírá dveře do pestré historie a vzniku tohoto hnutí. Skrze podkapitoly zabývající se historií je možné sledovat evoluci skautingu od jeho počátků po současnost, odhalují se inspirace a kořeny formující tuto jedinečnou tradici. Zároveň se představují základní pilíře skautingu, zdůrazňující hodnoty vzájemné pomoci, respektu k přírodě a osobnostního rozvoje. Tyto pilíře tvoří základ pro výchovu odpovědných jednotlivců. Třetí podkapitola se věnuje kompetencím skautské výchovy. Celkově tato kapitola osvětluje hloubku skautského hnutí a jeho roli při formování osobnosti mladých lidí.

2 OBECNÁ PŘÍPRAVA OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Dle Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 je klíčovým prvkem pro úspěšné překonání mimořádných událostí „*Připravený občan. Připravený systém*“. Mimořádné situace mohou postihnout kohokoliv a kdykoliv, ať už jde o nečekané přírodní katastrofy, teroristické útoky nebo technologické havárie (GŘHZS ČR, 2020). Výzvy, s nimiž se lze setkat, jsou mnohé a různorodé. Přestože představa, že bychom mohli být jedním z postižených, může působit nepříjemně, uvědomění si této skutečnosti umožňuje vyvinout opatření pro minimalizaci případných následků.

V této kapitole je vhodné uvést význam mimořádné situace a co si pod tímto pojmem představit. Přesná definice je uvedena pouze u mimořádné události, která je zakotvena v zákoně č. 239/2000 Sb. „*Mimořádná událost dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému je definována jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“ (Magistrát HMP, © 2024). Při vzniku mimořádné události je nutný zásah více složek IZS. Mimořádná situace je stav, který vyznačuje neobvyklé a často naléhavé okolnosti, které vyžadují okamžitou pozornost a řešení. Tato situace může vzniknout z různých důvodů jako je například lidská nepozornost či úmyslná sabotáž. Oba tyto pojmy se v praxi mohou používat interaktivně a jejich význam může být závislý na kontextu a konkrétní situaci. V každém případě mají za cíl řídit reakce a opatření při mimořádných událostech nebo situacích, aby bylo možné minimalizovat škody a chránit zdraví obyvatel.

Tato kapitola se detailněji zaměřuje na obecné možnosti připravenosti, které mohou pomoci zvládnout nepředvídatelné situace s klidem a efektivitou. Bez ohledu na to, zda se čelí přírodním pohromám, zdravotním krizím nebo technologickým selháním, správná příprava umožní lépe reagovat a chránit nejen sami sebe, ale i naše rodiny a komunity. V průběhu této kapitoly jsou uvedeny základní kroky pro individuální a rodinnou připravenost. Cílem není vyvolat paniku, ale spíše podporovat uvědomění, zodpovědnost a spolupráci ve snaze snížit dopady mimořádných událostí. Začne se pohledem na konkrétní kroky, které se mohou provádět na úrovni jednotlivce a domácnosti, aby obyvatelé byli připraveni čelit výzvám, které může přinést budoucnost.

V dnešní době se kdokoliv může nečekaně ocitnout v různých mimořádných událostech, které vyžadují okamžité a bezpečné jednání. V přípravě školní mládeže v České republice na mimořádné události dle Krische a Padrnose (2013), lze vyčíst, že nejpravděpodobněji mohou v tomto okolním prostředí nastat přírodní katastrofy, únik nebezpečných látek a teroristický útok. Níže jsou uvedeny stručné pokyny pro jednání při vzniku mimořádných situacích, které jsou: dopravní nehody, únik nebezpečných látek, teroristické útoky a povodně. Je klíčové, aby byla provedena příprava a seznámení s postupy pro každou z těchto situací, vedoucí k minimalizaci rizika a zabezpečení svoji i bezpečnosti druhých.

Asociace Záchraného kruhu (Asociace Záchraný kruh, z.s., © 2024a), seznamuje s jednoduchými kroky při vzniku dopravní nehody a povodně. Při vzniku autonehody je zásadní zajištění bezpečnosti jednoduchými kroky. Ujistit se, že všichni účastníci nehody, kteří jsou toho schopni, opustili vozidla a shromáždili se na bezpečném místě. Dále je nezbytné zajistit, aby nedošlo k vzniku dalších nehod aktivním monitorováním provozu na silnici. V neposlední řadě je důležité okamžitě zavolat pomoc, aby byla poskytnuta rychlá a efektivní pomoc všem postiženým. Pro zajištění postižených se poskytuje první pomoc a neprovádí se násilná vyprošťovací akce, pokud existuje podezření na poraněnou páteř. Nelze opomenout zabezpečení vaku proti dalším škodám, zejména ohrožení požárem, výbuchem, zkratem elektroinstalace nebo potopením.

Před povodní je klíčové přijmout opatření k ochraně rodiny, obydlí a domácích zvířat, jak upozorňuje Asociace Záchraný kruh, z.s. (© 2024b). Zásadní je ujasnit si možná ohrožení a zabezpečit případný materiál na utěsnění potřebných míst. Během povodně sledovat předpovědi počasí a dodržovat pokyny povodňových orgánů. Dále striktně dodržovat pokyny obecních povodňových orgánů, policie a záchranářů. Po skončení povodně je nezbytné provést kontrolu stavu obydlí a infrastruktury. Zlikvidovat ohrožené potraviny a postarat se o domácí zvířata. Tímto systematickým postupem se minimalizují rizika a zajistí se efektivní příprava, reakce a obnova v případě povodní.

Rychlým opuštěním nebezpečného prostoru dle Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB, © 2024) lze zajistit bezpečnost v kritických situacích např. při úniku nebezpečné látky. Při postupu se dodržují následující směrnice, v případě úniku je nutné ohlásit tuto situaci okamžitě na tísňovou linku na čísle 150 nebo 112.

Opuštění postiženého prostoru provádět směrem proti větru nebo kolmo na směr přízemního větru a vyhledat vhodný úkryt. Při této akci dbát na klid a rozvahu. Zároveň poskytovat pomoc dětem a starším osobám, aby se dostaly do bezpečí. V případě zdravotních potíží využívat prostředky individuální ochrany. Rovněž je důležité řídit se pokyny zasahujících složek a udržovat informovanost sledováním médií.

V případě nálezu podezřelých předmětů, jak uvádí bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP) (CRDR spol. s r.o., © 2024), je důležité jednat bezpečně. Okamžitě oznámit nález podezřelého předmětu Policii ČR nebo Hasičskému záchrannému sboru ČR. V žádném případě se nedotýkat podezřelých předmětů, aby se minimalizovalo riziko možného ohrožení. Pro zajištění bezpečné komunikace se vyhýbat používání pevných telefonních linek a striktně následovat pokyny bezpečnostních složek. V situaci teroristického nebezpečí je klíčové udržet klid a rozvahu.

S ohledem na uvedené postupy pro mimořádné události, je zřejmé, že připravenost a znalost správných kroků mohou hrát klíčovou roli při zachování bezpečí v obtížných situacích. Ověřené postupy pro dopravní nehody, únik nebezpečných látek, teroristické akce a povodně nabízejí cenný rámec pro efektivní reakci. Je však stejně důležité rozšířit tuto připravenost na individuální úroveň a zajistit, že i rodiny budou připraveny čelit mimořádným událostem.

Hasičský záchranný sbor (HZS) Jihomoravského kraje (JmK) ve spolupráci s Krajským ředitelstvím Policie (KŘP) JmK a Zdravotnickou záchrannou službou (ZZS) JmK zpracoval brožuru „Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí“, kde se nachází příprava pro občany na různá nebezpečí.

Člověk se od mládí do stáří vědomě či nevědomě zapojuje do vzdělávání v oblasti přípravy na mimořádné situace. Na základní škole získává základní znalosti první pomoci, prevence požárů a evakuace a rozvíjí dovednosti přežití v přírodě. V dospělosti lze vyhledávat kurzy první pomoci, sebeobrany a pokročilé hasičské přípravy. Ve středním a pozdějším věku se lze účastnit kurzů zaměřených na přírodní katastrofy a připojovat se k dobrovolným záchrannářským organizacím. Dále lze pracovat na zlepšení komunitní připravenosti např. formou sledování vzdělávacích pořadů, webových článků z ověřených zdrojů a sociálních médií pro získání aktuálních informací a tipů týkající se mimořádných událostí. Pravidelná příprava a vzdělávání jsou klíčem k tomu, aby člověk byl lépe připraven a schopen efektivně reagovat v případě nouze.

Následující část je zaměřena na konkrétní kroky, které mohou rodiny podniknout k dosažení vyšší míry připravenosti na nečekané události. Vytvoření rodinného plánu, zajištění nezbytných zásob a komunikace o bezpečnostních opatřeních jsou klíčové aspekty, které přispějí k celkové odolnosti rodiny v situacích, kdy je to nejvíce potřeba (SÚJB, © 2024).

Individuální a rodinná připravenost na mimořádné události si vyžaduje pečlivé plánování a přemýšlení o různých aspektech našeho každodenního života. Například městská část Brno – Líšeň (Statutární město Brno MČ Brno – Líšeň, © 2024) uvádí na svých webových stránkách přehledné kroky, které mohou jednotlivci a rodiny podniknout k dosažení vyšší úrovně připravenosti.

Pro dosažení maximální rodinné připravenosti je klíčové vytvořit podrobný rodinný plán obsahující kontaktní seznam všech členů rodiny s jejich telefonními čísly a adresami. Určit si shromaždiště a způsob komunikace v případě rozdělení rodiny během mimořádné události. Stanovit komunikační plán s primárními a sekundárními způsoby komunikace. Informovat členy rodiny o náhradních zdrojích energie pro nabíjení telefonů.

Ujistit se, že každý v rodině ví, kde najít nejzákladnější věci, jako jsou např. léky, základní potraviny a osobní dokumenty. Zajistit zásoby a nouzové vybavení, včetně potravin, vody, léků, svíček, dek a první pomoci. Naučit se základy první pomoci a zajistit, aby alespoň několik členů rodiny absolvovalo kurz první pomoci.

Vytvořit plán evakuace a identifikovat nejbližší evakuační centra. Zálohovat důležité dokumenty, jako jsou občanské průkazy, pasy a pojistné smlouvy. Mít finanční rezervu hotovosti a zajistit přístup k finančním prostředkům pro každého člena rodiny. Aktivně se účastnit kurzů a školení týkajících se připravenosti a pravidelně provádět simulace a cvičení s rodinou. Tímto způsobem se zajistí, že rodina bude připravena reagovat na různé mimořádné události.

Tyto kroky mohou poskytnout stabilní základ pro zvládání nečekaných situací a minimalizaci následků mimořádných událostí na individuální a rodinné úrovni. Připravenost vyžaduje průběžnou péči a aktualizaci.

V závěru této kapitoly se klade důraz na nezbytnost rodinné připravenosti jako klíčového faktoru pro efektivní reakci na mimořádné události. Představené poznatky, plánování a realizace praktických opatření mají potenciál výrazně omezit negativní dopady krizových situací na jednotlivce a jejich rodiny. Hlavním cílem není vyvolávat obavy, ale spíše poskytnout prostředky pro efektivní reakci a ochranu v situacích, které mohou nastat. Připravenost je považována za kontinuální proces, a proto je klíčové pravidelně aktualizovat plány a dovednosti v souladu s aktuálními potřebami a situacemi. Tato kapitola přináší nejen užitečné informace, ale i inspiraci pro rodiny, které se chtějí být připravené na nečekané události. Implementace představených postupů může rodinám pomoci cítit se více jistě a připraveně v případě nečekaných událostí.

3 SKAUTING ANEB ZVYŠOVÁNÍ PSYCHICKÉ ODOLNOSTI A PŘIPRAVENOSTI NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Vstup do této kapitoly zavádí do světa skautingu, kde se výrazněji projevuje jeho všestrannost a význam nejen v kontextu přežití v přírodě, ale i při konfrontaci s neočekávanými situacemi během běžného života. Skauting není jen o dovednostech, které jsou využívány při táborových aktivitách či při přežívání v přírodě. Je komplexním životním stylem spojeným s budováním znalostí, které mají širší uplatnění a jsou klíčové pro úspěšné zvládnání nečekaných událostí.

Pro mnohé členy není skauting pouze zájmovou činností, ale ovlivňuje jejich každodenní život a postoj k životním výzvám. Tato kapitola se zaměřuje na výchovu ve skautských oddílech, která poskytuje prostředí k přípravě na mimořádné situace a rozvoj psychické odolnosti. Skauting se stává prostředím, kde jednotlivci získávají dovednosti nejen pro život ve skautském hnutí, ale i pro aktivní a uvědomělý přístup k životu mimo něj.

Tato kapitola je průvodcem důležitými aspekty skautské výchovy, které posilují nejen fyzickou připravenost, ale také mentální odolnost a schopnost rychlé a efektivní reakce v situacích, které vyžadují mimořádnou pozornost a rozhodnost. Skauting tak představuje nejen prostředek k učení se praktických dovedností, ale také k formování osobnosti a schopnosti jednotlivce čelit výzvám s odvahou a prozíravostí.

3.1 Definice resilience a její vztah ke skautingu

Resilience je schopnost efektivně zvládat extrémně nepříznivé situace, ačkoli definice této vlastnosti se liší dle různých autorů. Slovo resilience je synonymem slova odolnost, která je charakteristická svou schopností vhodného přizpůsobení se obtížným či náročným životním situacím. Je to schopnost odolávat vnitřním i vnějším výzvám pomocí mentální, emocionální a behaviorální stability. Odolnost napomáhá jak v procesu, tak i ve výsledku vhodné adaptace na vzniklé životní výzvy (Paulík, 2017). Schopnost vydržet nepříjemné situace či životní obtíže, překonat překážky, odrazit se, posouvat se a růst, vyžaduje soubor dovedností, na kterých lze stále pracovat a časem rozvíjet. Budování odolnosti není jednoduché a není hned, zabere spoustu času, síly a také pomoci od okolí, pravděpodobně nastane neúspěch, za každým neúspěchem je však potřeba se stále odrážet, posouvat se dále a nevzdávat se (Hurley, 2022).

Být psychicky odolný neznamena život bez stresu, emocionálních otřesů či utrpení, znamená to, že umíte pracovat s emocionální bolestí, utrpením a srovnáním svých myšlenek (Hurley, 2022).

Původně se resilience u dětí i dospělých zkoumala jako osobnostní rys umožňující účinné zvládnání stresu a nepříznivých událostí. Jedná se o dynamický proces, který se mění v čase a je ovlivněn okolními faktory. Zásadní je pozitivní přizpůsobení, tedy schopnost úspěšně se adaptovat na nepříznivé podmínky lépe, než by se očekávalo (Paulík, 2017). Resilienci lze chápat jako výsledek interakcí mezi dítětem, rodinou a prostředím. Důležité je si uvědomit, že resilience je odlišná, úspěšné překonání jednoho druhu výzvy neznamena úspěch při jiném typu nepříznivých podmínek. U dětí se ukázalo, že existuje mnoho různých cest, někdy překvapivých, vedoucích k rozvoji resilience (Šolcová, 2009).

Skauting nabízí prostředí, ve kterém zažívají různé výzvy a zkouší je překonávat, což prospívá k posílení jejich odolnosti. Základem skautingu je získat odvalu a čelit novým situacím, překonávat různé překážky. Skauting poskytuje mladým jedincům možnost rozhodovat se, vést a získávat zkušenosti praktickým způsobem. Vytváří bezpečné prostředí, kde mohou spolupracovat s ostatními při plánování a realizaci vlastních dobrodružství. Přispívá k vytváření odolnosti, která mladé lidi učí, že chyby jsou součástí učícího procesu a že je v pořádku se mýlit (Scouts NSW, © 2023). V praxi to vypadá tak, že při táboření venku skauti získají dovednosti jako např. jak se zachovat při nepřízni počasí, spolupráci v týmu nebo jak řešit neočekávané situace. Tyto zkušenosti jsou zásadní pro rozvoj odolnosti (Skuhřavá, 2020).

Jednotlivcům napomáhá skauting k budování vnitřní síly a odolnosti, díky jejímu důrazu na individuální růst a sebepoznání. Skautské aktivity slouží také k odhadu hranic komfortu, které má každý jedinec jinak nastavené, takové aktivity podporují učení pomocí nových dovedností, což je nazýváno zážitkovou pedagogikou. Dle Jirásky (2019), na základě prožité zkušenosti je umožňuje získání znalostí, což je principem zážitkové pedagogiky. Podporuje učení skrze překonávání výzev a řešení problémů, což přispívá k rozvoji kritického myšlení a schopnost řešit neočekávané situace.

V zážitkové pedagogice musí být použity všechny tyto prvky (Jirásek, 2019):

- Zpětná vazba, kritické hodnocení a kombinace informací.
- Možnost pro studenty projevit iniciativu, rozhodovat a nést odpovědnost za výsledky.
- Příležitosti pro intelektuální, kreativní, emocionální, sociální nebo fyzické zapojení studentů.
- Plánovaný vzdělávací zážitek, který umožňuje učení se z přirozených důsledků, chyb a úspěchů.

V zážitkové pedagogice se používají tzv. zóny, které se dělí na komfortní, učení, ohrožení a nemožné (viz Obrázek 4). Každý jedinec má své zóny postaveny subjektivně, např. při známé činnosti, se nacházíte v komfortní zóně, opakují se zažité postupy a nepřináší to žádné nové zkušenosti; naopak situace, kde se děje něco nového řadíme do zóny učení; situace, kdy nastává strach a panika, emoce jsou nekontrolovatelné, tak to jste v zóně ohrožení, tato zóna může zanechat i zkušenost něco podobného zkoušet znovu; zóna nemožného obsahuje všechny nemožné věci, které nejsou v lidských silách jako např. procházka po Měsíci bez skafandru. Nejen, že tyto zóny jsou subjektivní, ale také se liší v čase, přirozený vývoj a získávání zkušeností během života rozšiřují okruhy zón (Křivánek, 2017).

Obrázek 4: Zóny zážitkové pedagogiky (Křivánek, 2017)

„Tečka v bouli komfortní zóny znázorňuje zážitek v zóně učení, který nám rozšiřuje komfortní zónu“ (Křivánek, 2017).

Vztah mezi resiliencí a skautingem je tedy založený na prostředí, které skauting poskytuje pro rozvoj dovedností, nastavení hranic komfortu a schopnost překonávat obtíže. Tyto dovednosti a zkušenosti zůstávají jedinci i mimo skautskou aktivitu, jsou v něm zakořeněny a napomáhají efektivně řešit životní výzvy.

3.2 Význam zvyšování psychické odolnosti u dětí ve věku 11–14 let

Vstup do této podkapitoly je zaměřen na význam zvyšování psychické odolnosti u dětí ve věku 11–14 let. Tato etapa vývoje každého jedince hraje klíčovou roli při formování nejen osobnostních vlastností, ale také schopnosti čelit náročným situacím. Zásadní je zaměřit se na důležitost posilování mentální odolnosti v tomto konkrétním období a prozkoumat, jak může skauting účinně přispět k podpoře psychické odolnosti u mladých lidí. Dle Jiráska (2019) je aktivní zapojení do činností, jako jsou např. rozhodování a učení se skrze vlastní zkušenosti tou nejlepší cestou, jak získat cenné zkušenosti. Takový přístup poskytuje mladým lidem možnost učit se z chyb, srovnat se se svým vlastním selháním, poskytuje nedílnou součást učení a posiluje jejich schopnost vyrovnat se s neočekávanými výzvami života.

Dnešní děti se kromě základních dovedností jako je čtení, psaní, počítání učí i schopnost kritického myšlení či týmového vedení. Vyskytuje se ale ještě jedna důležitá schopnost dnešní doby a tou je odolnost, která může být klíčovou dovedností. Podle neuropsychologa Sama Goldsteina (2002) je odolnost o přístup a schopnosti hledat vlastní zdroje v čase výzev. Goldstein a dětský psycholog Robert Brooks ve své knize „Raising Resilient Children“ (2002) identifikovali 10 zásad pro podporu odolnosti u dětí. Bývalý člen skautu, Sam Goldstein, vidí ve skautingu prostředí vhodné pro rozvoj této dovednosti (Ray, 2014). Zásady pro podporu odolností u dětí (Ray, 2014):

1. *„Být empatický. Umění vcítit se do situace druhých a porozumění jejich pohledu na svět.*
2. *Komunikovat s respektem. Efektivní komunikace zahrnuje poslech, bez přerušování a vzájemný respekt.*
3. *Být flexibilní. Schopnost změnit přístup, pokud dosavadní postup nepřináší očekávané výsledky.*
4. *Věnovat dětem neomezenou pozornost. Udělení plné pozornosti dětem, což je klíčové pro jejich sebevědomí.*

5. *Přijmout děti takové, jaké jsou. Uznání a respektování dětské osobnosti bez kritiky.*
6. *Dát dětem příležitost pomáhat. Podpora dětí ve službě a příležitosti k aktivnímu přínosu.*
7. *Chyby chápat jako zkušenosti. Pochopení, že chyby jsou příležitostmi k učení.*
8. *Podporovat silné stránky dětí. Rozpoznání a posilování schopností, ve kterých děti vynikají.*
9. *Nechat děti řešit problémy a rozhodovat. Povzbuzování dětí, aby hledaly svá vlastní řešení a rozhodovaly.*
10. *Učit děti disciplíně. Vedení dětí k disciplíně s respektem a důstojností, nikoliv ponižováním.*“

V souhrnu těchto zásad podporujících odolnost u dětí, jak je definuje Ray (2014), vyniká důraz na empatii, respekt a flexibilitu v rodičovství a výchově. Poskytovat plnou pozornost, přijímat děti takové, jaké jsou, a povzbuzovat jejich silné stránky hraje klíčovou roli k vytvoření si pevné základny pro jejich psychický růst. Důležitost chápání chyb jako příležitosti k učení posiluje mentální pružnost a schopnost adaptace. Dále, podporovat děti v aktivní účasti a samostatném rozhodování posiluje jejich schopnost přijímat iniciativu a zvládat životní výzvy. Celkově vzato, tyto zásady nabízí holistický přístup k podpoře psychické odolnosti u dětí, zdůrazňující význam pozitivní komunikace, akceptace a posílení individuálních kvalit.

Je důležité zdůraznit téma posttraumatické stresové poruchy (PTSP), neboť v kontextu podpory odolnosti u dětí hraje klíčovou roli pochopení, jak trauma může ovlivnit psychickou odolnost a celkový emocionální vývoj mladých jedinců.

Vybudovaná psychická odolnost je prevence vzniku PTSP, která se může projevit u osob zasažených neočekávanou stresovou situací, nejen do měsíce od prožité stresové situace, ale i kdykoliv během života. PTSP je duševní porucha vyvolaná děsivou událostí, osobně prožitou či jako svědek. Symptomy mohou zahrnovat náhlé vzpomínky, noční můry, silnou úzkost a nekontrolovatelné myšlenky na událost (Mayo Clinic Staff, 2022).

Ve většině případů příznaky PTSP odezní několik dnů po události, nejdéle však do půl roku, po překročení tohoto časového limitu se doporučuje navštívit odbornou pomoc, která pomůže k návratu psychické stability (GŘ HZS ČR, © 2023).

Prožité extrémní zážitky mohou způsobit duševní trauma, které ovlivní prožití zbytku života, zasažený může dělit svůj život na „před“ a „po“ zážitku, v těchto situacích by takové osoby neměli být ponecháni sami sobě, je nutné vyhledat odbornou pomoc (GŘ HZS ČR, © 2023). K této poruše může vést mnoho druhů událostí např. bojové nasazení, fyzické zneužívání v dětství, sexuální násilí či nehody. Může výrazně narušit celý život, zasáhnout práci, vztahy, zdraví a radost z každodenních aktivit. Po traumatické události mnoho lidí zažívá symptomy podobné PTSP, většina z nich, avšak nepřechází v trvalé. Získání včasné pomoci a podpory od rodiny, přátel či odborníka na duševní zdraví může zabránit zhoršení symptomů a rozvoji PTSP. Zároveň podpora od druhých může zabránit nezdravým způsobům zvládání těchto stavů, např. závislosti na alkoholu nebo drogách (Mayo Clinic Staff, 2022).

Je důležité ukazovat dětem i naši vlastní odolnost, bez ní ji nelze učit, aniž by ji děti viděly v praxi. Potřebují příklady odolných lidí ve svém okolí, k vývoji jejich odolnosti. Příklady odolných lidí by měli být rodiče a vedoucí skautů, hrají totiž v jejich životě klíčovou roli, aby správně přijímaly a rozvíjely svou odolnost (Ray, 2014).

3.3 Skautská výchova, jako příprava na mimořádné situace

Skautská výchova je založena na připravenosti mládeže, nejen na přežití v přírodě, ale i na připravenost při vzniku mimořádné situace v běžném životě. Připravenost a pohotovost jsou schopnosti postavené na výcviku, nejsou automatickou součástí charakteru člověka, proto je důležité, aby probíhalo seznámení s touto problematikou nejen pro skauty při návštěvě oddílu, ale i pro děti a mládež nenávštěvující skautský oddíl. Skauti jsou obohacováni o dovednosti, které rozvíjejí jejich schopnosti včasné a správně zasáhnout při vzniku neočekávané mimořádné situace (Slavíková, 2023).

Soběstačnost, týmová práce, flexibilita a přizpůsobivost jsou zásadní hodnoty a dovednosti skautské výchovy. Prostřednictvím různých aktivit se skauti připravují na mimořádné situace, které napomáhají k vhodné reakci na vzniklou neočekávanou situaci (Skuhrová, 2020).

Dle Slavíkové (2023) může příprava na mimořádné situace zahrnovat několik klíčových kroků. První krok obsahuje zamyšlení se nad příčinami vzniku mimořádných situací a představu, jak by tato situace mohla být úspěšně řešena. Následně je nezbytné vytvořit krizový plán a objasnit nejasné situace. Dále je třeba věnovat pozornost prevenci a minimalizaci či odstranění možných negativních rizik.

Během skautského programu můžeme čelit různým krizovým situacím, včetně vážných úrazů, tonutí, meteorologických jevů nebo drobnějších zdravotních problémů. Ztráta dítěte nebo neohlášený odchod z tábora jsou rovněž potenciálními riziky. Slavíková (2023) navrhuje několik opatření, která mohou pomoci při úspěšném zvládnutí krizové situace. Patří sem mobilní aplikace Záchranka, sloužící k případné aktivaci zdravotnické záchranné služby a která obsahuje informace o zdravotním stavu uživatele. Dále je důležité znát kontakt na skautskou krizovou linku (+420 737 205 520) a skautského vedoucího. Znalost čísla tísňových linek je klíčová, protože lze volat bez SIM karty, kreditu, pokud místo disponuje pokrytím alespoň jedním z mobilních operátorů. Informovanost o počasí a dalších potenciálních hrozbách rovněž přispívá k efektivnímu zvládnutí mimořádných situací.

K připravenosti skautů slouží tréninky krizových scénářů, kde probíhají simulace různých mimořádných situací, které mohou vzniknout v přírodě nebo při skautských aktivitách. Tyto simulace obsahují např. scénář zabývající se ztrátou orientace v terénu, přírodní katastrofou nebo zraněním osoby. Tento výcvik je postavený na rychlém rozhodování, spolupráci a na implementaci naučených postupů a informací v reálném prostoru. Skautům tyto tréninky napomáhají k získání důvěry samo v sebe, že v případě krizové situace zvládnou zasáhnout a přispět k vyřešení neočekávané situace (Břicháček a Havlová, 2001).

Skautská organizace nabízí a umožňuje kurzy první pomoci a záchranných technik. Takový kurz slouží k získání dovedností nezbytných při poskytnutí první pomoci v různých případech zranění. Skauti se učí správným postupům vedoucím k zdravotní pomoci a záchraně života (Slavíková, 2023).

Skautská setkání jsou nedílnou součástí při výměně zkušeností z reálných případů mimořádných událostí. Probíhá aktivní zkoumání situací, které se staly a postupů pro jejich řešení. Sdílení chyb a úspěchů z minulosti slouží k poučení a lepší připravenosti na vznik situací tohoto charakteru (Skuhřavá, 2020). Po vzniku mimořádné události přichází jako první na řadu profesionálové zabezpečující danou oblast, další profesionálové a dobrovolníci z neziskových organizací pomáhají zasaženým lidem po katastrofách.

Přestože zde pracují všichni tito vyškolení profesionálové, je i tak dostatek prostoru pro zapojení dobrovolníků a mládeže. Skauti jsou voláni o pomoc, protože znají zásady první pomoci a mají povědomí o disciplíně a plánování potřebného materiálu podporující vyřešení situace. Skauting dává příležitost pochopit a umět reagovat na plán připravenosti (Slavíková, 2023).

Být připraven na mimořádnou situaci znamená vědět, jak identifikovat situaci, umět jednat tak, aby se předešlo dalším zraněním jak vlastní osobě, tak i ostatním a být schopen zůstat klidný a poskytnout nezbytné úkony k napravení či snížení účinků. Všeobecná poučka při vzniku mimořádné situace zní: *„Nejprve si udělej hluboký nádech. Zhodnot' situaci a naplánuj, jak postupovat. Soustřed' se na svůj úkol.“* (Boy Scouts of America, 2022, s. 43)

K lepší orientaci v této problematice je zásadní soustředit se při výkladu v oddíle, ale i se věnovat samostudiu. Na stránkách skautingu se nachází mnoho odkazů, zabývajících se touto problematikou případně i odkazů, kde hledat další informace. Příprava na životní nesnáze může být klíčová při řešení mimořádných situací, díky skautským hodnotám a etice mohou přispět k řešení či vyřešení problémů a poskytnout pomoc v těžkých časech (Slavíková, 2023).

Skautská organizace není jediná, která se zabývá osvětou této problematiky. Připravenost dětí ve věku 11-14 let na mimořádné situace je podporována dalšími organizacemi v České republice. Český Červený kříž poskytuje vzdělávání a trénink v oblasti první pomoci a připravenosti, zatímco Hasičský záchranný sbor České republiky se angažuje v osvětových aktivitách běžných rizik a mimořádných situacích. Policie České republiky poskytuje programy zaměřené na bezpečnost dětí, školy a učitelé hrají klíčovou roli při začlenění aktivit a cvičení týkajících se bezpečnosti do výuky. Dobrovolnické organizace mají iniciativy a programy na podporu připravenosti obyvatelstva, včetně dětí. Mnohé místní samosprávy a obce podporují programy pro děti v této oblasti. Je vhodné se informovat u místních hasičských stanic, škol a organizací, které poskytují relevantní školení (GŘ HZS ČR, © 2024). Jak uvádí Rosenberg (2023), při nenásilné konverzaci mezi rodiči či opatrovníky a dětmi se zvyšuje zájem o danou problematiku, je vytvořena podpůrná atmosféra, které přispívá u dětí k motivaci se více zajímat o dané téma.

Autorka uvádí, že pro osvětu i mladších dětí, než je stanovená věková skupina, je vhodné vyhledat zábavná videa, která poskytnou nenásilnou formou seznámení s daným tématem, jako například dětská písnička Důležitá čísla – IZS od zpěvačky pro děti Karol a Kvido, kde nenásilně a hravě seznamuje děti co mají dělat v případě ocitnutí se v mimořádné situaci.

Závěr této kapitoly o skautingu a jeho úloze ve zvyšování psychické odolnosti a připravenosti na mimořádné situace shrnuje klíčové poznatky z jednotlivých podkapitol. V první podkapitole je popsáno propojení skautingu s vytrvalostí a schopností překonávat výzvy. Dále se zkoumá význam posilování psychické odolnosti u dětí ve věku 11–14 let a jak skauting může efektivně přispět k jejich psychické odolnosti. Poslední podkapitola poukazuje na fakt, že skautská výchova není pouze o přípravě na konkrétní situace, ale je i cenným prostředím pro formování charakteru, který poskytuje schopnosti rychlé a efektivní reakce. Celkově lze konstatovat, že skauting představuje nejen prostředek k získání praktických dovedností, ale významně formuje jednotlivce, posiluje reakční schopnost v běžném i krizovém životě a přispívá k celkové psychické odolnosti.

3.4 Dílčí závěr

V první kapitole je popsána historie a vznik skautingu, přičemž se zdůraznila jeho evoluce od historického hnutí k modernímu přístupu k výchově mládeže. Dále jsou analyzovány základní pilíře skautingu, včetně myšlenek, na kterých skauting stojí, a prvků, jež ho definují. První kapitola slouží jako „teoretický základ o Skautském hnutí“.

V druhé části je představena problematika obecné přípravy obyvatelstva na mimořádné situace, přičemž jsou představeny jednotlivé postupy při vzniku mimořádných situací, které mohou v tomto prostředí nejpravděpodobněji nastat.

Závěrečná kapitola teoretické části je zaměřena na skauting jako prostředek k zvyšování psychické odolnosti a připravenosti dětí na mimořádné situace. Je definován pojem resilience a zkoumán význam zvyšování psychické odolnosti u dětí ve věku 11–14 let. Skautská výchova je posouzena jako specifický přístup k přípravě na mimořádné situace, přičemž jsou identifikovány a čtenářům objasněny klíčové aspekty skautské výchovy.

V teoretické části diplomové práce jsou obecně představeny základní pojmy, které poskytují teoretická východiska pro následující praktickou část zaměřenou na skautskou výchovu u dětí ve věku 11–14 let, a objasnění cíle, zda skauting přispívá

k připravenosti dětí a mládeže na případné mimořádné situace. Celkově lze konstatovat, že prostřednictvím studia historie, základních pilířů skautingu a jeho aplikace ve výchově dětí ve věku 11-14 let jsou položeny pevné teoretické základy pro následný praktický výzkum.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZHODNOCENÍ PŘIPRAVENOSTI VYBRANÉ SKUPINY OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE

Praktická část diplomové práce navazuje na teoretickou část, kde jsou zformulovány klíčové pojmy související s výzkumem a s celkovou praktickou částí diplomové práce. V úvodu práce je uvedena definice skautingu, vyčlenění obecných možností, jak se lze připravit na mimořádné situace a definice pojmu resilience a její vztah ke skautingu. Jelikož se diplomová práce zaměřuje na hnutí Junák – český skaut, v teoretické části je také zhodnocen historický i současný vývoj jeho výchovných metod.

Prvotní část praktické části práce obsahuje SWOT analýzu skautské výchovy, s ohledem na připravenost na mimořádné situace, kde se zhodnocuje vnitřní i vnější prostředí. Na základě SWOT analýzy je určena strategie směřování skautské výchovy. Prvotní kapitola praktické části také obsahuje nejen zhodnocení vlivu skautské výchovy, ale i výchovy k připravenosti „neskautů“. Mládež ve věku 11–14 let nenávštěvující skautskou družinu je odkázána na informace, které získávají ve škole ve spolupráci s HZS daného kraje. V této práci jsou vyhodnoceny výsledky z Jihomoravského kraje konkrétně ze Základní školy Pohořelice a skautského střediska Vranovice, pod které spadá i oddíl Pohořelice, Křepčice a Uherčice. Jelikož je skauting mezinárodní hnutí, bude v praktické části provedena komparace odpovědí, jak probíhá příprava na mimořádné situace ve skautských družinách okolních států ČR. Na základě otázek, které byly rozeslány do zahraničí je potvrzeno, že v každé zemi našich okolních států probíhá příprava na mimořádné situace v družinách obdobně, jak v ČR.

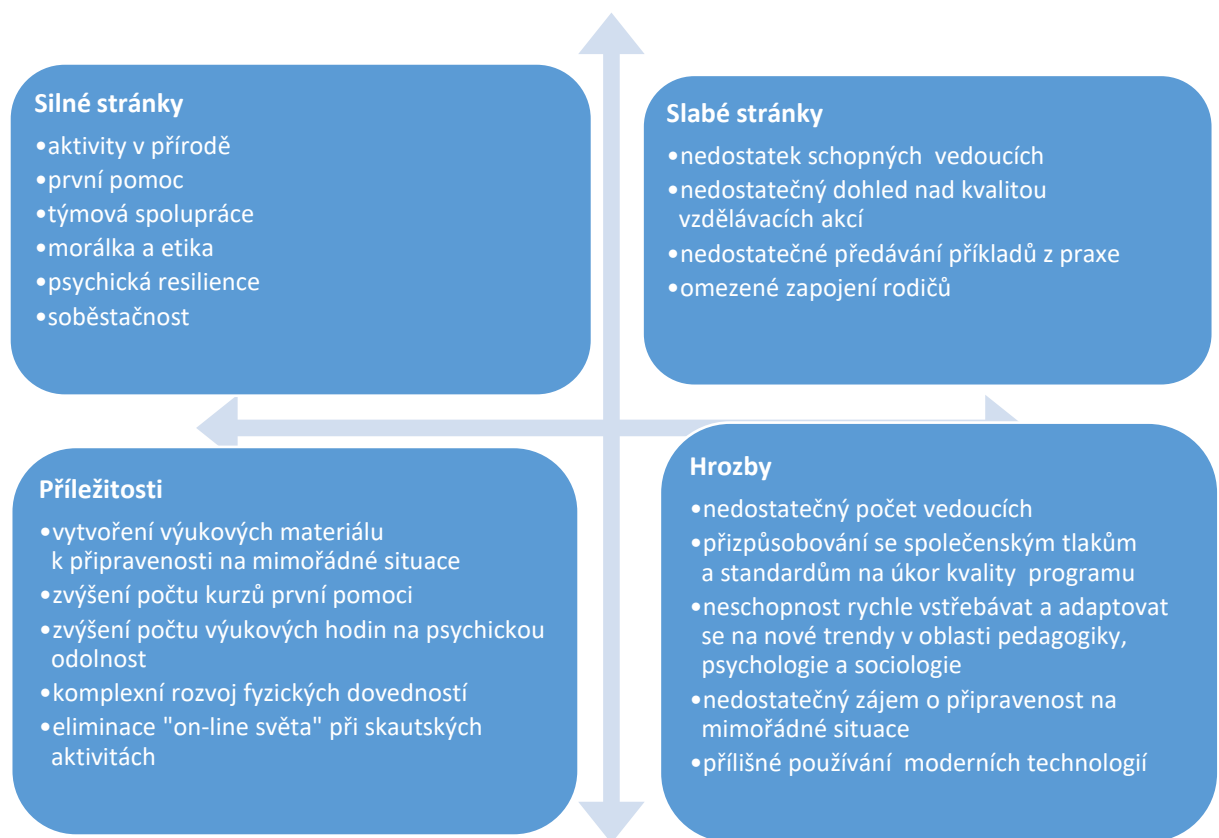
K dosažení stanoveného cíle práce je nutné získat ze sestaveného dotazníku informace od velkého množství respondentů formou kvantitativního dotazníkového šetření. Vyhodnocení dotazníku má za cíl odpovědět na stanovené výzkumné otázky práce a tím vyhodnotit i stanovený cíl práce. Cílem této práce je objasnit, zda skauting přispívá k lepší reakci dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace. Podnětem k výzkumnému problému je poukázat na význam skautingu, který není jen o pobytu v přírodě a přežití ale tkví v hlubších principech a hodnotách, rozvíjející osobnost a charakter mládeže. Skauting si klade za cíl vychovat všestranného člověka.

Každý jednotlivec se neustále vzdělává a rozšiřuje své znalosti po celý život. Informace týkající se přípravy na mimořádné situace lze získat různými způsoby např. samostudiem literatury, vyhledáváním hodnotných informací na internetu nebo využitím dalších zdrojů.

Dále je možné navštěvovat odborné přednášky, semináře a kurzy. Děti, které navštěvovaly skautský oddíl, mohou mít výhodu a to takovou, že od mala jim byly vštěpovány základy přežití či postupů při vzniku mimořádných situací, které jedinec bez skautské výchovy nemá a které si musí prostudovat sám, v lepším případě ve škole či s rodiči. Přípravenost na mimořádné situace se v dnešní době bere jako samozřejmá součást výuky na základních školách, ne vždy a všude tomu tak ale je, a proto je důležité o tomto tématu s dětmi hovořit a připravovat je na život.

4.1 Analýza skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace

Skautské hnutí se již dlouho profiluje jako vzdělávací organizace, která klade důraz na rozvoj charakteru, samostatnosti a odpovědnosti u mladých lidí. Jedním z klíčových prvků skautské výchovy je připravenost na různé životní výzvy a mimořádné situace. V této podkapitole je sestavena SWOT analýza (analýza silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb) skautské výchovy s ohledem na připravenost dětí na mimořádné situace (viz Obrázek 5).

Obrázek 5: SWOT analýza skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)

Cílem této analýzy je podrobně zhodnotit, jak skautská výchova efektivně přispívá k vytváření psychicky a fyzicky odolných a zdatných jedinců, kteří jsou schopni čelit nástrahám v každodenním životě a připravenosti na mimořádné situace. Zároveň je zaměřena na identifikaci příležitostí a hrozeb, které mohou posílit nebo oslabit schopnost skautské výchovy v připravenosti mládeže na mimořádné situace.

4.2 Analýza vnitřního a vnějšího prostředí skautské výchovy

Vybraným prvkům, zařazených do slabých stránek, silných stránek, příležitostí a hrozeb, které byly identifikovány během rozhovoru s vedoucím střediska Vranovice, Janem Křížem, je následně přiřazeno číselné bodové hodnocení. Toto přiřazení je provedeno na základě odborného odhadu autorky společně s expertním týmem, který se podílí i na stanovení vah jednotlivých prvků pomocí vícekriteriálního hodnocení. Body přidělené jednotlivým prvkům jsou v rozmezí $\langle 1,5 \rangle$ pro silné stránky a příležitosti a v rozmezí $\langle -5, -1 \rangle$ pro slabé stránky a hrozby. Stanovení vah je stanoveno každým hodnotitelem jednotlivě pomocí Saatyho metody pro vícekriteriální hodnocení dle vyhodnocení kritérií a vah jednotlivých expertů. Celková váha přidělená prvkům odpovídá hodnotě 1 pro každý z faktorů. Na základě SWOT analýzy je určena strategie směřování skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace.

V následující části je uveden vzorový výpočet vah silných stránek (označeno v Tabulka 1 S1–S6), které byly uvedeny ve SWOT analýze (viz Obrázek 6), v rámci hodnocení autorky práce, a to z důvodu délky výpočtu. Tabulky se stanovením vah autorky lze vidět v PŘÍLOHA I: (Zdroj: vlastní).

Vzorový výpočet vyhodnocení Saatyho metodou autorkou diplomové práce (Tabulka 1):

- Stanovení vah:
 - 1 – daná kritéria jsou stejně významná,
 - 3 – první kritérium je mírně významnější než druhé kritérium,
 - 5 – první kritérium je zřetelně významnější než druhé kritérium.

Tabulka 1: Matice vah kritérií silných stránek dle autorky práce (Zdroj: vlastní)

	S1	S2	S3	S4	S5	S6
S1	1	1/3	3	1/3	3	1/3
S2	3	1	5	3	3	3
S3	1/3	1/5	1	1/3	1/3	1/3
S4	3	1/3	3	1	1/3	1/5
S5	1/3	1/3	3	3	1	3
S6	3	1/3	3	5	1/3	1

- Výpočet geometrického průměru:

Pro výpočet geometrického průměru silných stránek autorka sestavila matici vah (viz Tabulka 1). Následný výpočet je vždy formou odmocniny, v tomto případě je stanoveno šest silných stránek, tudíž výpočet geometrického průměru bude formou odmocniny na šestou, pod odmocninou však bude součin jednotlivých řádků silných stránek (viz rovnice 1–6). Následný součet vypočítaných hodnot slouží k výpočtu stanovení vah.

$$\sqrt[6]{1 \times \frac{1}{3} \times 3 \times \frac{1}{3} \times 3 \times \frac{1}{3}} = 0,83 \quad (1)$$

$$\sqrt[6]{3 \times 1 \times 5 \times 3 \times 3 \times 3} = 2,72 \quad (2)$$

$$\sqrt[6]{\frac{1}{3} \times \frac{1}{5} \times 1 \times \frac{1}{3} \times \frac{1}{3} \times \frac{1}{3}} = 0,37 \quad (3)$$

$$\sqrt[6]{3 \times \frac{1}{3} \times 3 \times 1 \times \frac{1}{3} \times \frac{1}{5}} = 0,76 \quad (4)$$

$$\sqrt[6]{\frac{1}{3} \times \frac{1}{3} \times 3 \times 3 \times 1 \times 3} = 1,20 \quad (5)$$

$$\sqrt[6]{3 \times \frac{1}{3} \times 3 \times 5 \times \frac{1}{3} \times 1} = 1,31 \quad (6)$$

$$0,83 + 2,72 + 0,37 + 0,76 + 1,2 + 1,3 = 7,18$$

- Výsledek stanovení vah:

K získání výsledků stanovených vah je zapotřebí znát geometrický průměr, který byl vypočten výše (viz rovnice 1–6). Následné výpočty (viz rovnice 7–12) jsou váhy, které jsou nutné k vyhodnocení silných stránek. Jejich součet musí být 1,00.

$$\frac{0,83}{7,18} = 0,11 \quad (7)$$

$$\frac{2,72}{7,18} = 0,38 \quad (8)$$

$$\frac{0,37}{7,18} = 0,05 \quad (9)$$

$$\frac{0,84}{7,18} = 0,12 \quad (10)$$

$$\frac{1,15}{7,18} = 0,16 \quad (11)$$

$$\frac{1,31}{7,18} = 0,18 \quad (12)$$

Zkouška: $0,11 + 0,38 + 0,05 + 0,12 + 0,16 + 0,18 = 1,00$ (Zdroj: vlastní)

Tento výpočet poskytuje stanovení vah silných stránek, které hodnotila autorka diplomové práce. V PŘÍLOHA I: (Zdroj: vlastní) jsou uvedeny stanovené váhy autorkou bez matematického výpočtu. V PŘÍLOHA II: (Zdroj: vlastní) jsou stanovené váhy, vnějšího i vnitřního prostředí, expertním týmem, stejnou metodou jako je uvedena zde, ale bez matematického výpočtu z důvodu přílišné délky výpočtu, který by bylo nutné uvést v příloze. V následující části je uvedeno a ohodnoceno vnější a vnitřní prostředí SWOT analýzou dle hodnocení autorky, v závěru jsou sloučeny váhy jednotlivých prostředí od všech hodnotitelů a bude vyhodnocena strategie.

Skautská výchova vyniká v přípravě jednotlivců na mimořádné situace prostřednictvím komplexního přístupu a mnohostranným **silným stránkám** (viz Tabulka 2). Aktivita v přírodě, jako je stavění přístřešků, zacházení s ohněm či orientace v terénu, poskytuje skautům odbornost, sebejistotu a klíčové nástroje pro úspěšné zvládnutí venkovních nepředvídatelných podmínek. Důraz klade i na týmovou spolupráci, která vytváří odolné jedince, kteří jsou schopni efektivně spolupracovat a reagovat ve skupině, což je nezbytné pro mimořádné situace. Další silnou stránkou skautské výchovy je důraz na první pomoc.

Vzdělání v oblasti první pomoci poskytuje skautům potřebné nezbytné znalosti a dovednosti pro rychlou a efektivní reakci v případě vzniku zranění nejen při skautských aktivitách ale i mimo skautské schůzky.

Tím se zvyšuje celková bezpečnost a připravenost skautů na různé mimořádné události. Podpora morálky a etiky vytváří odpovědné jedince, kteří jsou schopni kvalifikovaně a spravedlivě reagovat v náročných situacích. Skautská výchova také klade důraz na rozvoj psychické resilience a osobní soběstačnosti, čímž přispívá k celkové připravenosti a odolnosti jednotlivců vůči stresu a náročným situacím. Skautská výchova poskytuje vyvážený přístup k rozvoji odolných jedinců s důrazem na aktivity v přírodě, první pomoc, týmovou spolupráci, morálku a etiku, psychickou resilenci a soběstačnost.

Tabulka 2: Silné stránky skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní).

Silné stránky	Hodnocení	Váha	Celkem
Aktivity v přírodě.	5	0,11	0,55
První pomoc.	5	0,38	1,9
Týmová spolupráce.	4	0,05	0,2
Morálka a etika.	4	0,12	0,48
Psychická resilience.	4	0,16	0,64
Soběstačnost.	3	0,18	0,54
Součet:		1,00	4,31

Slabé stránky skautské výchovy (viz Tabulka 3) v kontextu připravenosti na mimořádné situace lze identifikovat v několika klíčových oblastech. První slabinou je nedostatek schopných vedoucích, což může ovlivnit kvalitu výuky a vedení skautských aktivit. Druhou problematickou oblastí je nedostatečný dohled nad kvalitou vzdělávacích akcí, což může vést k nekonzistentnímu poskytování informací a dovedností potřebných pro reakci na mimořádné události. Třetí slabost spočívá v omezeném zapojení rodičů, což může snížit podporu a zapojení komunity do procesu přípravy na nepředvídatelné situace. Čtvrtou slabou stránkou je nedostatečné předávání praktických příkladů z praxe, což může omezit schopnost skautů aplikovat získané dovednosti v reálném životě. Zlepšení v těchto oblastech, zejména posílení školení a podpory vedoucích, zajištění lepšího dohledu nad kvalitou vzdělávacích akcí, aktivní zapojení rodičů a pravidelné předávání praktických zkušeností, by mohlo výrazně posílit schopnost skautské výchovy připravit jedince na současné a budoucí výzvy.

Tabulka 3: Slabé stránky skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)

Slabé stránky	Hodnocení	Váha	Celkem
Nedostatek schopných vedoucích.	-3	0,54	-1,62
Nedostatečný dohled nad kvalitou vzdělávacích akcí.	-3	0,27	-0,81
Nedostatečné předávání příkladů z praxe.	-2	0,14	-0,28
Omezené zapojení rodičů.	-1	0,05	-0,05
Součet:		1,00	-2,76

Skautská výchova nabízí rozsáhlé možnosti pro rozvoj dovedností a připravenosti na mimořádné situace. Přesto existují oblasti, kde se nabízí další **příležitosti** ke zlepšení (viz Tabulka 4). První významnou příležitostí je vytvoření výukových materiálů zaměřených na připravenost na mimořádné situace. Tím lze posílit vzdělávání skautů v klíčových dovednostech, jako jsou prvky přežití, bezpečnost a strategie pro efektivní reakci při mimořádných situacích.

Zvýšení počtu kurzů první pomoci představuje další významnou příležitost. Intenzivnější školení v oblasti poskytování první pomoci umožní skautům získat pokročilé dovednosti a znalosti, což má potenciál výrazně zlepšit schopnost reakce na vzniklé úrazy. Posílení výuky týkající se psychické resilience představuje další klíčovou příležitost. S důrazem na rozvoj emocionální inteligence a odolnosti vůči stresu lze jedincům poskytnout nezbytné nástroje k efektivnímu zvládnání náročných situací.

Tabulka 4: Příležitosti skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní).

Příležitosti	Hodnocení	Váha	Celkem
Vytvoření výukových materiálů k připravenosti na mimořádné situace.	4	0,06	0,24
Zvýšení počtu kurzů první pomoci.	5	0,3	1,5
Posílení výuky týkající se psychické resilience.	4	0,17	0,68
Komplexní rozvoj fyzických dovedností.	3	0,33	0,99
Eliminace "on-line světa" při skautských aktivitách.	5	0,14	0,7
Součet:		1,00	4,11

Další příležitostí pro skautskou výchovu je komplexní rozvoj fyzických dovedností. Aktivní podpora v oblasti fyzické připravenosti může přinést celkové zlepšení zdraví, výkonnosti a schopnosti jednotlivců čelit fyzickým výzvám. Eliminace "on-line světa" při skautských aktivitách představuje poslední zajímavou příležitost. Omezení digitálního světa v rámci skautských aktivit může posílit propojení s reálným světem a podporovat interakci a spolupráci mezi skauty, což může přispět k posílení sociálních dovedností a týmové spolupráce.

Při hodnocení skautské výchovy jsou identifikovány klíčové **hrozby** (viz Tabulka 5), kterým by organizace mohla v budoucnosti čelit.

Tabulka 5: Hrozby skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace
(Zdroj: vlastní)

Hrozby	Hodnocení	Váha	Celkem
Nedostatečný počet vedoucích.	-3	0,23	-0,69
Přizpůsobování se společenským tlakům a standardům na úkor kvality programu.	-3	0,07	-0,21
Neschopnost rychle vstřebávat a adaptovat se na nové trendy v oblasti pedagogiky, psychologie a sociologie.	-2	0,06	-0,12
Nedostatečný zájem o připravenost na mimořádné situace.	-4	0,16	-0,64
Přílišné používání moderních technologií.	-5	0,48	-2,4
Součet:		1,00	-4,06

V rámci připravenosti na mimořádné situace lze identifikovat několik klíčových hrozeb spojených se skautskou výchovou. Prvotním problémem je nedostatečný počet kvalifikovaných vedoucích, což může ovlivnit schopnost poskytovat kvalitní program a adekvátní výcvik pro skauty. Druhou závažnou hrozbou je tendence přizpůsobovat se společenským tlakům a standardům na úkor kvality programu, což může způsobit ztrátu hloubky a důrazu na přípravu na mimořádné situace. Třetí problematickou oblastí je neschopnost rychle vstřebávat a adaptovat se na nové trendy v oblasti pedagogiky, psychologie a sociologie. Nedostatek schopnosti reagovat na aktuální vědecké poznatky může snížit efektivitu přípravy skautů na mimořádné události. Přílišné používání moderních technologií představuje další hrozbu, která může vést k odvrácení pozornosti od klíčových dovedností a zkušeností potřebných pro mimořádné situace. Nedostatečný zájem o připravenost na mimořádné situace představuje poslední významnou hrozbu.

Ignorování této důležité oblasti může snížit schopnost skautské výchovy připravit jedince na nečekané události a vyhovět současným výzvám. Zlepšení v těchto oblastech, včetně posílení vzdělávání vedoucích, udržení kvality programu přes tlaky společnosti, rychlejší adaptace na nové vědecké poznatky, vyvážené užívání moderních technologií a zvýšení zájmu o připravenost na mimořádné situace, by bylo klíčové pro úspěšnou přípravu na mimořádné situace.

4.3 Vyhodnocení analýzy skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace

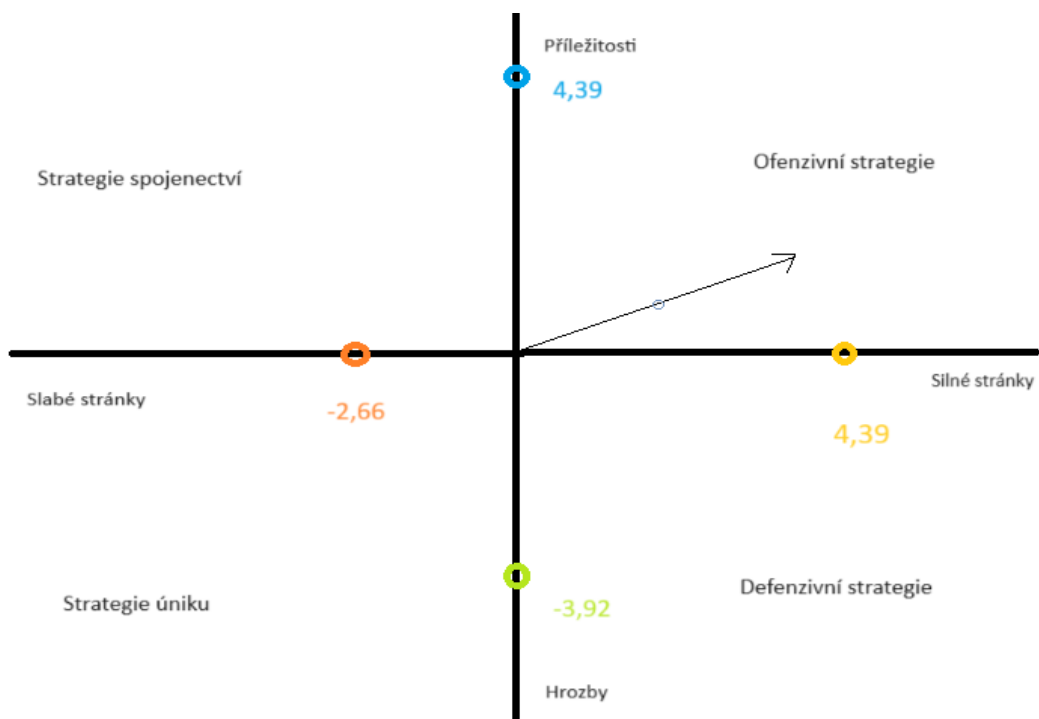
Dle vyhodnocení SWOT analýzy (viz Tabulka 6) lze konstatovat, že výrazně převažují silné stránky a příležitosti; pro udržení dané úrovně skautské výchovy a k udržení současných trendů vyplývá, že identifikované hrozby mohou ohrozit efektivitu skautského programu. Mezi tyto hrozby patří nedostatek kvalifikovaných vedoucích, přizpůsobování se společenským tlakům a standardům na úkor kvality programu, omezená schopnost rychle reagovat a adaptovat se na nové trendy v oblasti pedagogiky, psychologie a sociologie, nedostatečný zájem o připravenost na mimořádné situace a přílišné využívání moderních technologií. Řešením těchto hrozeb může být zlepšení náboru a školení vedoucích, pružnější přístup ke změnám ve vzdělávacím prostředí, posílení osvěty o důležitosti připravenosti na mimořádné situace a zvážení vyváženého využití technologií s důrazem na skutečnou interakci s přírodou a aktivitami v přírodě.

Na základě identifikovaných silných stránek a příležitostí z provedené SWOT analýzy je zřejmé, že skautská výchova má pevný základ pro udržení a rozvoj svých aktivit a programů. Dominance silných stránek, jako jsou aktivity v přírodě, první pomoc, týmová spolupráce, morálka a etika, psychická resilience a soběstačnost, poskytuje solidní platformu pro posilování skautského vzdělávacího prostředí. Současně se nabízí příležitosti pro další rozvoj, jako je vytvoření výukových materiálů pro zvýšení připravenosti na mimořádné situace, posílení výuky týkající se psychické resilience a komplexní rozvoj fyzických dovedností. K prosperitě skautské výchovy s moderním světem, je však nutné zohlednit možnou negativní stránku, kterou představuje přílišné využívání moderních technologií, které by mohlo ovlivnit přirozený prvek skautských aktivit v přírodě.

Tabulka 6: Vyhodnocení hodnot SWOT analýzy skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)

Vnitřní prostředí	
Silné stránky:	4,39
Slabé stránky:	-2,66
Vnitřní prostředí celkem:	1,73
Vnější prostředí	
Příležitosti:	4,39
Hrozby:	-3,92
Vnější prostředí celkem:	0,47
Celkem:	2,2

Na základě vyhodnocení SWOT analýzy bude vyhodnocena strategie (viz Obrázek 6).

Obrázek 6: Výsledek analýzy skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)

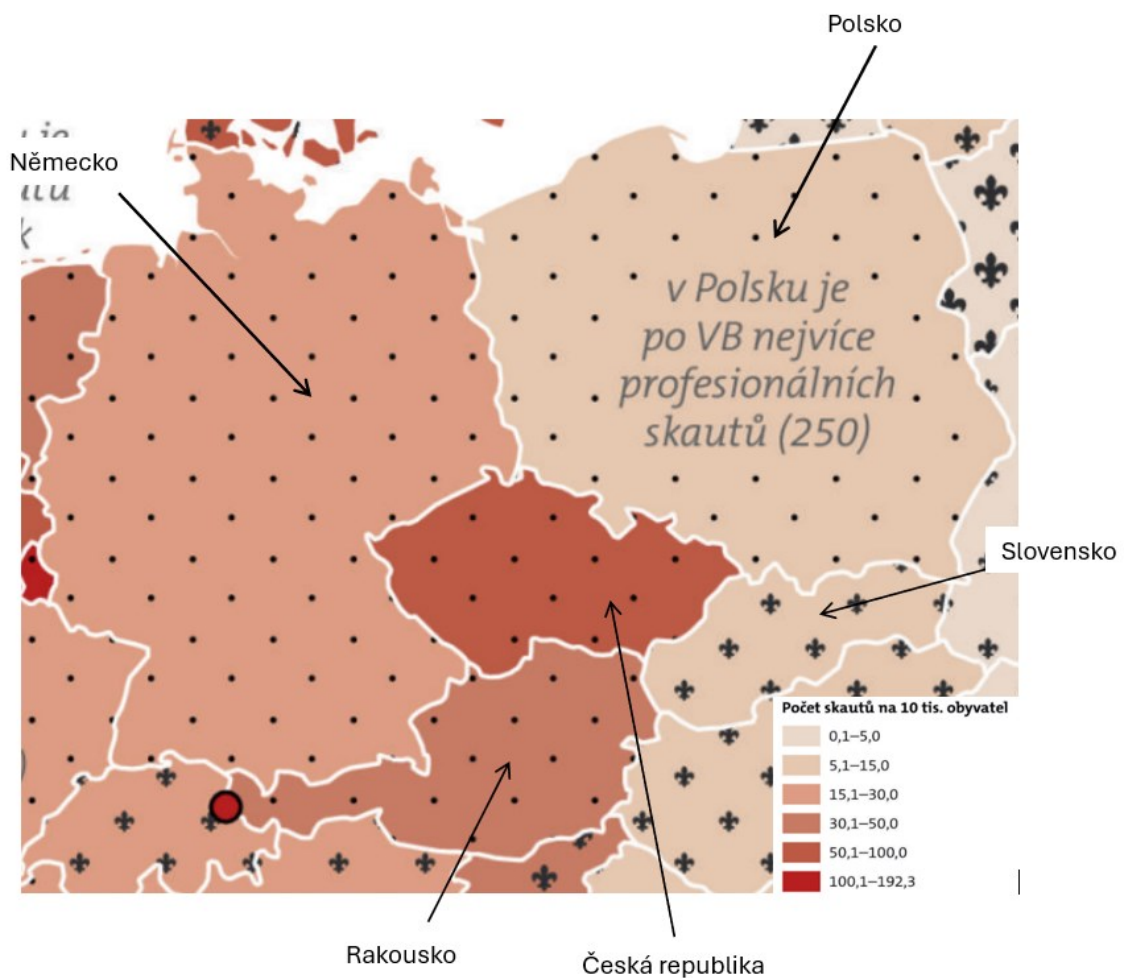
Na základě provedené SWOT analýzy a jejího vyhodnocení byla jako vhodná určena ofenzivní strategie. Je zřejmé, že skautská organizace je pro děti lákavá, což se odráží ve vysokém zájmu o členství. Pro udržení této úrovně zájmu a další posílení skautského hnutí je klíčové důkladné zohlednění silných stránek a příležitostí, které identifikovala SWOT analýza. Zachování kvalitního programu, využívání aktivit v přírodě, posílení výuky první pomoci a podpora psychické resilience dětí jsou zásadními prvky pro udržení atraktivity skautské organizace. Díky těmto silným stránkám a příležitostem může skautská organizace i nadále přitahovat nové generace dětí a mládeže a posilovat svou pozici jako výchovná organizace pro vzdělávání mladých lidí.

4.4 Příprava skautů na mimořádné situace v okolních státech

V této podkapitole je zkoumán přístup skautského hnutí v ČR a v okolních státech k přípravě na mimořádné situace. Různé kultury, tradice a přístup jednotlivých vedoucích mají vliv na skautský přístup k přípravě na mimořádné situace, který by měl být mezinárodně totožný. Cílem této analýzy není hodnotit přístup jednotlivých vedoucích, ale spíše identifikovat klíčové prvky, které formují skautské hnutí v jednotlivých zemích. Navzdory různým organizačním a kulturním kontextům existuje společný závazek poskytovat kvalitní přípravu pro mladé jedince a vychovávat tak všestranného člověka. Tato podkapitola je zaměřena na srovnání obsahu přípravy v rámci skautského hnutí, přičemž se budou identifikovat společné prvky a rozdíly v metodách výuky, vedení a výchovných cílech.

Tato analýza přípravy skautů z okolních států byla vytvořena na základě e-mailové korespondence vždy s dvěma oddíly z každé země, které byly vybrány náhodně, tudíž existuje možnost nepatrné odlišnosti. V prvotní fázi byly náhodně vybrány dvě skautská střediska z každé země, které měli uveden na svých webových stránkách e-mail. Z Rakouska (Graz, Innsbruck) a Slovenska (Nitra, Žilina) přišly odpovědi od obou středisek do týdne. Z Německa odpovědělo pouze jedno středisko (Norimberk). V druhé fázi autorka opět náhodným výběrem vybrala další dvě střediska z Polska (Katowice, Kutno) a jedno německé středisko (Düsseldorf). Odpovědi z těchto středisek byly autorce zodpovězeny do dvou pracovních dnů. Je nutno podotknout, že většina skautských středisek z okolních států reagovali bezprostředně na autorky otázky a tím projevili svoji spolehlivost.

Na Obrázek 7 je z dat Atlasu skautingu (Krsková, 2022) zobrazující mapa ČR a jejích okolních států, kde je zobrazen počet skautů na 10 tis. obyvatel. Z obrázku je zřejmé, že Česká republika vyniká v počtu skautů na 10 tisíc obyvatel ve srovnání s okolními státy. Toto zastoupení je výrazně vyšší než v ostatních zemích, což ukazuje na silné a rozšířené skautské hnutí v ČR. Rakousko a Německo jsou také dobře zastoupeny, což svědčí o aktivitě skautů v těchto zemích, avšak české skautské hnutí vyniká svou rozsáhlostí. Naopak Polsko a Slovensko vykazují nižší zastoupení, což může být způsobeno různými faktory, jako je historický vývoj skautingu či specifika sociokulturního kontextu těchto zemí. Tato mapa tak poskytuje přehled o rozložení skautských aktivit v rámci střední Evropy, přičemž ČR se jeví jako výrazný lídr v této oblasti.

Obrázek 7: Mapa ČR a její okolní státy s počty skautů na 10 tis. obyvatel (Krsková, 2022)

V okolních státech nejsou běžné specifické cvičení na přežití, spíše se zdůrazňují praktické dovednosti potřebné pro přežití v přírodě, a to především v teoretické rovině; zatímco v ČR se podobná cvičení konají a jsou spíše zaměřeny na bezpečnost v běžném životě.

Ve všech okolních státech stejně jako v ČR jsou informace o první pomoci a základních dovednostech předávány prostřednictvím her, praktických cvičení a spolupráce s externími odborníky. Zatímco v okolních státech neexistuje formální partnerství s místními institucemi, v ČR se skauti občas účastní návštěv záchranářských stanic.

Výuka a obsah výchovy skautů v České republice a v okolních státech jsou definovány skautskou organizací, ale mohou se mírně lišit v jednotlivých zemích. Vedoucí mají prostor pro individuální přístup, což umožňuje flexibilitu a adaptaci na specifika daného regionu nebo skupiny. V okolních státech je výrazně zdůrazňována ochota pomáhat všem živým tvorům a podpora ekologické a sociální udržitelnosti. To zahrnuje péči o přírodu, ochranu zvířat a obecně posilování empatie a soucitu. Tento přístup klade důraz na proaktivní angažovanost ve prospěch životního prostředí a komunity. Na druhou stranu, v České republice je kladen důraz nejen na ochotu pomáhat, ale i na vytváření bezpečného prostředí a vzdělávání se v praktických dovednostech. Skauti jsou připravováni na řešení mimořádných situací, jako jsou přírodní katastrofy, a poskytování první pomoci. Důraz na praktické dovednosti a bezpečnost reflektuje potřeby pro přežití a úspěch v různých situacích. Tyto odlišné přístupy ukazují, jak skautské hnutí může být flexibilní a přizpůsobivé vůči různým kulturám a kontextům, zatímco stále udržuje své základní hodnoty solidarity, odpovědnosti a aktivního občanství.

Cvičení a simulace mimořádných situací jsou vzácné a spíše se zaměřují na bezpečnostní opatření při větších akcích, ať už v okolních státech, či v ČR. Skauti ze všech států nejsou začleněni do oficiálních plánů mimořádných situací. Skauti z okolních států při přípravě na mimořádné situace čelí výzvam, které zahrnují nedostatečnou komunikaci a spolupráci se zodpovědnými úřady a institucemi a nedostatečné školení vedoucích. Skautské hnutí se v různých zemích liší svými přístupy v přípravě mladých jedinců na mimořádné situace. Zatímco základní cíle jsou podobné, existují rozdíly v metodách výuky, spolupráci s místními institucemi a zapojení do oficiálních plánů pro mimořádné situace. Příprava na takové události je zásadní součástí skautského vzdělávacího programu. Níže (viz Tabulka 7) jsou uvedeny aspekty, vyhodnocené z odpovědí skautských organizací okolních států.

Tabulka 7: Aspekty přípravy na mimořádné situace okolních států v porovnání s ČR
(Zdroj: vlastní)

Aspekt přípravy na mimořádné situace	Česká republika	Německo	Rakousko	Polsko	Slovensko
Zaměření výuky	Důraz na bezpečnostní opatření a praktické dovednosti. Méně časté cvičení zaměřené na přežití v přírodě.	Hry, praktická cvičení, spolupráce s externími odborníky.	Integrace první pomoci a přežití do programu, hry, praktické cvičení, školení s odborníky.	Důraz na přežití v přírodě a poskytování první pomoci.	Rozvoj praktických dovedností pro přežití v přírodě.
Spolupráce s místními institucemi	Neformální a omezená na příležitostné návštěvy.	Okrajová role, spíše neformální spolupráce.	Omezená spolupráce, příležitostné návštěvy.	Omezená spolupráce, příležitostné návštěvy.	Neformální, omezená spolupráce.
Obsah a metody výuky	Definovány centrálně, s prostorem pro individuální přístup.	Definovány centrálně, s mírnými odlišnostmi v jednotlivých zemích.	Definovány centrálně, s prostorem pro individuální přístup.	Definovány centrálně, důraz na přežití v přírodě a první pomoc.	Definovány centrálně, důraz na praktické dovednosti.
Zapojení do oficiálních plánů	Nepřímo, žádné formální zapojení.	Žádné formální zapojení.	Žádné formální zapojení.	Omezené, spíše neformální zapojení.	Omezené, spíše neformální zapojení.

V Německu je důraz kladen na praktické dovednosti, jako je přežití v přírodě a poskytování první pomoci. Skauti se učí prostřednictvím her a praktických cvičení. Spolupráce s místními úřady či záchrannými složkami je spíše okrajová.

Rakouské skautské hnutí klade důraz na vytvoření bezpečného prostředí pro mladé skauty, kteří jsou schopni reagovat na mimořádné situace. Výuka první pomoci a dovedností pro přežití je integrována do programu a spíše se provádí v teoretické rovině.

V Polsku a na Slovensku je také poskytována osvěta ohledně připravenosti na mimořádné situace, ale není věnováno tolik hodin výuce. Polští skauti kladou důraz na osvojení dovedností potřebných pro přežití v přírodě a poskytování první pomoci. Spolupráce s místními úřady a záchrannými složkami může být formálnější než v jiných zemích, s cílem posílit schopnosti reakce na krizové situace. Slovenské skautské hnutí se soustředí na rozvoj praktických dovedností a znalostí nezbytných pro přežití v přírodě. Spolupráce s místními institucemi může být omezenější, ale skauti jsou přesto aktivní při poskytování pomoci v mimořádných situacích ve svých komunitách.

Důležitým bodem, který je zde nutné uvést, je, že česká a slovenská skautská organizace společnými silami vytvořila v roce 2012 webový portál www.budpripraven.cz, kde „*cílem projektu je společná tvorba a sdílení internetových aplikací užitečných pro obě strany.*“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2012). Webový portál obsahuje informace, co dělat, když se ocitnete v různých mimořádných situacích, zásady první pomoci, testování mládeže i metodickou podporu pro učitele včetně zpětné vazby. Nejenže obsahuje články s postupy co dělat když..., ale i formou hry nenásilně a zábavně poskytuje dětem osvětu zaměřenou na mimořádné situace. V ČR je přístup k přípravě na mimořádné situace odlišný, ale může se někdy podobat. Skautské oddíly kladou důraz na bezpečnostní opatření a naučení se praktických dovedností.

Cvičení zaměřená specificky na přežití jsou méně častá, ačkoli bezpečnostní opatření při velkých událostech, jako jsou tábory či akce, jsou důležitá. Partnerské vztahy s místními úřady a záchrannými složkami jsou spíše neformální a omezené na příležitostné návštěvy zařízení. Obsah a metody výuky jsou definovány centrálně, ale vedoucí oddílů mají také prostor pro individuální přístup. V ČR je zavedeno pořádání tzv. Svojsíkova závodu, který poskytuje možnost ověření fungování družin a jejich spolupráci, ale také na základě tohoto závodu si lze ověřit získané poznatky z uplynulého roku a získat tím objektivní zpětnou vazbu, jak si každý oddíl stojí, v čem vyniká či je-li třeba něco dostudovat nebo dotrénovat. Toto vede k osobnímu rozvoji a motivaci poskytnout oddílu nové prvky do programu.

Další důležitý cíl tohoto závodu je použití skautské praxe k praktickému využití v životě. Svojsíkův závod je pestrý a rozmanitý, jelikož se skládá z pěti modulů, které poskytují „přezkoušení“ ve všech oblastech. Svojsíkův závod by měl být implementován do oddílového programu, neměl by být doplňkem či nutnou povinností. Jde především o trénink v praxi, nikoliv pouze o teoretické vědomosti, které by se daly během dopoledne nastudovat (Junák – český skaut, z. s., © 2024).

Je zřejmé, že skautské hnutí představuje důležitý zdroj vzdělání a přípravy mladých lidí na mimořádné situace v celosvětovém kontextu. Přestože existují nepatrné rozdíly v přístupu jednotlivých zemích, společným cílem je poskytnout mladým jedincům potřebné dovednosti a znalosti k tomu, aby mohli reagovat na mimořádné situace s klidem a efektivitou. Tato analýza přípravy skautů z okolních států byla vytvořena na základě e-mailové korespondence vždy s dvěma oddíly z každé země, které byly vybrány náhodně, tudíž existuje možnost nepatrné odlišnosti. Otázky na okolní státy jsou uvedeny v PŘÍLOHA P III: (Zdroj: vlastní). Tato podkapitola má za cíl poukázat na určité shody, které potvrzují, že skauting je mezinárodní hnutí, je však nutné podotknout, že vědomosti každého oddílu se mohou lišit na základě vědomostí, kterými disponují vedoucí. Každý vedoucí má svůj individuální přístup, což je nutné zdůraznit, a tak by se i na vzdělávání v této výchovné organizaci mělo nahlížet.

4.5 Obecná příprava vybrané skupiny obyvatelstva na mimořádné situace

Pro vzdělání mládeže lze použít podobné metody jako u vzdělávání dospělých osob, tzn. vzdělávání prostřednictvím národních a místních médií, pomocí sociálních platforem (Facebook, YouTube, Instagram), prostřednictvím jednorázových soutěží či akcí s danou tématikou. Ideální formu, jak mládež zaujmout je uzpůsobit patřičné vzdělávací aktivity věku mládeže. Děti ve věku 11–12 let uvítají přístup hrou, naopak děti ve věku 13–14 let vyžadují přístup s respektem a při komunikaci s nimi stejný přístup, jako by jednal dospělý s dospělým. Poskytnout možnosti vyjádřit své názory, pocity a respektovat jejich individualitu. Děti na druhém stupni základní školy tráví většinu volného času samy, což otevírá prostor pro potenciálně nebezpečné situace, například předvádění se před kamarády nebo samostatné cestování do různých kroužků.

Hasiči v tomto věku představují respektovanou skupinu, a protože jsou schopni přizpůsobit výuku potřebám dětí, mají možnost poskytnout jim důležité znalosti a dovednosti. „Hlavním cílem preventivně výchovné činnosti je připravit obyvatelstvo na možné mimořádné události, které mohou ohrozit jejich život, zdraví, majetek a životní prostředí. V první řadě by měli obyvatelé mít veškeré informace, které potřebují, aby mohli mimořádným událostem předcházet.“ (GŘ HZS ČR, © 2024). Program vzdělávání dětí navštěvující základní školu se nazývá „Hasík CZ“, vzdělávací akce probíhají vždy v součinnosti s příslušným ředitelstvím HZS daného kraje. Děti musí vidět instruktora jako autoritu, ke kterému bude mít přirozený respekt a naslouchat každému jeho slovu, v opačném případě by mohlo dojít k nedostatečnému porozumění informací předávaných instruktorem dětem.

Tento program se dělí na dva cykly, první se uskutečňuje již na prvním stupni a druhý cyklus začíná hned v 6. třídě, kde jsou sděleny již specifičtější informace, opadá forma hry, ale otevřený dialog zůstává. V druhém cyklu se program „Hasík CZ“ zaměřuje především na odborné zkoumání integrace hasičských aktivit a osobní zkušenosti s nimi. Zahrnují důležité aspekty hasičského zásahu, jako je použití jednotného evropského čísla tísňového volání „112“ a možnost nahlášení události pomocí krátkých textových zpráv. Program se věnuje širším souvislostem spojeným s transformací „dobrého“ ohně na oheň „zlý“ a zodpovědností za mladší sourozence. Poskytuje informace o první pomoci při popáleninách, vysvětluje principy hasicích přístrojů a „ohnivého trojúhelníku“. Dále se specializuje na problematiku lesních požárů, připomíná, na co nezapomenout při opuštění domu, a informuje o rozpoznání stavu ohrožení domova a případné evakuaci. Ochrana při úniku nebezpečných látek a prostředky improvizované ochrany jsou rovněž důkladně probírány s důrazem na rozdíly oproti utěsnění místnosti při požáru. Cyklus se uzavírá věnováním pozornosti dalším nebezpečím jak v přírodě, tak ve městě (Citadela Bruntál, z.s., © 2024).

Tento program není povinný, v případě zájmů o preventivní výchovnou činnost musí každá škola kontaktovat příslušného krajského koordinátora preventivní výchovné činnosti. Níže (viz Obrázek 8) lze vidět mapu s označenými lokalitami, ve kterých je „Hasík CZ“ realizován (Citadela Bruntál, z.s., 2021).

Obrázek 8: Systémová realizace programu Hasík CZ v jednotlivých krajích (Citadela Bruntál, z.s., 2021)

Závěr kapitoly značí, že skautská výchova pozitivně napomáhá k získání schopnosti jednotlivců připravit se na mimořádné situace. SWOT analýza poukázala na doporučení ofenzivní strategie. Iniciativy, jako je zvýšení počtů kurzů první pomoci a zdůraznění resilience dětské psychiky, jsou klíčovými prvky této strategie. Celkově lze konstatovat, že skautská výchova má pevný základ pro další rozvoj a připravenost na mimořádné události. Skautské hnutí představuje klíčový prostředek pro vzdělávání a přípravu mladých lidí v mezinárodním měřítku. I přes drobné rozdíly v přístupu jednotlivých zemí je společným cílem poskytnout mladým lidem dovednosti a znalosti, aby mohli reagovat na mimořádné události klidně a efektivně. Je důležité si však uvědomit, že každý skautský oddíl může disponovat odlišnými znalostmi a přístupy, závislé na vedení oddílu. Vzdělávání mládeže může být úspěšné prostřednictvím různých metod, jako jsou média, sociální platformy, soutěže a akce, které jsou přizpůsobeny věku a potřebám mladých jedinců. Klíčem k úspěchu je respektovat individualitu mládeže a poskytnout jim prostor pro vyjádření svých názorů a pocitů.

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

K analýze a dosažení cíle práce na téma Skauting jako příprava na mimořádné situace přispívá mimo SWOT analýzy skautské výchovy i provedené dotazníkové šetření. Výzkumný design byl vytvořen formou kvantitativního dotazníku, což je považováno za nejvhodnější metodu získání rozsáhlých informací od velkého množství respondentů. Tato metoda umožňuje rychlý sběr potřebných dat a poskytuje objektivní pohled na účinky skautské výchovy. Volba kvantitativního dotazníku je odůvodněna potřebou získat co nejobjektivnější a reprezentativní data. Kvalitativní výzkum by přinesl omezený počet respondentů a riziko ovlivnění odpovědí subjektivními názory. Provedením dotazníkového šetření byl dosažen hlavní cíl práce, který by měl objasnit, zda skauting přispívá k lepší připravenosti dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace, budou potvrzeny či vyvráceny stanovené hypotézy a odpovědi na výzkumné problémy a následné výzkumné otázky.

Výběr respondentů bude proveden kvótní metodou výběru. V rámci této strategie jsou zohledněny specifické charakteristiky respondentů. Do dotazníkového šetření byly zapojeni děti ve věkové kategorii 11–14 let, což v Junáku odpovídá skupině skautů a skautek a na základních školách dětem spadajícím na druhý stupeň základního vzdělání. Prvotním znakem výběru do dotazníkového šetření bylo, zda respondenti jsou či nejsou skauti (toto specifikum odpovídá v dotazníku otázce č.3). Šíření dotazníkového šetření bylo souměrně rozděleno do skautského střediska a na druhý stupeň základní školy. Druhým znakem byla věková skupina, která je v dotazníku rozdělena na dvě skupiny (věk 11–12let a 13–14let). Dle údajů statistického úřadu nelze učít přesný počet dětí v tomto stanoveném věku. Statistický úřad určuje počty dětí ve věku 0–14 let. Po posledním sčítání lidu (ČSÚ, 2021) lze uvést, že dětí ve věku 0–14 let je 1 691 760 z toho 663 222 mužů a 825 438 žen. Třetím znakem, rozhodujícím o výběru bylo pohlaví.

Dotazníky byly distribuovány v období od 4. 3. 2024 –22. 3. 2024 a to kombinací forem elektronické i papírové. K vytvoření a následnému sdílení elektronické formy dotazníku byla využita platforma Survio. K jejich distribuci byl dotazník zaslán vedoucímu skautského střediska Vranovice, který se postaral o následné vyplnění v oddílech odpovídající vybrané věkové skupině. Distribuce na základní škole Pohořelice byla formou papírových i elektronických dotazníků. Správně vyplněných dotazníků v elektronické podobě bylo 78 a v papírové formě 36. Celkový počet dotazníků byl 123, bylo nutné ale 9 vyhodnotit jako neplatné, z důvodu špatně vyplněných otázek, které byly jen pro určitou skupinu respondentů.

Na základě skautských kompetencí, které byly zmíněny již v teoretické části byla sestavena Tabulka 8 aspekty připravenosti možných rozdílů mezi skauty a „neskauty“. Po vyhodnocení dotazníkového šetření lze posoudit a vyvodit závěr, zda vytvořená tabulka bude odpovídat výsledkům či nikoliv. Na základě této tabulky můžeme stanovit **hypotézy** této práce:

- **H1:** Děti bez skautské výchovy mají nižší úroveň schopnosti reagovat na mimořádné situace než skauti.
- **H2:** Skauti a „neskauti“ mají odlišné názory na řešení mimořádných situacích.

Tabulka 8: Aspekty připravenosti skautů a „neskautů“, jejich možné výhody a nevýhody (Zdroj: vlastní)

Aspekty připravenosti	Skauti	„Neskauti“
Praktické dovednosti	<p>Výhody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skauti jsou vedeni k aktivitám v přírodě, první pomoci a přežití. • Jsou schopni rychle reagovat na nečekané události. 	<p>Nevýhody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Neskauti“ mohou mít omezené praktické dovednosti v přírodě a při mimořádných situacích. • Mohou být méně sebejistí v mimořádných situacích kvůli nedostatku tréninku.
Týmová spolupráce	<p>Výhody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skauti jsou vychováni k týmové spolupráci a morálním hodnotám. • Skautské aktivity podporují vzájemnou pomoc a spolupráci v komunitě. 	<p>Nevýhody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Neskauti“ mohou mít nižší úroveň týmového ducha. • Mohou být více individualističtí a nemusí být zvyklí na kolektivní spolupráci.

Rychlá reakce	Výhody: <ul style="list-style-type: none"> • Skauti mají schopnost rychlé reakce díky tréninku a připravenosti. • Jsou psychicky i fyzicky odolnější. 	Nevýhody: <ul style="list-style-type: none"> • „Neskauti“ mohou být méně schopní rychlé reakce v mimořádných situacích. • Mohou být náchylnější k panice a zmatku.
----------------------	--	---

Důležitý aspekt, který je nutno zmínit je ten, že ačkoliv skautská výchova poskytuje mnoho výhod a přínosů pro osobní rozvoj, jde vždy především o subjektivní pohled, a že existují i možné nevýhody skautské výchovy. Skautské poslání stojí na základě přesvědčení vychovat všestranného člověka, které někdy může limitovat hlubší specializaci v určitých oblastech. Aktivity spojené se skautingem mohou být časově náročné, což může být pro některé jedince výzvou při snaze o skloubení s dalšími koníčky. Existuje i určité sociální stigma spojené s představou skautů. Někteří jedinci mohou považovat skauty za "nerdy" nebo "staromódní", což může vést k odmítání nebo posměchu. Specifický charakter skautských aktivit, zaměřených na venkovní dovednosti a táborový život, nemusí vyhovovat všem. Hierarchická struktura skautských organizací může být vnímána některými jako omezení individuální svobody. Vědomí těchto možných nevýhod je klíčové pro vyvážený pohled na skautskou výchovu.

5.1 Výzkumné problémy a výzkumné otázky

K získání hodnotných dat je zásadní si před vyhodnocením dotazníkového šetření stanovit výzkumné problémy a výzkumné otázky,

Výzkumný problém č. 1: Jak děti ve věku 11–14 let vnímají přípravu na mimořádné situace?

Výzkumný problém č. 2: Přispívá skauting k lepší reakci dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace?

Výzkumný problém č. 3: Mají děti bez skautské výchovy dostatek informací k připravenosti na mimořádné situace?

Výzkumné otázky:

1. Jsou respondenti seznámeni s pojmem mimořádná situace?
2. Jaká je úroveň znalostí vybrané skupiny dětí ve věku 11–14 let v oblasti správných postupů při vzniku mimořádných situací?
3. Měli respondenti osobní zkušenosti s mimořádnými situacemi?
4. Jaké konkrétní dovednosti nebo znalosti získali skauti díky skautské výchově, které by jim mohly pomoci v mimořádných situacích?
5. Jak respondenti hodnotí skautské aktivity v kontextu přípravy na mimořádné situace, měly být některé skautské aktivity modifikovány nebo doplněny, aby lépe sloužily tomuto cíli?
6. Jaké konkrétní dovednosti nebo znalosti získali „neskauti“ díky přípravě ve škole, které by jim mohly pomoci v mimořádných situacích?
7. Jak respondenti hodnotí školní přípravu na mimořádné situace?

Na základě stanovených výzkumných problémů a otázek se aktuálně zkoumá vnímání a připravenost dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace. Očekává se, že analýza poskytne důležité poznatky pro další zlepšení přístupu k jejich výchově a bezpečnosti, a přispěje k lepšímu porozumění efektivitě skautských aktivit a školních přípravných programů.

5.2 Odpovědi respondentů

Otázky 1–3 jsou řazeny jako osobní informace. Rozdělují respondenty do určitých kategorií a zároveň slouží tyto otázky pro kvótní výběr. Otázky 4–11 jsou znalostní a zaměřují se na získání úrovně povědomí respondentů o mimořádných situacích. Otázky 12–19 jsou rozděleny na otázky pro skauty a „neskauty“ z důvodu získání dat k následné komparaci. Poslední dvě otázky slouží k získání doporučení, co by bylo vhodné změnit či naopak neměnit. Tyto závěrečné otázky poskytnou jiný pohled, než by byl pohled dospělých vedoucích či školitelů.

Otázka č. 1: Jsi dívka nebo chlapec?

První otázka sloužila ke kvótnímu výběru a získání pohlaví respondentů. Dotazníkové šetření vyplnilo 61 dívek a 53 chlapců. Kvótní výběr je rozebrán v úvodu kapitoly dotazníkového šetření.

Otázka č. 2: Jaký je tvůj věk?

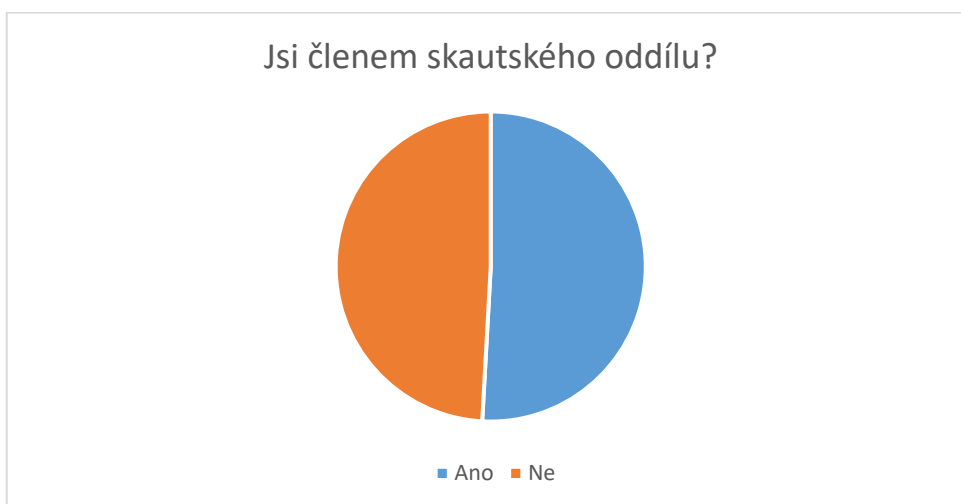
Druhá otázka poskytla rozdělení vybrané věkové skupiny do dvou kategorií. I v této otázce bylo dosaženo kvótního zastoupení osob. Ve věkové kategorii 11–12 let se zúčastnilo dotazníkového šetření 53 respondentů (29 dívek, 24 chlapců). V kategorii 13–14 let bylo zapojeno 61 respondentů (32 dívek, 29 chlapců). Věkové zastoupení respondentů je znázorněno v grafu níže (viz Obrázek 9).

Obrázek 9: Grafické znázornění odpovědí na věk respondentů (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 3: Jsi členem skautského oddílu?

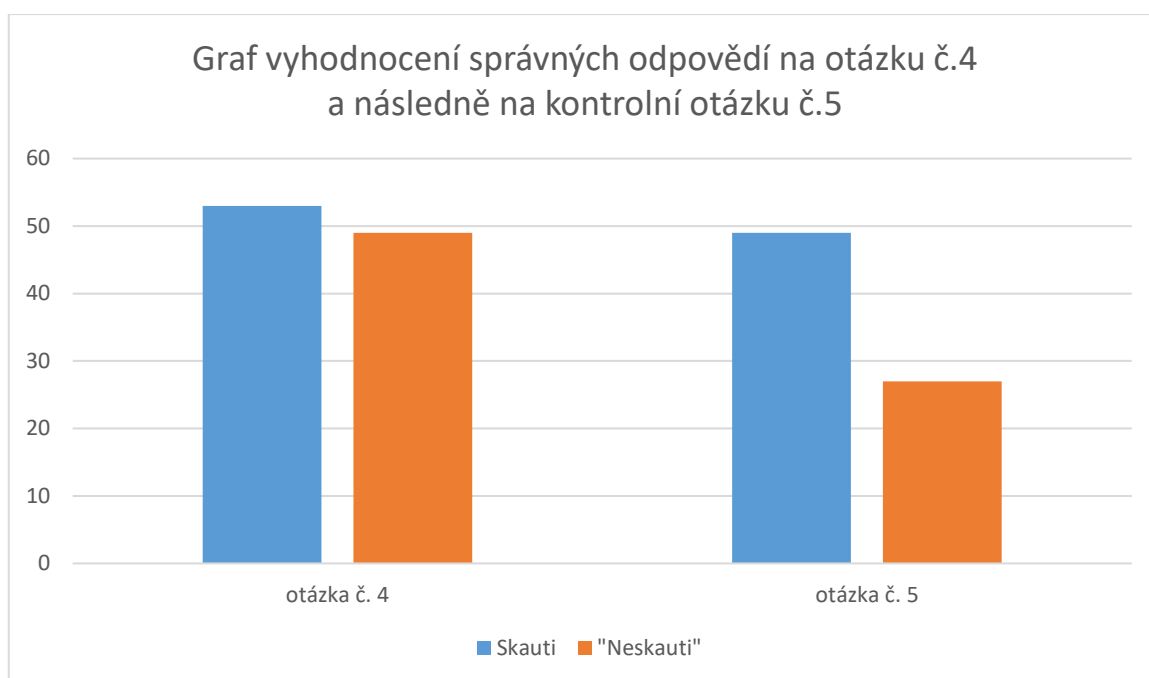
U této otázky bylo nutné dodržení kvótního výběru, aby byly získané informace od obou skupin skautů i „neskautů“ rovnocenné. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 58 skautů a 56 „neskautů“ (viz Obrázek 10).

Obrázek 10: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3 (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 4: Myslíte si, že mimořádné situace jsou takové, které když se stane něco neočekávaného nebo zvláštního, vyžadují pomoc (např. hašení hořícího domu, zásah doktora u člověka v bezvědomí)?

Tato otázka byla zásadní, určuje, zda respondenti ví, co znamená pojem mimořádná událost. Kontrola této otázky, zda doopravdy rozumí tomuto pojmu je následující **otázka č. 5**, u které probíhá výběr mimořádných situací v praxi a tím probíhá následná kontrola, že doopravdy ví, co jsou mimořádné situace. Na otázku č. 4 odpovědělo správně 86 respondentů z nichž 53 bylo skautů a 33 „neskautů“, a na otázku č. 5 následně odpovědělo výběrem příkladů mimořádných situací správně 49 skautů a 27 „neskautů“. Grafické znázornění odpovědí lze vidět na Obrázek 11.

Obrázek 11: Grafické znázornění na otázku č. 4 a 5 (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 6 a 7 Byly s Vámi ve skautu probírány reakce a postupy na mimořádné situace? (otázka pro skauty) Byly s Vámi ve škole probírány reakce a postupy na mimořádné situace? (otázka pro „neskauty“)

U těchto otázek bylo možné odpovědět Ano/Ne, pokud byla odpověď kladná, bylo možné uvést i jaké situace byly probírány. Tyto dvě otázky je vhodné sloučit a vytvořit komparaci odpovědí. Školský zákon č. 561/2004 Sb. stanovuje, jak postupovat dle vzdělávacích programů jejíž součástí je problematika ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí.

Dalo by se očekávat, že odpovědi „neskautů“ bude ze 100 % ano, ale 9 dětí odpovědělo, že ve škole s nimi reakce a postupy na mimořádné situace probírány nebyly, dá se předpokládat, že se v tu dobu, kdy byly probírány reakce a postupy na MS se neúčastnili výuky např. z důvodu nemoci. Respondentů, kteří odpověděli, že s nimi ve škole byli probírány reakce na MS bylo 47, u nich se často opakovaly MS jako je požár, první pomoc a autonehoda. U skautů na tuto otázku odpovědělo kladně všech 58 respondentů, nejčastěji byly zmiňované probírané postupy u autonehody, první pomoc zraněnému či reakce na vzniklý požár. Na Obrázek 12 je graficky znázorněn počet respondentů, kteří nebyli seznámeni s reakcí a postupy na MS, tento počet respondentů byl ze skupiny „neskautů“.

Obrázek 12: Grafické znázornění výsledků porovnání otázek č. 6 a 7 (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 8: Vyberte jednu ze správných variant tísňového volání:

Respondenti měli vybrat správná čísla tísňového volání. Tato otázka byla úspěšně zodpovězena z obou kategorií. Z kategorie skautů odpovědělo 100 % respondentů správně, z kategorie „neskautů“ odpovědělo správně 55 respondentů, pouze 1 respondent odpověděl špatně. Celkové zhodnocení odpovědí na tuto otázku je kladné, protože téměř 100 % respondentů by odpovědělo správně, tudíž by v případě mimořádné situace téměř všichni zvládli kontaktovat tísňové volání a tím zavolat o pomoc.

Otázka č. 9-11 Číselně seřad'te správný postup při vzniku následující události: povodeň/autonehoda/požár.

Tyto otázky sloužily jako vědomostní přezkoušení ze správných postupů na uvedené mimořádné situace. Po vyhodnocení výsledků všech odpovědí na všechny tři události bylo zjištěno, že 51 skautů odpovědělo na postupy při vzniku MS správně, zbylých 7 skautů odpovědělo jinak, ale u těchto odpovědí bylo zřetelné, že respondenti se i tak nad vyplněním těchto otázek zamysleli. „Neskautů“ na tuto otázku odpovědělo správně pouze 39 respondentů, zbylých 17 respondentů seřazovaly postupy špatně, v některých případech i úplně opačně. Na Obrázek 13 lze vidět poměr skautů a „neskautů“, kteří odpověděli správně na otázky č. 9-11.

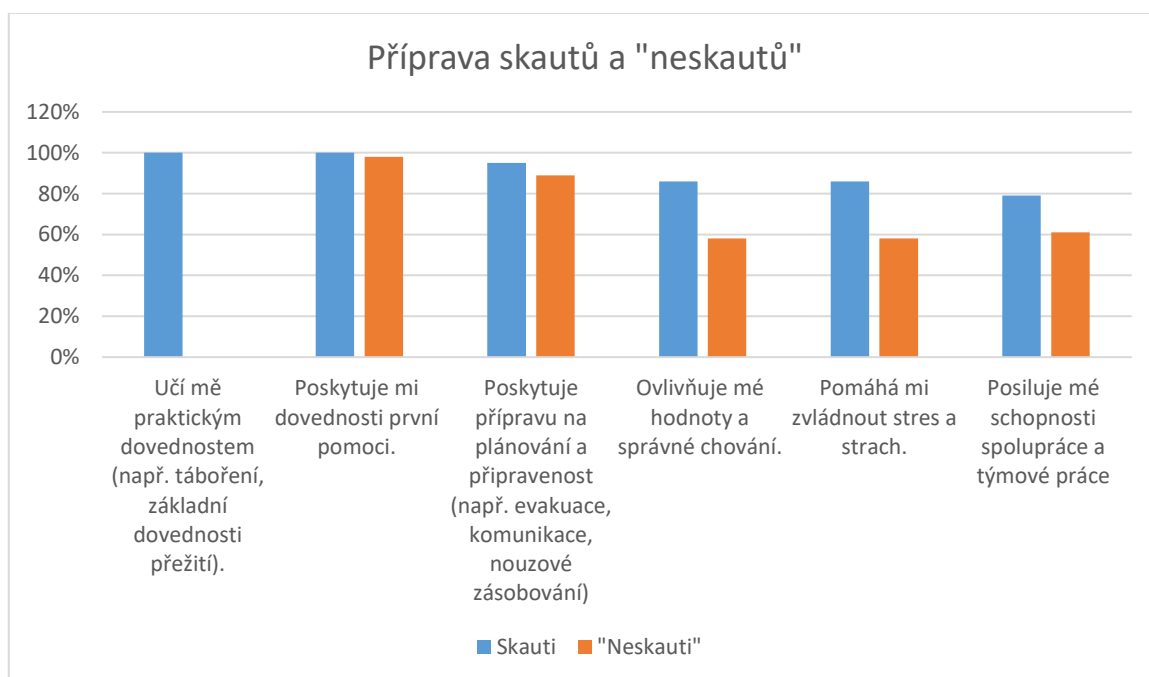

Obrázek 13: Grafické vyhodnocení odpovědí na otázky č. 9-11 (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 12 a 15, opět slouží ke komparaci skautů a „neskautů“, otázky byly stanoveny takto: Jakým způsobem vás skautská výchova připravuje na mimořádné situace? Jaké dovednosti nebo informace jste se ve škole naučili ohledně zvládnání mimořádných situací?

Odpověď na tyto otázky byla formou výběru více variant. Aby mohla být provedena komparace, bylo nutné stanovit stejné odpovědi k jednotlivým otázkám. V kategorii skautů měla tato odpověď nejpočetnější výběr: Učí mě praktickým dovednostem (např. táboření, základní dovednosti přežití). Poskytuje mi dovednosti první pomoci. Tyto dvě odpovědi získaly 100 % volbu skautů. Poskytuje přípravu na plánování a připravenost (např. evakuace, komunikace, nouzové zásobování) tato odpověď získala 95 % hlasů. Tyto dvě odpovědi získaly 86 %: Ovlivňuje mé hodnoty a správné chování.

Pomáhá mi zvládnout stres a strach. Posiluje mé schopnosti spolupráce a týmové práce získala 79 % hlasů. Poslední odpověď bylo možné individuálně vypsat, je zde nutné zmínit odpovědi, které ve většině případů byly, že díky získanému kamarádství, které mezi sebou skauti navázali by se nebáli mimořádným situacím společně čelit. V kategorii „neskautů“ získalo největší počet hlasů a to 98% odpověď: Poskytla mi dovednosti první pomoci, následovala odpověď s 89 %: Poskytla mi přípravu na plánování a připravenost (např. jak utéct z nebezpečného místa, jak komunikovat). Tato odpověď: Posilila mé schopnosti spolupráce a týmové práce, získala 61 % odpovědí. Nejmenší procento výběru (58 %) získaly tyto dvě odpovědi: Pomohla mi zvládnout stres a strach. Ovlivňuje mé hodnoty a správné chování. A 0 % výběr získala odpověď: Učila mě praktickým dovednostem (např. táboření, základní dovednosti přežití). Z těchto odpovědí obou kategorií vyplývá, že skautské odpovědi odpovídají skautskému výchovnému programu a „neskauti“ splňují nejdůležitější získanou dovednost, kterou je první pomoc, na Obrázek 14 je uvedena komparace odpovědí.

Obrázek 14: Komparace odpovědí na způsoby přípravy na MS (Zdroj: vlastní)

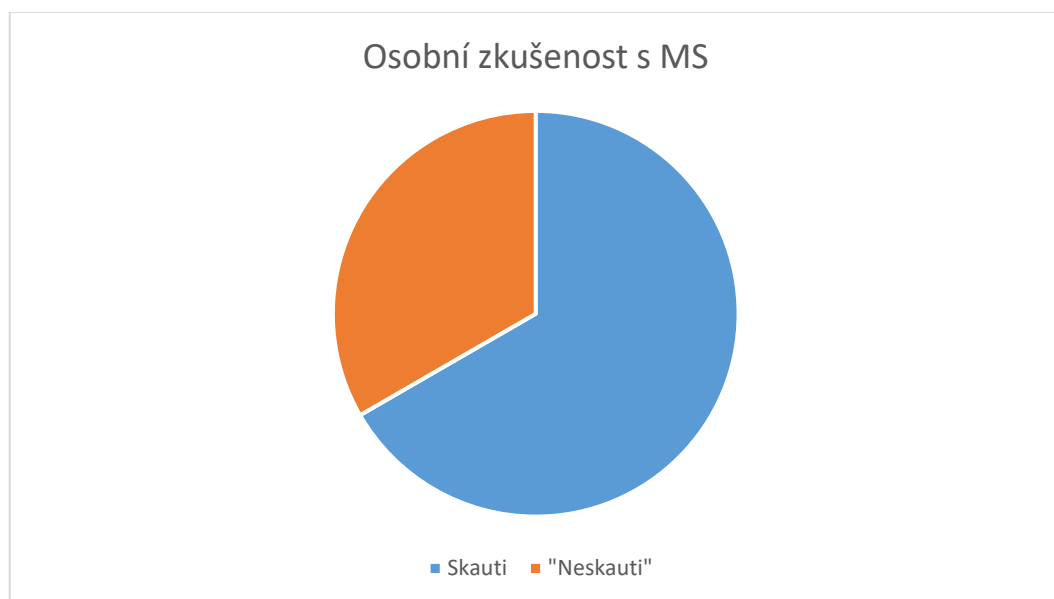
Otázka č. 13: Souhlasíte s tvrzením, že skautská výchova podporuje psychickou odolnost v případě vzniku mimořádné situace?

Odpověď respondentů na tuto otázku byla buď Ano/Ne. Na základě poskytnutých dat lze usoudit, že 55 skautů souhlasí s tvrzením, že skautská výchova podporuje psychickou odolnost v případě vzniku mimořádné situace.

Tato odpověď naznačuje, že skautské aktivity a principy mohou hrát pozitivní roli při posilování mentální odolnosti a schopnosti zvládat náročné situace.

Otázka č. 14 a 17 byla zaměřena na zjištění, zda respondenti měli osobní zkušenost s mimořádnou situací a zda využili získaných informací ze skautu nebo školy.

Odpověď na tuto otázku byla pouze formou výběru Ano/Ne a pokud Ano, tak vypsát s jakou MS měli respondenti osobní zkušenost. Většina respondentů odpověděla záporně, tudíž většina dětí osobní zkušenost s mimořádnou situací neměla, což lze hodnotit jedinečně pozitivně. Na Obrázek 15 lze vidět vyhodnocení otázky 14 a 17. Dva respondenti z kategorie skautů ale odpověděli, že měli. První respondent byl svědkem dopravní nehody, neposkytoval první pomoc ale svědectví, druhému respondentovi při táborovém ohni začala hořet bunda, díky včasné reakci se nic vážného nestalo a bylo to spíše upozornění a ponaučení pro ostatní, aby se ohni tolik nepřibližovali. Respondent z kategorie „neskautů“ který měl osobní zkušenost s MS byl jeden, poskytl pomoc kamarádovi v parku, který spadl z jízdniho kola a nemohl chodit.

Obrázek 15: Grafické znázornění vyhodnocených otázek č. 14 a 17 (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 18 Jak byste si představovali výuku ve skautu ke zvládnání mimořádných situací, aby vás lépe připravila na její řešení?

Tato otázka byla položena respondentům z kategorie skautů, kde se mohli volně vyjádřit a vypsát možné návrhy a příklady, jak by si představovali zlepšení výuky ve skautu na mimořádné situace. Tato otázka byla zároveň otázkou závěrečnou pro skauty.

Celkové vyhodnocení všech odpovědí slouží jako podstatná opora pro stanovení závěru tohoto dotazníku. V odpovědích respondentů se nejčastěji vyskytovala odpověď, že dosavadní program skautského hnutí je nastavený na velmi dobré úrovni, tudíž by žádné změny neuvítali. Následné odpovědi s doporučeními byly začlenění více praktických ukázek, které by sloužily pro ještě větší prohloubení vědomostí.

Otázka č. 19 Jak byste si představovali výuku ve škole ke zvládnutí mimořádných situací, aby vás lépe připravila na její řešení?

Respondenti na tuto otázku byly z kategorie „neskautů“, odpověď na tuto otázku byla volnou formou stručného doplnění možných návrhů či příkladů, jak obohatit školský program na téma mimořádné situace a zároveň byla tato otázka závěrečná tohoto dotazníku. Celkové vyhodnocení slouží jako opora pro vytvoření dílčího závěru dotazníku. V odpovědích respondentů bylo nejčastěji navrhováno zvýšení počtu praktických ukázek, vzdělávacích videí nebo osobní seznámení s hasičskými stanicemi, toto byly nejčastěji zmíněné odpovědi. Dále je nutné zmínit i další odpovědi, které byly zajímavé a nápadité. Jako první je zde vhodné zmínit simulaci a vytvoření různých scénářů, kde by se prohloubily všechny získané informace z teoretických přednášek, další vhodný návrh je interaktivní diskuse a debaty, které jsou nedílnou součástí efektivní komunikace a získávání důležitých informací.

5.3 Závěr dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno na vzorku 114 respondentů ve věkové kategorii 11-14 let, z nichž 58 bylo skautů a 56 „neskautů“, prokázalo výrazné rozdíly mezi připraveností na mimořádné situace při komparaci odpovědí respondentů skautu a „neskautů“ v prospěch skautů. Výraznější rozdíly byly patrné již u otázky č. 4 a následné kontrolní otázky č. 5, které byly prvotně uvedeny v dotazníkovém šetření, aby bylo prokázáno, zda respondenti rozumí pojmu mimořádná situace, následná otázka byla na základě výběru mimořádných situací z běžného života. U skautů sice nebyla 100% správná volba odpovědi (špatně odpovědělo pět skautů), ale v porovnání s „neskauty“ jich bylo výrazně méně (špatně odpovědělo 23 „neskautů“). Pravděpodobně tyto nedostatky jsou z důvodu nevěnování pozornosti při výkladu tohoto tématu ve škole či absence.

U otázek č. 6 a 7 byl jasně potvrzen nedostatek „neskautů“, jelikož 6 z nich odpovědělo, že s nimi reakce na MS probírány nebyly, u skupiny skautů odpovědi byly 100 %, že s nimi reakce probírány byly.

Respondenti mohli vypsát typy MS, které s nimi byly probírány, nejčastější odpovědi byly shodné z obou skupin respondentů, zmiňované MS byly probírané postupy u autonehody, první pomoc zraněnému či reakce na vzniklý požár. Do budoucna by bylo vhodné, aby se prováděla následná kontrola vědomostí žáků základních škol, která by vyhodnotila konkrétní nedostatky žáků.

Nejzásadnějšími otázkami tohoto dotazníku byly otázky č. 9–11, u kterých bylo jasně prokázána lepší připravenost skautů na mimořádné situace. Otázky byly sestaveny tak aby z odpovědí respondentů bylo jasně zřetelné, zda vybraná kategorie respondentů disponuje se získanými vědomostmi a zda mají povědomí o postupech na běžné mimořádné situace. Otázky byly inspirované z informačního a vzdělávacího portálu záchranný kruh, ze kterého mohou čerpat skauti i „neskauti“.

Při vyplňování dotazníku tak byla vytvořena neutralita pro obě skupiny respondentů. U otázky, zda respondenti měli osobní zkušenost s MS byla kladná odpověď jen ve třech případech z toho dva byli skauti. Respondenti obou skupin ale zareagovali správně na vzniklou situaci. I tak je ale důležité stále lpět na zvyšování vědomostí mládeže v připravenosti na MS.

5.4 Analýza a interpretace dat

Tato část práce je zaměřena na analýzu a následnou interpretaci dat získaných z dotazníkového šetření. Zpracováním a následným vyhodnocením odpovědí respondentů, které tvořili skauti i „neskauti“ ve věku 11–14 let v Pohořelicích a blízkém okolí, se postupně umožnilo odpovědět na stanovené hypotézy, výzkumné problémy a otázky.

H1: Děti bez skautské výchovy mají nižší úroveň schopnosti reagovat na mimořádné situace než skauti.

Tato hypotéza byla potvrzena. Získaná data jasně ukazují, že skauti mají lepší připravenost a vyšší úroveň znalostí pro reakci na mimořádné situace ve srovnání s "neskauty". Skauti častěji správně odpovídali na otázky týkající se správných postupů v mimořádných situacích, což naznačuje, že skautská výchova poskytuje efektivní přípravu na tyto situace.

H2: Skauti a „neskauti“ mají odlišné názory na řešení mimořádných situacích.

I tato hypotéza byla potvrzena.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že skauti jsou více nakloněni praktickým dovednostem a mají lepší porozumění pro týmovou spolupráci a rychlou reakci v mimořádných situacích. Naproti tomu „neskauti“ častěji postrádali praktické zkušenosti a dovednosti, které by mohli v těchto situacích uplatnit.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření bylo potvrzeno, že skauti a „neskauti“ skutečně vykazují rozdílné úrovně schopností a názorů v oblasti připravenosti na mimořádné situace. Tabulka 8 identifikovala možné aspekty připravenosti skautů a „neskautů“, jejich možné výhody a nevýhody pro obě skupiny a sloužila jako základ stanovených hypotéz, která byla následně testována. Získaná data jasně ukazují, že skauti mají převahu v oblasti praktických dovedností, týmové spolupráce a rychlé reakce, což odpovídá jejich skautské výchově. Na druhé straně „neskauti“ často zaostávají v těchto kompetencích, což může být důsledkem nedostatku příležitostí k získání podobných dovedností a zkušeností.

Nicméně, je důležité si uvědomit, že skautská výchova není jediným faktorem ovlivňujícím schopnosti a názory dětí v oblasti připravenosti na mimořádné situace. Jakožto členové skautské organizace mohou mít skauti snazší přístup k tréninkovým programům a aktivitám zaměřeným na tyto dovednosti. Na druhou stranu, „neskauti“ mohou získat podobné dovednosti a znalosti skrze jiné aktivity nebo formy výchovy, ačkoli to může být méně systematické a strukturované. Níže budou uvedeny odpovědi na stanovené výzkumné problémy a výzkumné otázky této diplomové práce.

Výzkumný problém č. 1: Jak děti ve věku 11–14 let vnímají přípravu na mimořádné situace?

Data ukazují, že skauti i „neskauti“ ve věku 11–14 let jsou obeznámeni s pojmem mimořádná situace, avšak skauti mají výrazně vyšší úroveň znalostí o správných postupech při vzniku mimořádných situací. Většina respondentů z obou skupin neměla osobní zkušenost s mimořádnými situacemi.

1. Jsou respondenti seznámeni s pojmem mimořádná situace?

Většina respondentů, jak skautů, tak „neskautů“, je obeznámena s pojmem mimořádná situace. Skauti však vykazují hlubší porozumění tomuto pojmu a jsou schopni přesněji identifikovat, co mimořádná situace zahrnuje.

2. Jaká je úroveň znalostí vybrané skupiny dětí ve věku 11–14 let v oblasti správných postupů při vzniku mimořádných situací?

Skauti mají výrazně vyšší úroveň znalostí o správných postupech v mimořádných situacích ve srovnání s „neskauty“. Tato úroveň je podpořena praktickými dovednostmi a zkušenostmi, které získávají během skautských aktivit.

3. Měli respondenti osobní zkušenosti s mimořádnými situacemi?

Většina respondentů, nezávisle na skupině (skauti nebo „neskauti“), neměla osobní zkušenost s mimořádnými situacemi. Ti, co měli, ukázali schopnost uplatnit získané znalosti a dovednosti.

Výzkumný problém č. 2: Přispívá skauting k lepší reakci dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace?

Skauting výrazně přispívá k lepší reakci dětí ve věku 11–14 let na mimořádné situace. Skauti získali konkrétní dovednosti a znalosti, které by jim mohly pomoci v těchto situacích. Respondenti hodnotí skautské aktivity pozitivně, ale někteří navrhuji zahrnutí více praktických ukázek a scénářů do výuky.

1. Jaké konkrétní dovednosti nebo znalosti získali skauti díky skautské výchově, které by jim mohly pomoci v mimořádných situacích?

Skautská výchova poskytla dětem širokou škálu dovedností, včetně praktických dovedností v přírodě, první pomoci, týmové spolupráce a rychlé reakce na neočekávané události. Tyto dovednosti jsou přímě přínosem pro efektivní reakci v mimořádných situacích.

2. Jak respondenti hodnotí skautské aktivity v kontextu přípravy na mimořádné situace, měly být některé skautské aktivity modifikovány nebo doplněny, aby lépe sloužily tomuto cíli?

Respondenti hodnotí skautské aktivity pozitivně, ale někteří navrhuji další zvýšení počtu praktických ukázek a scénářů. Tyto návrhy směřují k ještě lepší připravenosti na mimořádné situace.

Výzkumný problém č. 3: Mají děti bez skautské výchovy dostatek informací k připravenosti na mimořádné situace?

Děti bez skautské výchovy mají určité informace k připravenosti na mimořádné situace, převážně z výuky ve škole. Největší důraz je kladen na první pomoc. Respondenti z této skupiny hodnotí školní přípravu jako dostatečnou, ale také navrhuji zvýšení počtu praktických ukázek a interaktivních aktivit.

1. Jaké konkrétní dovednosti nebo znalosti získali „neskauti“ díky přípravě ve škole, která by jim mohla pomoci v mimořádných situacích?

„Neskauti“ uvádějí, že získali základní dovednosti první pomoci a informace o plánování a připravenosti na evakuace. Tyto znalosti jsou však méně prakticky orientované než u skautů.

2. Jak respondenti hodnotí školní přípravu na mimořádné situace?

Respondenti z řad „neskautů“ hodnotí školní přípravu jako dostatečnou, ale shodují se na potřebě zvýšení počtu praktických ukázek a lepšího propojení teoretických znalostí s praktickými dovednostmi.

Z těchto odpovědí je zřejmé, že skautská výchova přináší významný přínos v přípravě na mimořádné situace, přičemž skauti jsou lépe vybaveni jak teoretickými znalostmi, tak praktickými dovednostmi. Zároveň existuje prostor pro vylepšení školních programů v oblasti přípravy na mimořádné situace, zejména z hlediska praktických aplikací získaných znalostí.

6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Po zvážení a vyhodnocení výsledků této práce bylo dospěno k několika doporučením, která by mohla přispět k lepší připravenosti dětí na mimořádné situace, zejména pro ty, kteří nejsou zapojeni do skautských aktivit. Jedním z hlavních návrhů je začlenění aktivit, které mají skauti ve svém programu, i do běžného školního vzdělávacího plánu. To znamená, že by se dětem mohly nabídnout kurzy první pomoci, trénink přežití v přírodě a podpora týmové spolupráce. Tyto aktivity mohou poskytnout dětem užitečné dovednosti a znalosti, které jim mohou pomoci v případě nečekaných událostí.

Dále je důležité, aby školní osnovy obsahovaly více praktických dovedností. Např. orientace v terénu, první pomoc nebo základy přežití by měly být součástí výuky, aby studenti měli možnost získat praktické zkušenosti, které mohou uplatnit v reálných situacích. Nabízení kurzů a aktivit zaměřených na mimořádné situace by mělo být rozšířeno i mimo prostředí škol. Spolupráce se skautskými organizacemi a dalšími komunitními skupinami může poskytnout další zdroje vzdělávání a posílit propojení mezi teoretickým a praktickým vzděláváním. Pro děti, které nemají příležitost účastnit se skautských aktivit, je důležité poskytnout dodatečnou podporu. Školy by měly nabízet kurzy první pomoci a další praktické dovednosti, aby všem žákům poskytly stejné příležitosti ke zlepšení svých schopností.

V neposlední řadě je nutné vytvořit prostředí, které podporuje otevřenou komunikaci a spolupráci mezi různými skupinami dětí. Tím se může sdílet více znalostí a zkušeností, což v konečném důsledku posílí připravenost celé komunity na mimořádné situace.

Důležitým hlediskem je využití možností komunikace prostřednictvím médií. Tento způsob může být účinný nástroj, jak oslovit širokou veřejnost a šířit povědomí o připravenosti na mimořádné situace. Například prostřednictvím vzdělávacích pořadů, reklamních kampaní nebo informačních spotů lze zprostředkovat dětem důležité dovednosti a postupy pro reakci v krizových situacích. Další relevantním aspektem je zapojení influencerů, kteří jsou pro děti a mládež důvěryhodnými autoritami. Spolupráce s influencerem může poskytnout přímý a autentický kanál komunikace, kterým se děti budou cítit osloveny. Tímto způsobem lze šířit důležité informace o bezpečnosti a připravenosti na mimořádné situace formou, která je pro děti přirozená a blízká.

Jedním z klíčových aspektů při implementaci těchto doporučení je také zajištění dostatečné podpory pro pedagogy a instruktory, kteří budou tyto aktivity provádět. Je nezbytné, aby měli přístup k odpovídajícímu odbornému školení a materiálům, které jim umožní efektivně vést výuku těchto dovedností. Dále je důležité zajistit prostředí, které podporuje kontinuální rozvoj těchto programů a aktivit v souladu s nejnovějšími poznatky a osvědčenými postupy. Tímto způsobem lze zajistit udržitelnost a dlouhodobý vliv těchto iniciativ na připravenost dětí na mimořádné situace.

Všechna tato doporučení mají za cíl zlepšit schopnost dětí reagovat na nečekané události a vytvořit prostředí, které podporuje bezpečnost a připravenost vzdělávaných jedinců. Je důležité, aby tyto návrhy byly implementovány s ohledem na konkrétní potřeby a možnosti škol a komunit, ve kterých žijí.

ZÁVĚR

V závěru diplomové práce lze konstatovat, že skautské hnutí představuje významný prostředek výchovy a přípravy mládeže na mimořádné situace. Skauting poskytuje dětem a mládeži nejen praktické dovednosti, ale také posiluje jejich psychickou odolnost a schopnost efektivní reakce v krizových situacích. Analýza provedená v rámci této práce potvrdila, že skautská organizace disponuje silnými stránkami a zajímavými příležitostmi, které je třeba nadále rozvíjet a využívat.

Na základě výsledků analýzy a SWOT analýzy byla navržena ofenzivní strategie zaměřená na modernizaci skautského hnutí prostřednictvím posílení klíčových prvků skautské výchovy, jako je výuka první pomoci a podpora psychické resilience dětí. Tato strategie je klíčová pro udržení atraktivity skautské organizace a přitahování nových generací dětí a mládeže. V rámci navrhované ofenzivní strategie je rovněž klíčové zapojení rodičů a širší komunity do podpory skautského hnutí a jeho cílů. Podpora rodičů a dalších dospělých v okolí dětí může hrát zásadní roli v posílení významu skautingu jako prostředku pro výchovu a přípravu mládeže na mimořádné situace. Důležitým aspektem je vytvoření partnerství mezi školami, skautskými organizacemi a rodiči s cílem poskytnout dětem a mládeži co nejlepší možnosti pro získání dovedností a znalostí potřebných pro zvládnutí různých situací. Tímto způsobem lze zajistit komplexní podporu a prostředí, které efektivně přispěje k rozvoji schopností a připravenosti mladých lidí na nečekané události a krizové situace.

Doporučení této práce zdůrazňuje potřebu začlenění skautských aktivit do běžného školního vzdělávacího plánu, rozšíření nabídky kurzů a aktivit zaměřených na mimořádné situace mimo prostředí škol a poskytnutí dodatečné podpory pro děti, které se nemohou účastnit skautských aktivit. Důležitá je také podpora otevřené komunikace a spolupráce mezi různými skupinami dětí, aby se sdílely znalosti a zkušenosti a posílila připravenost celé komunity na mimořádné události. V plánu autorky je tuto práci nabídnout organizaci, konkrétně středisku Vranovice, v jehož čele stojí pan Jan Kříž, který již při poskytnutí pomoci při tvorbě praktické části projevil zájem o následné šíření této práce pomocí sociálních sítí střediska. Autorky jeden z dílčích cílů bylo poukázat na všestrannost tohoto výchovného hnutí. Poznatky uvedené v práci by mohly poskytnout užitek jak v teoretické rovině, tak i v implementaci v reálném prostředí organizace.

Implementace těchto doporučení by měla vést ke zlepšení schopnosti dětí reagovat na nečekané události a vytvoření prostředí, které podporuje bezpečnost a připravenost vzdělávaných jedinců. Je důležité, aby tyto návrhy byly realizovány s ohledem na konkrétní potřeby a možnosti škol a komunit, ve kterých žijí. Celkově lze konstatovat, že skautská výchova má kvalitní předpoklady pro další rozvoj a přispívá k vytváření společnosti, která je lépe připravená na různé životní a mimořádné situace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ASOCIACE ZÁCHRANNÝ KRUH, Z.S., © 2024a. Co dělat po dopravní nehodě. Online. Www.zachranny-kruh.cz. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/rizika-dopravy-a-cestovani/co-delat-po-dopravni-nehode.html>. [cit. 2024-01-16].
- ASOCIACE ZÁCHRANNÝ KRUH, Z.S., © 2024b. Povodně. Online. Www.zachranny-kruh.cz. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/povodne/co-je-to-povoden.html>. [cit. 2024-01-16].
- BADEN-POWELL, Robert, 2020. Scouting For Boys 1908 Version (Legacy Edition). 2nd ed. Doublebit Press. ISBN 1643890603.
- BOY SCOUTS OF AMERICA, 2022. Information: EMERGENCY PREPAREDNESS. Online. Troopleader.scouting.org. Dostupné z: <https://troopleader.scouting.org/information-emergency-preparedness/>. [cit. 2023-11-28].
- BŘICHÁČEK, Václav a HAVLOVÁ, Markéta, 2001. Skautskou stezkou. Praha: Nakladatelství Junák – svaz skautů a skautek ČR. ISBN 80-86109-60-7.
- BŘICHÁČEK, Václav, 1991. Poselství skautské výchovy. Liberec: Skauting. ISBN 80-85421-02-X.
- BŘICHÁČEK, Václav; CVRČEK, Vladimír; DVOŘÁČEK, Ivan a ZAPLETAL, Miloš, 1998. Buď připraven. Liberec: Skauting. ISBN 80-85421-26-7.
- BRZOBOHATÝ, Libor, 2022. Čím žijí dnešní děti? Online. Casopis.skauting.cz. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/archiv/rijen-2022>. [cit. 2023-11-20].
- ČÁP, Jan, 1996. Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy. Praha: ISV. ISBN 80-85866-15-3.
- Československý woodcraft, 2016. Online. Www.woodcraft.cz. Dostupné z: https://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs. [cit. 2023-11-14].
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2024. Věková struktura. Online. Scitani.gov.cz. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/vekova-struktura>. [cit. 2024-02-25].
- CITADELA BRUNTÁL, Z.S., © 2024. Online. Www.hasik.cz. Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_zs.html. [cit. 2024-03-01].

CITADELA BRUNTÁL, Z.S., 2021. SYSTÉMOVÁ REALIZACE PROGRAMU "HASÍK CZ" V ČR. Online. Www.hasik.cz. Dostupné z: <http://www.hasik.cz/mapa.html>. [cit. 2024-03-01].

CRDR SPOL. S R.O., © 2024. Postup a reakce na útok teroristy nebo aktivního střelce. Online. Www.bozp.cz. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/aktuality/reakce-na-utok-aktivniho-strelce/>. [cit. 2024-01-16].

Experiential Learning, © 2023. Online. Www.bu.edu. Dostupné z: <https://www.bu.edu/ctl/guides/experiential-learning/>. [cit. 2023-11-29].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR, © 2023. Stresové reakce po mimořádných událostech. Online. Www.hzscr.cz. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/poradenstvi-a-psychoterapie-stresove-reakce-po-mimoradnych-udalostech.aspx>. [cit. 2023-11-30].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR, © 2024. Preventivně výchovná činnost. Online. Www.hzscr.cz. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/oddeleni-ochrany-obyvateľstva-a-krizoveho-rizeni-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx>. [cit. 2024-03-01].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR, © 2024. Preventivně výchovná činnost Hasičského záchranného sboru. Online. Www.hzscr.cz. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/preventivne-vychovna-cinnost-hasickeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>. [cit. 2024-01-24].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR, 2020. KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA do roku 2025 s výhledem do roku 2030. Online. Www.hzscr.cz. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-oob-2025-2030-pdf.aspx>. [cit. 2024-01-16].

HISTORIE DÍVČÍHO SKAUTINGU, © 2023. Online. Www.skautikomarov.cz. Dostupné z: <https://www.skautikomarov.cz/zajimavosti-historie-divciho-skautingu/>. [cit. 2023-11-14].

HLAVINKA, Filip a PROCHÁZKA, Jakub, 2020. Kompetence ve skautském vzdělávání. Online. In: Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/346142ec-b465-44d8-990c-1c01e6a00cd6>. [cit. 2023-11-19].

HLAVINKA, Filip, 2022. Skautské vzdělávání. Online. In: Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/02c104d2-4d02-415e-8bad-d9b87e10b14b>. [cit. 2023-11-19].

HURLEY, Katie, 2022. What Is Resilience? Your Guide to Facing Life's Challenges, Adversities, and Crises. Online. Wwww.everydayhealth.com. Dostupné z: <https://www.everydayhealth.com/wellness/resilience/>. [cit. 2023-11-21].

JIRÁSEK, Ivo, 2019. Zážitková pedagogika. Portál. ISBN 978-80-262-1485-4.

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., © 2023a. Fakta a čísla. Online. Wwww.skaut.cz. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/fakta-a-cisla/>. [cit. 2023-11-14].

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., © 2023b. Historie. Online. Hhttps://www.skaut.cz. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/historie/>. [cit. 2023-11-08].

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., © 2023c. Kompetence Skautské výchovy. Online. In: Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/ecb06f05-e947-46d3-ae9a-ee1472f039ac>. [cit. 2023-11-18].

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., © 2023d. Skautský kompetenční model. Online. In: Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/dceead52-0208-44b8-878a-4cf62a61de82>. [cit. 2023-11-20].

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., © 2023e. Skautský program. Online. Wwww.skaut.cz. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/program/>. [cit. 2023-11-15].

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., © 2024. Online. Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautky-skauti/svojsikuv-zavod>. [cit. 2024-03-18].

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, STŘEDISKO HOSTINNÉ, 2016. Skautská výchova. Online. Hostinne.skauting.cz. Dostupné z: <http://hostinne.skauting.cz/skauting/skautska-vychova>. [cit. 2023-11-15].

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, TISKOVÉ A DISTRIBUČNÍ CENTRUM, 2012. Buď připraven. Online. Wwww.budpripraven.cz. Dostupné z: <https://www.budpripraven.cz/o-projektu/o-projektu-bud-pripraven>. [cit. 2024-03-18].

- KÁŇA, Štěpán, 2019. Skautská výchovná metoda v čase a prostoru. Online. In: Protos.skauting.cz. Dostupné z: https://protos.skauting.cz/wp-content/uploads/2019/11/K%C3%A1n%C4%9B_-_Skautsk%C3%A1_v%C3%BDchovn%C3%A1_metoda_-II.-verze.pdf. [cit. 2023-11-20].
- KŘIVÁNEK, Martin, 2017. Překročit komfortní zónu. Online. Casopis.skauting.cz. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/prekrocit-komfortni-zonu-1846>. [cit. 2023-11-29].
- LINHART, Petr, 2012. Ochrana člověka za mimořádných událostí pro střední školy. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7168-869-3.
- MAGISTRÁT HMP, © 2024. Mimořádné události a krizové situace. Online. Bezpecnost.praha.eu. Dostupné z: <https://bezpecnost.praha.eu/clanky/mimoradne-udalosti-a-krizove-situace>. [cit. 2024-03-04].
- MAYO CLINIC STAFF, 2022. Post-traumatic stress disorder (PTSD). Online. Www.mayoclinic.org. Dostupné z: <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/post-traumatic-stress-disorder/symptoms-causes/syc-20355967>. [cit. 2023-11-30].
- MUSILOVÁ, Markéta, © 2023. Slib a zákon. Online. Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautska-vychova/skautska-vychovna-metoda/2021-04/slib-a-zakon>. [cit. 2023-11-16].
- MUSILOVÁ, Markéta, 2021. Skautská výchovná metoda. Online. In: Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/skautska-vychova/skautska-vychovna-metoda.pdf>. [cit. 2023-11-17].
- MUSILOVÁ, Markéta, 2022a. Jak funguje skautská výchova? Online. Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/skautska-vychova/jak-funguje-skautska-vychova>. [cit. 2023-11-07].
- MUSILOVÁ, Markéta, 2022b. K čemu vychováváme aneb kompetence skautské výchovy. Online. Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/skautska-vychova/k-cemu-vychovavame-aneb-kompetence-skautske-vychovy>. [cit. 2023-11-18].
- PAULÍK, Karel, 2017. Psychologie lidské odolnosti. 2., přepracované a doplněné vydání. Grada. ISBN 978-80-247-5646-2.
- PEROUTKA, Michal, 2022. Typické vzdělávací dráhy. Online. Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vzdelavani/typicke-vzdelavaci-drahy>. [cit. 2023-11-19].

RAY, Mark, 2014. Try these 10 steps to help Scouts develop resilience. Online. Scoutingmagazine.org. Dostupné z: <https://scoutingmagazine.org/2014/02/try-10-steps-help-scouts-develop-resilience/>. [cit. 2023-11-23].

ŘEHÁK, David a LEGIERSKÁ, Petra, 2019. Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-220-7.

REJSKOVÁ, Alena, 2021. Jak na udržitelnější (skautské) akce? Online. Casopis.skauting.cz. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/jak-na-udrzitelnejsi-skautske-akce-7105>. [cit. 2023-11-21].

ROSENBERG, Marshall B., 2023. Nenásilná komunikace ve škole. Portál. ISBN 978-80-262-2006-0.

ŠANTORA, Roman; NOSEK, Václav; JANOV, Slavomil a DOSTÁL, Václav, 2012. Skautské století: Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu. Praha: Mladá fronta, Junák. ISBN 978-80-204-2622-2, 978-80-86825-72-4.

SCOUTS NSW, © 2023. The Scouting Effect. Online. Joinscouts.com.au. Dostupné z: <https://joinscouts.com.au/discover-scouting/the-scouting-effect/>. [cit. 2023-11-28].

SCOUTS UK, 2019. Scouts: The Stories That Built a Movement. Velká Británie: Bonnier Books. ISBN 9781787415546.

SKUHRAVÁ, Anna, 2020. Skauting. Online. In: Www.drevvari.org. Dostupné z: <https://www.drevvari.org/wp-content/uploads/2020/09/SkautingJeDobrodruzstvi.pdf>. [cit. 2023-11-28].

SLAVÍKOVÁ, Kateřina, 2023. Prevence krizových situací. Online. Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/bezpecnyskauting/krizove-situace-reseni/2022-06/krizove-situace>. [cit. 2023-11-28].

SOCHA, Jan, 2022. Moderní technologie ve skautském programu. Online. Casopis.skauting.cz. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/moderni-technologie-ve-skautskem-programu-7794>. [cit. 2023-11-20].

ŠOLCOVÁ, Iva, 2009. VÝVOJ RESILIENCE. Online. In: D11.cuni.cz. Dostupné z: <https://d11.cuni.cz/mod/resource/view.php?id=489306>. [cit. 2023-11-23].

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO MČ BRNO-LÍŠEŇ, © 2024. CO DĚLAT PŘI MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI. Online. Www.brno-lisen.cz. Dostupné z: https://www.brno-lisen.cz/urad/kriz_sit/mim_sit.PDF. [cit. 2024-01-16].

SÚJB, © 2024. Pokyny obyvatelstvu při mimořádných událostech. Online. Www.sujb.cz. Dostupné z: <https://www.sujb.cz/mimoradne-udalosti/pokyny-obyvatelstvu-pri-mimoradnych-udalostech>. [cit. 2024-01-16].

SVOJSÍK, Antonín Benjamin, 2021. Základy junáctví. 2. vydání. Praha: TDC. ISBN 978-80-7501-158-9.

THE SCOUT ASSOCIATION, 2020. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY SKAUTINGU. Online. In: Krizovatka.skaut.cz. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/4e8862d6-3491-41d8-95dc-48cb3019ba7d>. [cit. 2023-11-15].

THE SCOUT ASSOCIATION, 2020. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY SKAUTINGU. Online. S. 37. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjUzK2948OCAxX1_7sIHRIAB4AQFnoECA0QAw&url=https%3A%2F%2Fkrizovatka.skaut.cz%2Ffiles%2F4e8862d6-3491-41d8-95dc-48cb3019ba7d&usg=AOvVaw1plxgWwNvAN_0buWteTsZJ&opi=89978449. [cit. 2023-11-15].

VLČEK, Tomáš, © 2023. Historie světového skautingu v datech. Online. Dakota.skautkostelec.cz. Dostupné z: http://dakota.skautkostelec.cz/skautska_stezka/skauting/historie_svetoveho_skautingu.htm. [cit. 2023-11-14].

WORLD ORGANIZATION OF THE SCOUT MOVEMENT, 1992. The basic ideas underlying the Scout Movement. Online. WORLD ORGANIZATION OF THE SCOUT MOVEMENT. https://scoutdocs.ca/Documents/Fundamental_Principles.php. Dostupné z: https://scoutdocs.ca/Documents/Fundamental_Principles.php. [cit. 2023-11-07].

ZAJÍC, Jiří, 2000. Myšlenkové základy skautingu. Praha: Nakladatelství Junák - svaz skautů a skautek ČR. ISBN 80-86109-40-2.

ŽAMPACHOVÁ, Hana, 2022. Jak pečujeme o duševní zdraví? Online. In: Casopis.skauting.cz. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/archiv/prosinec-2022>. [cit. 2023-11-21].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BOZP Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

GŘ HZS ČR Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

HZS Hasičský záchranný sbor

IZS Integrovaný záchranný systém

JmK Jihomoravský kraj

KŘP Krajské ředitelství Policie

MS Mimořádné situace

PTSP Posttraumatická stresová porucha

ZZS Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Propojené prvky, definující jádro skautského dění (Musilová, 2021)	22
Obrázek 2: Kompetence skautské výchovy – systematický rámec pro rozvoj dovedností a hodnot (Junák – český skaut, z. s., © 2023c).....	27
Obrázek 3: Skautský kompetenční model (Junák – český skaut, z. s., © 2023).....	29
Obrázek 4: Zóny zážitkové pedagogiky (Křivánek, 2017).....	39
Obrázek 5: SWOT analýza skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	49
Obrázek 6: Výsledek analýzy skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	58
Obrázek 7: Mapa ČR a její okolní státy s počty skautů na 10 tis. obyvatel (Krsková, 2022)	60
Obrázek 8: Systémová realizace programu Hasík CZ v jednotlivých krajích (Citadela Bruntál, z.s., 2021).....	66
Obrázek 9: Grafické znázornění odpovědí na věk respondentů (Zdroj: vlastní).....	71
Obrázek 10: Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3 (Zdroj: vlastní).....	71
Obrázek 11: Grafické znázornění na otázku č. 4 a 5 (Zdroj: vlastní).....	72
Obrázek 12: Grafické znázornění výsledků porovnání otázek č. 6 a 7 (Zdroj: vlastní)	73
Obrázek 13: Grafické vyhodnocení odpovědí na otázky č. 9-11 (Zdroj: vlastní)	74
Obrázek 14: Komparace odpovědí na způsoby přípravy na MS (Zdroj: vlastní).....	75
Obrázek 15: Grafické znázornění vyhodnocených otázek č. 14 a 17 (Zdroj: vlastní).....	76

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Matice vah kritérií silných stránek dle autorky práce (Zdroj: vlastní)	51
Tabulka 2: Silné stránky skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	53
Tabulka 3: Slabé stránky skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	54
Tabulka 4: Příležitosti skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	55
Tabulka 5: Hrozby skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	56
Tabulka 6: Vyhodnocení hodnot SWOT analýzy skautské výchovy s ohledem na připravenost na mimořádné situace (Zdroj: vlastní)	58
Tabulka 7: Aspekty přípravy na mimořádné situace okolních států v porovnání s ČR (Zdroj: vlastní)	62
Tabulka 8: Aspekty připravenosti skatů a „neskatů, jejich možné výhody a nevýhody (Zdroj: vlastní)	68

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: TABULKY STANOVENÍ VAH VNĚJŠÍHO A VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ SWOT ANALÝZY HODNOCENÉ AUTORKOU (ZDROJ: VLASTNÍ)

PŘÍLOHA P II: TABULKY STANOVENÍ VAH VNĚJŠÍHO A VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ SWOT ANALÝZY (ZDROJ: VLASTNÍ), DATA ČERPÁNA Z ROZHOVORŮ SE ČLENY EXPERTNÍHO TÝMU

PŘÍLOHA P III: OTÁZKY ROZESLANÉ DO OKOLNÍCH STÁTŮ (ZDROJ: VLASTNÍ)

PŘÍLOHA P IV: DOTAZNÍK (ZDORJ: VLASTNÍ)

**PŘÍLOHA P I: TABULKY STANOVENÍ VAH VNĚJŠÍHO
A VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ SWOT ANALÝZY HODNOCENÉ
AUTORKOU (ZDROJ: VLASTNÍ)**

Hodnotitel:	Bc. Natálie Věžníková					
Slabé stránky	W1	W2	W3	W4	Geometrický průměr	Váha kritéria
W1	1	3	5	5	2,94	0,54
W2	1/3	1	3	5	1,5	0,27
W3	1/5	1/3	1	5	0,76	0,14
W4	1/5	1/5	1/5	1	0,3	0,05
					Σ5,5	Σ1,00

Hodnotitel:	Bc. Natálie Věžníková						
Příležitosti	O1	O2	O3	O4	O5	Geometrický průměr	Váha kritéria
O1	1	1/3	1/3	3	1/5	0,58	0,06
O2	3	1	3	5	3	2,67	0,3
O3	3	1/3	1	3	3	1,55	0,17
O4	1/3	1/5	1/3	1	1/5	2,95	0,33
O5	5	1/3	1/3	5	1	1,23	0,14
					Σ8,98	Σ1,00	

Hodnotitel:	Bc. Natálie Věžníková						
Hrozby	T1	T2	T3	T4	T5	Geometrický průměr	Váha kritéria
T1	1	5	3	3	1/5	1,55	0,23
T2	1/5	1	3	1/5	1/5	0,47	0,07
T3	1/3	1/3	1	1/3	1/5	0,37	0,06
T4	1/3	5	3	1	1/3	1,11	0,16
T5	5	5	5	3	1	3,27	0,48
					Σ6,77	Σ1,00	

**PŘÍLOHA P II: TABULKY STANOVENÍ VAH VNĚJŠÍHO
A VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ SWOT ANALÝZY
(ZDROJ: VLASTNÍ), DATA ČERPÁNA Z ROZHOVORŮ
SE ČLENY EXPERTNÍHO TÝMU**

Hodnotitel:		Jan Kříž									
Silné stránky	S1	S2	S3	S4	S5	S6	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
S1	1	1/5	3	3	3	3	1,59	0,20	5	1	
S2	5	1	5	3	3	5	3,22	0,42	5	2,1	
S3	1/3	1/5	1	1/3	1/3	3	0,53	0,07	4	0,28	
S4	1/3	1/3	3	1	1/3	1/3	0,58	0,08	4	0,32	
S5	1/3	1/3	3	3	1	3	1,2	0,16	4	0,64	
S6	1/3	1/5	1/3	3	1/3	1	0,53	0,07	3	0,21	
							Σ7,65	Σ1,00		Σ4,55	

Hodnotitel:		Jan Kříž								
Slabé stránky	W1	W2	W3	W4	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem		
W1	1	5	3	5	2,94	0,55	-3	-1,65		
W2	1/5	1	1/3	3	0,69	0,13	-3	-0,39		
W3	1/3	3	1	3	1,32	0,25	-2	-0,5		
W4	1/5	1/3	1/3	1	0,39	0,07	-1	-0,07		
						Σ5,34	Σ1,00		Σ-2,61	

Hodnotitel:		Jan Kříž								
Příležitosti	O1	O2	O3	O4	O5	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
O1	1	3	3	3	1/3	1,55	0,24	4	0,96	
O2	1/3	1	3	3	1/3	1	0,15	5	0,75	
O3	1/3	1/3	1	3	1/5	0,58	0,09	4	0,36	
O4	1/3	1/3	1/3	1	1/5	0,37	0,06	3	0,18	
O5	3	3	5	5	1	2,95	0,46	5	2,3	
						Σ6,45	Σ1,00		Σ4,55	

Hodnotitel:	Jan Kříž									
Hrozby	T1	T2	T3	T4	T5	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
T1	1	5	3	1/3	1/5	1	0,15	-3	-0,45	
T2	1/5	1	1/3	1/5	1/5	0,31	0,05	-3	-0,15	
T3	1/3	3	1	1/5	1/3	0,58	0,08	-2	-0,16	
T4	3	5	5	1	5	3,27	0,47	-4	-1,88	
T5	5	5	3	1/5	1	1,72	0,25	-5	-1,25	
							Σ6,88	Σ1,00	Σ-3,89	

Hodnotitel:	Oliver Švec										
Silné stránky	S1	S2	S3	S4	S5	S6	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
S1	1	1/3	3	1/3	3	3	1,2	0,13	5	0,65	
S2	3	1	5	3	3	3	2,72	0,28	5	1,4	
S3	1 / 3	1/5	1	3	3	5	1,2	0,13	4	0,52	
S4	3	1/3	1/3	1	1/5	3	0,76	0,08	4	0,32	
S5	1 / 3	1/3	1/3	5	1	3	0,9	0,09	4	0,36	
S6	1 / 3	1/3	1/5	1/3	1/3	1	2,72	0,29	3	0,87	
							Σ9,5	Σ1,00	Σ4,12		

Hodnotitel:	Oliver Švec									
Slabé stránky	W1	W2	W3	W4	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem		
W1	1	3	3	5	2,59	0,5	-3	-1,5		
W2	1/3	1	1/3	3	0,76	0,15	-3	-0,45		
W3	1/3	3	1	5	1,5	0,29	-2	-0,58		
W4	1/5	1/3	1/5	1	0,34	0,06	-1	-0,06		
					Σ5,19	Σ1,00	Σ-2,59			

Hodnotitel:	Oliver Švec									
Příležitosti	O1	O2	O3	O4	O5	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
O1	1	3	3	3	1/5	1,4	0,25	4	1	
O2	1/3	1	3	1/3	3	1	0,17	5	0,85	
O3	1/3	1/3	1	3	1/3	0,64	0,11	4	0,44	
O4	1/3	3	1/3	1	1/3	1	0,17	3	0,51	
O5	5	1/3	3	3	1	1,71	0,3	5	1,5	
						Σ5,75	Σ1,00		Σ4,3	

Hodnotitel:	Oliver Švec									
Hrozby	T1	T2	T3	T4	T5	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
T1	1	3	3	1/3	1/3	1	0,15	-3	-0,45	
T2	1/3	1	3	1/5	1/5	0,53	0,08	-3	-0,24	
T3	1/3	1/3	1	1/5	1/3	0,37	0,06	-2	-0,12	
T4	3	5	5	1	3	2,95	0,45	-4	-1,8	
T5	3	5	3	1/3	1	1,72	0,26	-5	-1,3	
						Σ6,57	Σ1,00		Σ-3,91	

Hodnotitel:	Pavel Hulman										
Silné stránky	S1	S2	S3	S4	S5	S6	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem	
S1	1	1/3	3	3	3	3	1,73	0,23	5	1,15	
S2	3	1	5	3	3	5	2,96	0,39	5	1,95	
S3	1 / 3	1/5	1	1/3	1/3	3	0,53	0,07	4	0,28	
S4	1 / 3	1/3	3	1	1/5	3	0,76	0,09	4	0,36	
S5	1 / 3	1/3	3	5	1	3	1,31	0,17	4	0,68	
S6	1 / 3	1/5	1/3	1/3	1/3	1	0,37	0,05	3	0,15	
						Σ7,66	Σ1,00		Σ4,57		

Hodnotitel:	Pavel Hulman							
Slabé stránky	W1	W2	W3	W4	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem
W1	1	3	3	3	2,28	0,47	-3	-1,41
W2	1/3	1	5	3	1,5	0,31	-3	-0,93
W3	1/3	1/5	1	3	0,67	0,13	-2	-0,26
W4	1/3	1/3	1/3	1	0,44	0,09	-1	-0,09
					Σ4,89	Σ1,00		Σ-2,69

Hodnotitel:	Pavel Hulman								
Příležitosti	O1	O2	O3	O4	O5	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem
O1	1	1/3	3	3	1/3	1	0,16	4	0,64
O2	3	1	3	3	1/5	1,4	0,23	5	1,15
O3	1/3	1/3	1	3	1/3	0,64	0,1	4	0,4
O4	1/3	1/3	1/3	1	1/3	0,42	0,07	3	0,21
O5	3	5	3	3	1	2,67	0,44	5	2,2
						Σ6,13	Σ1,00		Σ4,6

Hodnotitel:	Pavel Hulman1								
Hrozby	T1	T2	T3	T4	T5	Geometrický průměr	Váha kritéria	Hodnocení	Celkem
T1	1	5	3	1/3	1/3	1,11	0,18	-3	-0,54
T2	1/5	1	1/3	1/3	1/3	0,37	0,06	-3	-0,18
T3	1/3	3	1	1/5	1/3	0,58	0,09	-2	-0,18
T4	3	3	5	1	3	2,67	0,43	-4	-1,72
T5	3	3	3	1/3	1	1,55	0,24	-5	-1,2
						Σ6,28	Σ1,00		Σ-3,82

PŘÍLOHA P III: OTÁZKY ROZESLANÉ DO OKOLNÍCH STÁTŮ (ZDROJ: VLASTNÍ)

1. Jaký je hlavní cíl vaší skautské přípravy pro děti ve věku 11-14 let na mimořádné situace?
2. Jak často probíhají cvičení na přežití?
3. Jakým způsobem poskytnete informace o první pomoci a základních dovednostech přežití? Např. formou hry, teoretickým výkladem nebo pomocí videí
4. Máte nějaké partnerství s místními orgány, hasiči nebo záchrannými službami, abyste zlepšili úroveň přípravy dětí?
5. Jakým způsobem je příprava na mimořádné situace vedená a vyučována ve skautské organizaci ve vaší zemi? Jsou vyučovací metody a obsah stanoveny nějakými oficiálními osnovami, nebo mají vedoucí možnost přizpůsobit výuku podle svých preferencí? Jaká je rovnováha mezi standardizací výuky a flexibilitou pro individuální přístup vedoucích?
6. Jaká je role skautské organizace ve vaší zemi při přípravě na mimořádné situace a krizové situace?
7. Které dovednosti a dovednosti jsou zdůrazňovány ve vaší skautské přípravě na mimořádné události?
8. Jak často probíhají cvičení a simulace pro členy skautského hnutí týkající se krizové připravenosti?
9. Jsou členové skautské organizace začleňováni do místních nebo národních plánů na mimořádné situace?
10. Jaké jsou hlavní výzvy při zapojení skautů do mimořádných situací ve vaší zemi?

PŘÍLOHA P IV: DOTAZNÍK (ZDORJ: VLASTNÍ)

Připravenost dětí (11-14let) na mimořádné situace

Milý/á žáku/žákyně, skaute/skautko. Jsem studentka UTB a obracím se na Vás s prosbou a žádostí o vyplnění tohoto dotazníku, který bude sloužit k vytvoření mé diplomové práce na téma "Skauting jako příprava na mimořádné situace". Dotazník je anonymní a údaje z tohoto dotazníku budou použity pouze k výzkumu a zpracování mé diplomové práce. U otázek bude vždy napsáno jakým způsobem odpovědět a zda otázka je pro skauty či "neskauty". Děkuji za Váš čas strávený vyplněním tohoto dotazníku.

1 Jsi dívka nebo chlapec?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Dívka Chlapec

2 Jaký je tvůj věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 11-12 let 13-14 let

3 Jsi členem skautského oddílu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

4 Myslíte si, že mimořádné situace jsou takové, které když se stane něco neočekávaného nebo zvláštního, vyžadují pomoc (např. hašení hořícího domu, zásah doktora u člověka v bezvědomí)?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

5 Co si představujete jako mimořádnou situaci v praxi:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více správných odpovědí*

☐ Autonehoda	☐ Požár	☐ Prošla trvanlivost u zásob jídla	☐ Povodeň	☐ Situace, u které je nutné provést první pomoc
☐ Útěk domácího mazlíčka	☐ Závada na automobilu	☐ Nesjízdná vozovka	☐ Pandemie	

11 Číselně seřadte správný postup při vzniku následující události: Při grilování u otevřeného ohně dojde ke kontaktu s plameny a vaše oblečení, které máte na sobě začne hořet:

Nápověda k otázce: *Změňte pořadí položek dle správného postupu.*

Lehněte si na zem a zakryj si dlaněmi obličej.

Kutálejte se co nejrychleji, jako když válíte sudy, dokud oblečení neuhasne. Zamezte tak co nejrychleji přístupu kyslíku, který plameny zvětšuje.

Zastavte se, protože při běhu by se oheň rychleji rozšířil.

12 Jakým způsobem vás skautská výchova připravuje na mimořádné situace?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí, vyplňují pouze skauti*

☐ Poskytla mi dovednosti první pomoci.	☐ Posiluje mě schopnosti spolupráce a týmové práce.	☐ Pomáhá mi zvládnout stres a strach.	☐ Učí mě praktickým dovednostem (např. táboření, základní dovednosti přežití).
☐ Poskytuje přípravu na plánování a připravenost (např. např. jak utéct z nebezpečného místa, jak komunikovat).	☐ Ovlivňuje mě hodnoty a správné chování.		
☐ Jiné: ____			

13 Souhlasíte s tvrzením, že skautská výchova podporuje psychickou odolnost v případě vzniku mimořádné situace?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď, odpovídají pouze skauti*

- Ano Ne

14 Měli jste někdy osobní zkušenost s mimořádnou situací, ve které jste museli použít dovednosti nebo znalosti získané ve skautu? Pokud ano uveďte.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď, odpovídají pouze skauti*

- Ne
 Ano

15 Jaké dovednosti nebo informace jste se ve škole naučili ohledně zvládnání mimořádných situací?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí, vyplňují pouze "neskauti"*

☐ Poskytla mi dovednosti první pomoci.	☐ Posílila mé schopnosti spolupráce a týmové práce.	☐ Pomohla mi zvládnout stres a strach.	☐ Učila mě praktickým dovednostem (např. táboření, základní dovednosti přežití)
☐ Ovlivňuje mě hodnoty a správné chování.	☐ Poskytla mi přípravu na plánování a připravenost (např. jak utéct z nebezpečného místa, jak komunikovat).		
☐ Jiné:	____		

16 Souhlasíte s tvrzením, že školní výchova podporuje psychickou odolnost v případě vzniku mimořádné situace?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď, odpovídají pouze "neskauti"*

- Ano Ne

17 Měli jste někdy osobní zkušenost s mimořádnou situací, ve které jste museli použít dovednosti nebo znalosti získané ve škole? Pokud ano uveďte.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď, vyplňují pouze "neskauti"*

- Ne
 Ano

18 Jak byste si představovali výuku ve skautu ke zvládnání mimořádných situací, aby vás lépe připravila na její řešení? (např. více teoretických přednášek, vzdělávacích videí či praktické ukázky vedeny hasiči, lékaři či policisty)

Nápověda k otázce: *Vyplňují pouze skauti, odpověď by měla být stručná*

19 Jak byste si představovali výuku ve škole ke zvládnání mimořádných situací, aby vás lépe připravila na její řešení? (např. více teoretických přednášek, vzdělávacích videí či praktické ukázky vedeny zaměstnanci vedeny hasiči, lékaři či policisty)

Nápověda k otázce: *Vyplňují pouze "neskauti", odpověď by měla být stručná.*